

T.C.
YEDİTEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM YÖNETİMİ VE DENETİMİ ANA BİLİM DALI

İLKÖĞRETİM OKULLARINDAKİ YÖNETİCİLERİN
ELEŞTİREL DÜŞÜNME GÜCÜ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA
(İSTANBUL İLİ, AVRUPA YAKASI ÖRNEĞİ)

Elif AYAZ

Yüksek Lisans Tezi

İSTANBUL - 2012

T.C.
YEDİTEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM YÖNETİMİ VE DENETİMİ ANA BİLİM DALI

İLKÖĞRETİM OKULLARINDAKİ YÖNETİCİLERİN
ELEŞTİREL DÜŞÜNME GÜCÜ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA
(İSTANBUL İLİ, AVRUPA YAKASI ÖRNEĞİ)

Elif AYAZ

Prof. Dr. Suat ANAR

İSTANBUL - 2012

YEDİTEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

YÜKSEK LİSANS
TEZ SAVUNMA TUTANAĞI

06/01/2012

Eğitim Yönetimi ve Denetimi Anabilim Dalı Yüksek Lisans Programı öğrencilerinden;
Elif AYAZ, 06/01/2012 tarihinde yapılan “İlköğretim Okullarındaki Yöneticilerinin
Eleştirel Düşünme Gücü Üzerine Bir Araştırma” başlıklı Yüksek Lisans Tez Savunması
sonucunda jürimiz tarafından oyçokluğu / oybirliği ile

- ☒ Başarılı bulunmuştur.
☐ Başarısız bulunmuştur.
☐ Düzeltmeler için adaya ek süre tanınmıştır.

Jüri Üyeleri

Tez Danışmanı

Unvanı, Adı, Soyadı:

Prof. Dr. Suat ANAR

İmzası :

Jüri Üyesi

Unvanı, Adı, Soyadı:

Prof. Dr. Adil ÇAĞLAR

İmzası :

Jüri Üyesi

Unvanı, Adı, Soyadı:

Doç. Dr. Cem SÜTÇÜ

İmzası :

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER.....	i
ÇİZELGE LİSTESİ.....	iv
ŞEKİLLER	xiv
ÖNSÖZ.....	xv
ÖZET	xvi
ABSTRACT	xvii
BÖLÜM 1	1
1. GİRİŞ.....	1
1.1 Problem Durumu	1
1.2 Problem Cümlesi	2
1.2.1 Alt Problemler	3
1.3 Araştırmanın Amacı	3
1.4 Araştırmanın Önemi	4
1.5 Araştırmanın Sayıltıları	4
1.6 Araştırmanın Sınırlılıkları	4
1.7 Tanımlar	5
BÖLÜM 2	6
2. KURAMSAL BİLGİLER VE LİTERATÜR TARAMASI.....	6
2.1 Eğitim Kavramı	6
2.2 Eğitimde Yönetim	7
2.3 Eğitim Yönetiminde Okul Yöneticisi	8
2.4 Okul Yöneticilerinin Yeterlilikleri	9
2.4.1 Teknik Yeterlilikler.....	9
2.4.2 İnsancıl Yeterlilikler	10
2.4.3 Kavramsal Yeterlilikler.....	10
2.5 Düşünme Kavramı.....	11
2.5.1 Düşünme Süreci.....	12
2.5.2 Düşünme Türleri.....	14

2.6 Eleştirel Düşünme	15
2.6.1 Eleştirel Düşünmenin Özellikleri	18
2.6.2 Eleştirel Düşünme Süreçleri	19
2.6.3 Eleştirel Düşünen Bireyin Özellikleri	19
2.6.4 Eleştirel Düşünmeyi Etkileyen Faktörler	21
2.6.5 Eleştirel Düşünme ve Okul Yöneticisi	22
BÖLÜM 3	25
3. YÖNTEM	25
3.1 Araştırma Modeli.....	25
3.2 Evren ve Örneklem.....	25
3.3 Verilerin Toplanması.....	25
3.3.1 Veri Toplama Aracının Geliştirilmesi	25
3.4 Verilerin Çözümlemesi ve Analizi	27
BÖLÜM 4	28
4. BULGULAR VE YORUM	28
4.1 Katılımcılara İlişkin Bilgilerin Analizi.....	28
4.2 “İlköğretim Okullarındaki Yöneticilerin Eleştirel Düşünme Gücü İle Yaş Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Var mıdır?” Alt Problemine İlişkin Analizler	33
4.3 “İlköğretim Okullarındaki Yöneticilerin Eleştirel Düşünme Gücü İle Cinsiyet Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Var mıdır?” Alt Problemine İlişkin Analizler	43
4.4 “İlköğretim Okullarındaki Yöneticilerin Eleştirel Düşünme Gücü İle Mezun Olduğu Bölüm Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Var mıdır?” Alt Problemine İlişkin Analizler 47	
4.5 “ İlköğretim Okullarındaki Yöneticilerin Eleştirel Düşünme Gücü İle Bugüne Dek Yaşamlarını En Çok Sürdürdükleri Yerleşim Birimi Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Var mıdır?” Alt Problemine İlişkin Analizler	53
4.6 “ İlköğretim Okullarındaki Yöneticilerin Eleştirel Düşünme Gücü İle Çalıştığı Kurum Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Var mıdır?” Alt Problemine İlişkin Analizler	57
4.7 “ İlköğretim Okullarındaki Yöneticilerin Eleştirel Düşünme Gücü İle Kurumdaki Pozisyonu Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Var mıdır?” Alt Problemine İlişkin Analizler	62

4.8 “ İlköğretim Okullarındaki Yöneticilerin Eleştirel Düşünme Gücü İle Yönetici Olarak Çalışma Yılı Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Var mıdır?” Alt Problemine İlişkin Analizler	74
4.9 “ İlköğretim Okullarındaki Yöneticilerin Eleştirel Düşünme Gücü İle Veli Sosyoekonomik Durumu Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Var mıdır?” Alt Problemine İlişkin Analizler.....	82
4.10 “ İlköğretim Okullarındaki Yöneticilerin Eleştirel Düşünme Gücü İle Katıldığı Hizmetiçi Eğitim Sayısı Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Var mıdır?” Alt Problemine İlişkin Analizler	89
BÖLÜM 5.....	109
5. SONUÇLAR VE ÖNERİLER.....	109
5.1 Sonuçlar	109
5.2 Öneriler.....	111
KAYNAKÇA	113
EKLER	117
EK 1.....	117
EK 2.....	118
EK 3.....	119
EK 4.....	124
EK 5.....	127

ÇİZELGE LİSTESİ

Çizelge 4. 1. 1. Yaş Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri	28
Çizelge 4. 1. 2. Cinsiyet Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri	28
Çizelge 4. 1. 3. Öğrenim Durumu Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri	29
Çizelge 4. 1. 4. Mezun Olduğu Bölüm Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri.....	29
Çizelge 4. 1. 5. Bugüne Dek Yaşamlarını En Çok Sürdürdükleri Yerleşim Birimi Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri	30
Çizelge 4. 1. 6. Çalıştığı Kurum Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri.....	30
Çizelge 4. 1. 7. Kurumdaki Pozisyonu Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri.....	31
Çizelge 4. 1. 8. Yönetici Olarak Çalışma Yılı Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri....	31
Çizelge 4. 1. 9. Veli Sosyoekonomik Durumu Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri...	32
Çizelge 4. 1. 10. Katıldığı Hizmetiçi Eğitim Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri.....	32
Çizelge 4. 2. 1. “Özellikle zor konuları öğrenmeye istek duyarım.” İfadesinin Yaş Değişkenine Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H testi Sonuçları	33
Çizelge 4. 2. 2. “Özellikle zor konuları öğrenmeye istek duyarım.” İfadesinin Yaş Değişkenine Göre Farklılıkların Hangi Gruplardan Kaynaklandığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Mann Whitney-U Analizi Sonuçları.....	34
Çizelge 4. 2. 3. “Düşüncelerimde esnek olmak benim için zordur.” İfadesinin Yaş Değişkenine Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H testi Sonuçları	35
Çizelge 4. 2. 4. “Düşüncelerimde esnek olmak benim için zordur.” İfadesinin Yaş Değişkenine Göre Farklılıkların Hangi Gruplardan Kaynaklandığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Mann Whitney-U Analizi Sonuçları.....	36
Çizelge 4. 2. 5. “Her şeyin nasıl işlediğini anlamaya çalışmaktan hoşlanırım.” İfadesinin Yaş Değişkenine Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H testi Sonuçları	37
Çizelge 4. 2. 6. “Her şeyin nasıl işlediğini anlamaya çalışmaktan hoşlanırım.” İfadesinin Yaş Değişkenine Göre Farklılıkların Hangi Gruplardan Kaynaklandığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Mann Whitney-U Analizi Sonuçları.....	38
Çizelge 4. 2. 7. “Kurumumda birçok yöneticinin yapamadığı şeyler yaptım.” İfadesinin Yaş Değişkenine Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H testi Sonuçları	39
Çizelge 4. 2. 8. “Kurumumda birçok yöneticinin yapamadığı şeyler yaptım.” İfadesinin Yaş	

Değişkenine Göre Farklılıkların Hangi Gruplardan Kaynaklandığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Mann Whitney-U Analizi Sonuçları.....	40
Çizelge 4. 2. 9. “Gazetede okuduğum köşe yazıları üzerine düşünürüm.” İfadesinin Yaş Değişkenine Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H testi Sonuçları	41
Çizelge 4. 2. 10. “Gazetede okuduğum köşe yazıları üzerine düşünürüm.” İfadesinin Yaş Değişkenine Göre Farklılıkların Hangi Gruplardan Kaynaklandığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Mann Whitney-U Analizi Sonuçları.....	42
Çizelge 4. 3. 1. “Özellikle zor konuları öğrenmeye istek duyarım.” İfadesinin Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann Whitney-U Testi Sonuçları.....	43
Çizelge 4. 3. 2. “Karmaşık problemleri çözmeye çalışmak benim için çok can sıkıcıdır.” İfadesinin Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann Whitney-U Testi Sonuçları.....	44
Çizelge 4. 3. 3. “Çoğunlukla aynı fikirde olmadığımnda bundan rahatsız olurum.” İfadesinin Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann Whitney-U Testi Sonuçları	44
Çizelge 4. 3. 4. “Okumaktan hoşlanırım.” İfadesinin Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann Whitney-U Testi Sonuçları.....	45
Çizelge 4. 3. 5. “Düşüncelerimi kolaylıkla düzene sokamam.” İfadesinin Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann Whitney-U Testi Sonuçları.....	45
Çizelge 4. 3. 6. “Zor problemleri çözmeye uğraşmak benim için gereksizdir.” İfadesinin Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann Whitney-U Testi Sonuçları	46
Çizelge 4. 4. 1. “Özellikle zor konuları öğrenmeye istek duyarım” İfadesinin Mezun Olduğu Bölüm Değişkenine Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H testi Sonuçları.....	47
Çizelge 4. 4. 2. “Özellikle zor konuları öğrenmeye istek duyarım.” İfadesinin Mezun Olduğu Bölüm Değişkenine Göre Farklılıkların Hangi Gruplardan Kaynaklandığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Mann Whitney-U Analizi Sonuçları	48
Çizelge 4. 4. 3. “Karmaşık problemleri çözmeye çalışmak benim için çok can sıkıcıdır.” İfadesinin Mezun Olduğu Bölüm Değişkenine Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H testi Sonuçları.....	48

Çizelge 4. 4. 4. “Karmaşık problemleri çözmeye çalışmak benim için çok can sıkıcıdır.” İfadesinin Mezun Olduğu Bölüm Değişkenine Göre Farklılıkların Hangi Gruplardan Kaynaklandığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Mann Whitney-U Analizi Sonuçları	49
Çizelge 4. 4. 5. “Bir konudaki güçlükler ve engeller beni asla yıldırmaz.” İfadesinin Mezun Olduğu Bölüm Değişkenine Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H testi Sonuçları.....	50
Çizelge 4. 4. 6. “Bir konudaki güçlükler ve engeller beni asla yıldırmaz.” İfadesinin Mezun Olduğu Bölüm Değişkenine Göre Farklılıkların Hangi Gruplardan Kaynaklandığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Mann Whitney-U Analizi Sonuçları	50
Çizelge 4. 4. 7. “Zor problemleri çözmeye uğraşmak benim için gereksizdir.” İfadesinin Mezun Olduğu Bölüm Değişkenine Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H testi Sonuçları	51
Çizelge 4. 4. 8. “Zor problemleri çözmeye uğraşmak benim için gereksizdir.” İfadesinin Mezun Olduğu Bölüm Değişkenine Göre Farklılıkların Hangi Gruplardan Kaynaklandığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Mann Whitney-U Analizi Sonuçları	52
Çizelge 4. 5. 1. “Bir konu üzerinde çalışırken kendi yaptığım hataları yakalayabilirim.” İfadesinin Bugüne Dek En Çok Yaşamlarını Sürdürdükleri Yerleşim Birimi Değişkenine Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H testi Sonuçları	53
Çizelge 4. 5. 2. “Bir konu üzerinde çalışırken kendi yaptığım hataları yakalayabilirim.” İfadesinin Bugüne Dek En Çok Yaşamlarını Sürdürdükleri Yerleşim Birimi Değişkenine Göre Farklılıkların Hangi Gruplardan Kaynaklandığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Mann Whitney-U Analizi Sonuçları.....	54
Çizelge 4. 5. 3. “Bir düşünciyi anlatırken uygun örnekleri bulmakta zorlanırım.” İfadesinin Bugüne Dek En Çok Yaşamlarını Sürdürdükleri Yerleşim Birimi Değişkenine Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H testi Sonuçları.....	55
Çizelge 4. 5. 4. “Bir düşünciyi anlatırken uygun örnekleri bulmakta zorlanırım.” İfadesinin Bugüne Dek En Çok Yaşamlarını Sürdürdükleri Yerleşim Birimi Değişkenine Göre Farklılıkların Hangi Gruplardan Kaynaklandığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Mann Whitney-U Analizi Sonuçları	56

Çizelge 4. 6. 1. “Karşımdaki kişileri anlayabilmek için kendimi onların yerine koymakta zorlanırım.” İfadesinin Çalıştığı Kurum Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann Whitney-U Testi Sonuçları	57
Çizelge 4. 6. 2. “Ayrıntılara karşı çok dikkatli değilim.” İfadesinin Çalıştığı Kurum Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann Whitney-U Testi Sonuçları	58
Çizelge 4. 6. 3. “Bir yanlış yaptığımda özür dilemek bana çok zor gelir.” İfadesinin Çalıştığı Kurum Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann Whitney-U Testi Sonuçları	58
Çizelge 4. 6. 4. “Güncel olayları yakından takip ederim.” İfadesinin Çalıştığı Kurum Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann Whitney-U Testi Sonuçları	58
Çizelge 4. 6. 5. “Bir sorunu daha net anlayabilmek için uygun soruları bulmakta zorlanırım.” İfadesinin Çalıştığı Kurum Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann Whitney-U Testi Sonuçları	59
Çizelge 4. 6. 6. “Düşüncelerimi doğru kelime ve cümlelerle karşımdakilere aktarmakta zorlanırım.” İfadesinin Çalıştığı Kurum Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann Whitney-U Testi Sonuçları	60
Çizelge 4. 6. 7. “Hata yaptığımda bunu rahatlıkla kabul edemem.” İfadesinin Çalıştığı Kurum Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann Whitney-U Testi Sonuçları	60
Çizelge 4. 6. 8. “Düşüncelerimi kolaylıkla düzene sokamam.” İfadesinin Çalıştığı Kurum Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann Whitney-U Testi Sonuçları	61
Çizelge 4. 6. 9. “Bir soruya cevap verirken çok dikkatlice düşünmüyorum.” İfadesinin Çalıştığı Kurum Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann Whitney-U Testi Sonuçları	61
Çizelge 4. 7. 1. “Eleştirilmekten rahatsız olurum.” İfadesinin Kurumdaki Pozisyonu Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann Whitney-U Testi Sonuçları	62
Çizelge 4. 7. 2. “Karşımdaki kişileri anlayabilmek için kendimi onların yerine koymakta zorlanırım.” İfadesinin Kurumdaki Pozisyonu Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann Whitney-U Testi Sonuçları	63
Çizelge 4. 7. 3. “Düşüncelerimde esnek olmak benim için zordur.” İfadesinin Kurumdaki	

Pozisyonu Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann Whitney-U Testi Sonuçları	64
Çizelge 4. 7. 4. “Karmaşık problemleri çözmeye çalışmak benim için çok can sıkıcıdır.” İfadesinin Kurumdaki Pozisyonu Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann Whitney-U Testi Sonuçları	64
Çizelge 4. 7. 5. “Haberleri izlerken doğruluğu üzerine düşünürüm.” İfadesinin Kurumdaki Pozisyonu Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann Whitney-U Testi Sonuçları	65
Çizelge 4. 7. 6. “Bir yanlış yaptığımda özür dilemek bana çok zor gelir.” İfadesinin Kurumdaki Pozisyonu Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann Whitney-U Testi Sonuçları.....	65
Çizelge 4. 7. 7. “Farklı fikirleri dinlemek hoşuma gider.” İfadesinin Kurumdaki Pozisyonu Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann Whitney-U Testi Sonuçları	66
Çizelge 4. 7. 8. “Bir sorunu daha net anlayabilmek için uygun soruları bulmakta zorlanırım.” İfadesinin Kurumdaki Pozisyonu Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann Whitney-U Testi Sonuçları	66
Çizelge 4. 7. 9. “Düşüncelerimi doğru kelime ve cümlelerle karşımdakilere aktarmakta zorlanırım.” İfadesinin Kurumdaki Pozisyonu Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann Whitney-U Testi Sonuçları	67
Çizelge 4. 7. 10. “Kurumumda birçok yöneticinin yapamadığı şeyler yaptım.” İfadesinin Kurumdaki Pozisyonu Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann Whitney-U Testi Sonuçları.....	67
Çizelge 4. 7. 11. “Davranışlarımı etkileyen duygu ve düşüncelerimi ayırt etmek benim için çok zordur.” İfadesinin Kurumdaki Pozisyonu Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann Whitney-U Testi Sonuçları	68
Çizelge 4. 7. 12. “Önemli bir karar vermeden önce, konu hakkında toplayabileceğim tüm bilgileri toplamaya çalışırım.” İfadesinin Kurumdaki Pozisyonu Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann Whitney-U Testi Sonuçları	69
Çizelge 4. 7. 13. “Olaylara değişik açıdan bakmakta zorlanırım.” İfadesinin Kurumdaki Pozisyonu Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann Whitney-U Testi Sonuçları	70
Çizelge 4. 7. 14. “Bir konu üzerine çalışırken, nerede yavaşlamam ve dikkatlice düşünmem	

gerektiğini kavrayamıyorum.” İfadesinin Kurumdaki Pozisyonu Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann Whitney-U Testi Sonuçları	71
Çizelge 4. 7. 15. “Değişik ülke ve kültürlerdeki insanların farklı bakış açıları ve düşünme yolları olduğuna inanmaktayım.” İfadesinin Kurumdaki Pozisyonu Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann Whitney-U Testi Sonuçları	72
Çizelge 4. 7. 16. “Bir düşünceyi anlatırken uygun örnekleri bulmakta zorlanırım.” İfadesinin Kurumdaki Pozisyonu Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann Whitney-U Testi Sonuçları	73
Çizelge 4. 7. 17. “Kendi değerlerime aykırı gelen fikirlere karşı hoşgörülü olamıyorum.” İfadesinin Kurumdaki Pozisyonu Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann Whitney-U Testi Sonuçları	73
Çizelge 4. 8. 1. “Düşüncelerimde esnek olmak benim için zordur.” İfadesinin Yönetici Olarak Çalışma Yılı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H testi Sonuçları	74
Çizelge 4. 8. 2. “Düşüncelerimde esnek olmak benim için zordur.” İfadesinin Yönetici Olarak Çalışma Yılı Değişkenine Göre Farklılıkların Hangi Gruplardan Kaynaklandığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Mann Whitney-U Analizi Sonuçları	75
Çizelge 4. 8. 3. “Bir yanlış yaptığımda özür dilemek bana çok zor gelir.” İfadesinin Yönetici Olarak Çalışma Yılı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H testi Sonuçları	76
Çizelge 4. 8. 4. “Bir yanlış yaptığımda özür dilemek bana çok zor gelir.” İfadesinin Yönetici Olarak Çalışma Yılı Değişkenine Göre Farklılıkların Hangi Gruplardan Kaynaklandığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Mann Whitney-U Analizi Sonuçları	77
Çizelge 4. 8. 5. “Farklı fikirleri dinlemek hoşuma gider.” İfadesinin Yönetici Olarak Çalışma Yılı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H testi Sonuçları	78
Çizelge 4. 8. 6. “Farklı fikirleri dinlemek hoşuma gider.” İfadesinin Yönetici Olarak Çalışma Yılı Değişkenine Göre Farklılıkların Hangi Gruplardan Kaynaklandığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Mann Whitney-U Analizi Sonuçları	79
Çizelge 4. 8. 7. “Kurumumda birçok yöneticinin yapamadığı şeyler yaptım.” İfadesinin	

Yönetici Olarak Çalışma Yılı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H testi Sonuçları	80
Çizelge 4. 8. 8. “Kurumumda birçok yöneticinin yapamadığı şeyler yaptım.” İfadesinin Yönetici Olarak Çalışma Yılı Değişkenine Göre Farklılıkların Hangi Gruplardan Kaynaklandığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Mann Whitney-U Analizi Sonuçları	81
Çizelge 4. 9. 1. “Ayrıntılara karşı çok dikkatli değilim.” İfadesinin Veli Sosyoekonomik Durumu Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H testi Sonuçları.....	82
Çizelge 4. 9. 2. “Ayrıntılara karşı çok dikkatli değilim.” İfadesinin Veli Sosyoekonomik Durumu Değişkenine Göre Farklılıkların Hangi Gruplardan Kaynaklandığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Mann Whitney-U Analizi Sonuçları	83
Çizelge 4. 9. 3. “Çoğunlukla aynı fikirde olmadığımda bundan rahatsız olurum.” İfadesinin Veli Sosyoekonomik Durumu Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H testi Sonuçları	84
Çizelge 4. 9. 4. “Çoğunlukla aynı fikirde olmadığımda bundan rahatsız olurum.” İfadesinin Veli Sosyoekonomik Durumu Değişkenine Göre Farklılıkların Hangi Gruplardan Kaynaklandığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Mann Whitney-U Analizi Sonuçları	85
Çizelge 4. 9. 5. “Hata yaptığımda bunu rahatlıkla kabul edemem.” İfadesinin Veli Sosyoekonomik Durumu Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H testi Sonuçları	86
Çizelge 4. 9. 6. “Hata yaptığımda bunu rahatlıkla kabul edemem.” İfadesinin Veli Sosyoekonomik Durumu Değişkenine Göre Farklılıkların Hangi Gruplardan Kaynaklandığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Mann Whitney-U Analizi Sonuçları	86
Çizelge 4. 9. 7. “Bir konudaki güçlükler ve engeller beni asla yıldırmaz.” İfadesinin Veli Sosyoekonomik Durumu Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H testi Sonuçları	87
Çizelge 4. 9. 8. “Bir konudaki güçlükler ve engeller beni asla yıldırmaz.” İfadesinin Veli Sosyoekonomik Durumu Değişkenine Göre Farklılıkların Hangi Gruplardan Kaynaklandığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Mann Whitney-U Analizi Sonuçları	88
Çizelge 4. 10. 1. “Düşüncelerimde esnek olmak benim için zordur.” İfadesinin Katıldığı	

Hizmetiçi Eğitim Sayısı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H testi Sonuçları	89
Çizelge 4. 10. 2. “Düşüncelerimde esnek olmak benim için zordur.” İfadesinin Katıldığı Hizmetiçi Eğitim Sayısı Değişkenine Göre Farklılıkların Hangi Gruplardan Kaynaklandığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Mann Whitney-U Analizi Sonuçları	90
Çizelge 4. 10. 3. “Bir sorunu daha net anlayabilmek için uygun soruları bulmakta zorlanırım.” İfadesinin Katıldığı Hizmetiçi Eğitim Sayısı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H testi Sonuçları	91
Çizelge 4. 10. 4. “Bir sorunu daha net anlayabilmek için uygun soruları bulmakta zorlanırım.” İfadesinin Katıldığı Hizmetiçi Eğitim Sayısı Değişkenine Göre Farklılıkların Hangi Gruplardan Kaynaklandığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Mann Whitney-U Analizi Sonuçları	92
Çizelge 4. 10. 5. “Bir sorunu çözerken birden fazla yöntem kullanmayı severim.” İfadesinin Katıldığı Hizmetiçi Eğitim Sayısı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H testi Sonuçları	93
Çizelge 4. 10. 6. “Bir sorunu çözerken birden fazla yöntem kullanmayı severim.” İfadesinin Katıldığı Hizmetiçi Eğitim Sayısı Değişkenine Göre Farklılıkların Hangi Gruplardan Kaynaklandığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Mann Whitney-U Analizi Sonuçları	94
Çizelge 4. 10. 7. “Kurumumda birçok yöneticinin yapamadığı şeyler yaptım.” İfadesinin Katıldığı Hizmetiçi Eğitim Sayısı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H testi Sonuçları	95
Çizelge 4. 10. 8. “Kurumumda birçok yöneticinin yapamadığı şeyler yaptım.” İfadesinin Katıldığı Hizmetiçi Eğitim Sayısı Değişkenine Göre Farklılıkların Hangi Gruplardan Kaynaklandığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Mann Whitney-U Analizi Sonuçları	96
Çizelge 4. 10. 9. “Okumaktan hoşlanırım.” İfadesinin Katıldığı Hizmetiçi Eğitim Sayısı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H testi Sonuçları	97
Çizelge 4. 10. 10. “Okumaktan hoşlanırım.” İfadesinin Katıldığı Hizmetiçi Eğitim Sayısı Değişkenine Göre Farklılıkların Hangi Gruplardan Kaynaklandığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Mann Whitney-U Analizi Sonuçları	98
Çizelge 4. 10. 11. “Bir konudaki güçlükler ve engeller beni asla yıldırmaz.” İfadesinin	

Katıldığı Hizmetiçi Eğitim Sayısı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H testi Sonuçları	99
Çizelge 4. 10. 12. “Bir konudaki güçlükler ve engeller beni asla yıldırmaz.” İfadesinin Katıldığı Hizmetiçi Eğitim Sayısı Değişkenine Göre Farklılıkların Hangi Gruplardan Kaynaklandığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Mann Whitney-U Analizi Sonuçları	100
Çizelge 4. 10. 13. “Önemli bir karar vermeden önce, konu hakkında toplayabileceğim tüm bilgileri toplamaya çalışırım.” İfadesinin Katıldığı Hizmetiçi Eğitim Sayısı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H testi Sonuçları	101
Çizelge 4. 10. 14. “Önemli bir karar vermeden önce, konu hakkında toplayabileceğim tüm bilgileri toplamaya çalışırım.” İfadesinin Katıldığı Hizmetiçi Eğitim Sayısı Değişkenine Göre Farklılıkların Hangi Gruplardan Kaynaklandığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Mann Whitney-U Analizi Sonuçları	102
Çizelge 4. 10. 15. “Bir sorunla karşılaştığımda, öncelikle sorunu çok iyi araştırmakla işe başlarım.” İfadesinin Katıldığı Hizmetiçi Eğitim Sayısı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H testi Sonuçları	103
Çizelge 4. 10. 16. “Bir sorunla karşılaştığımda, öncelikle sorunu çok iyi araştırmakla işe başlarım.” İfadesinin Katıldığı Hizmetiçi Eğitim Sayısı Değişkenine Göre Farklılıkların Hangi Gruplardan Kaynaklandığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Mann Whitney-U Analizi Sonuçları	104
Çizelge 4. 10. 17. “Değişik ülke ve kültürlerdeki insanların farklı bakış açıları ve düşünme yolları olduğuna inanmaktayım.” İfadesinin Katıldığı Hizmetiçi Eğitim Sayısı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H testi Sonuçları	105
Çizelge 4. 10. 18. “Değişik ülke ve kültürlerdeki insanların farklı bakış açıları ve düşünme yolları olduğuna inanmaktayım.” İfadesinin Katıldığı Hizmetiçi Eğitim Sayısı Değişkenine Göre Farklılıkların Hangi Gruplardan Kaynaklandığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Mann Whitney-U Analizi Sonuçları	106
Çizelge 4. 10. 19. “Hayatımda çoğunlukla mantıksal kararlar doğrultusunda hareket ederim.” İfadesinin Katıldığı Hizmetiçi Eğitim Sayısı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H testi Sonuçları	107
Çizelge 4. 10. 20. “Hayatımda çoğunlukla mantıksal kararlar doğrultusunda hareket ederim.”	

İfadesinin Katıldığı Hizmetiçi Eğitim Sayısı Değişkenine Göre Farklılıkların Hangi Gruplardan Kaynaklandığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Mann Whitney-U Analizi Sonuçları	108
--	-----

ŞEKİLLER

Şekil 1 – Düşünme Süreci (Kürüm, 2002: 10)	12
Şekil 2 – Yönetici ve Lider (Özden, 2002: 98).....	22

ÖNSÖZ

Hızla değişen, dönüşen toplumlarda bireylerin bu değişime en iyi şekilde ayak uydurması şarttır; değişime ayak uyduramayan bireyler çağın gerisinde kalır. Toplumun gelişimini eğitim, eğitimin gelişimini ve temelini oluşturan ise ilköğretim yıllarıdır.

Nasıl ki bir aile fertlerinin tutumu anne-baba sayesinde belirleniyorsa, ilköğretim okullarının tutumları da en çok okul yöneticilerinin elindedir.

Gün içindeki yoğun koşturmaların, alınan kararların, gelen-giden resmi yazıların doğru bir şekilde yürütülmesi ve bu doğrultuda kurumunun gelişmesi için gözlemleyen, sürekli düşünen, düşüncelerini paylaşan, yenileyen ve bunları yaşamına olumlu yönde geçiren okul yöneticilerinin varlığı onların çeşitli düşünme güçlerine sahip olmalarıyla; özellikle de eleştirel düşünme gücüyle donanmasıyla mümkündür.

Çalışmam süresince bana rehberlik eden, destek veren ve her türlü değerli katkıda bulunan danışmanım sayın Prof. Dr. Suat ANAR'a en içten teşekkürlerimi saygıyla arz ederim.

Ayrıca değerli hocalarım Doç. Dr. Cem Sütçü'ye ve Yrd. Doç. Dr. Yasemin Derelioğlu'na tavsiyeleri, yardımları ve katkılarından dolayı teşekkürü bir borç bilirim.

Anket uygulama sürecimde bilgi ve düşüncelerini esirgmeden anketi doldurarak, kıymetli vakitlerini bana ayıran ilköğretim okul yöneticilerine ilgileri için müteşekkirim.

Son olarak beni ben yapan, şu an bulunduğum noktaya gelmemde maddi ve manevi hiçbir desteği eksik bırakmayan, araştırmam süresince yanımda olan başta aileme olmak üzere; akrabalarım, dostlarıma ve tüm sevdiklerime sonsuz minnettarlarımı sunarım.

Elif AYAZ

Ocak-2012

ÖZET

Bu araştırmada ilköğretim okulu yöneticilerinin eleştirel düşünme gücüne ilişkin görüşlerinin incelenmesi amaçlanmaktadır. 2010-2011 Eğitim-Öğretim yılında İstanbul ili, Avrupa Yakası'nda görevli 313 ilköğretim yöneticisi üzerinde gerçekleştirilmiştir. Betimsel bir çalışma olup, Tarama (Survey) Modeli kullanılmıştır.

Veri toplama aracı olarak iki bölümden oluşan bir anket uygulanmıştır. İlk bölüm “Kişisel Bilgiler Formu”, ikinci bölüm ise eleştirel düşünmeye ilişkin 55 maddeden oluşan 5’li Likert Tipi Ölçek’ine dayalı “Eleştirel Düşünme Ölçeği” olarak düzenlenmiştir. Verilerin çözümlenmesinde yüzde ve frekans tablolarına yer verilmiş, ikili gruplar arasında Mann Whitney-U analizi, ikiden fazla gruplar arasında ise Kruskal Wallis-H analizi uygulanmıştır.

Elde edilen bulgularla, ilköğretim okullarında görev yapan yöneticilerin eleştirel düşünme gücüne ilişkin görüşleri ve bu görüşlerin yaş, cinsiyet, öğrenim durumu, mezun olduğu bölüm, bugüne dek yaşamlarını en çok sürdürdükleri yerleşim birimi, çalıştığı kurum, kurumdaki pozisyonu, yönetici olarak çalışma yılı, çalıştığı kurum velilerinin sosyoekonomik durumları ve katıldığı hizmetiçi eğitim faaliyeti sayısı değişkenleri ile arasındaki ilişki incelenmiştir.

Özetle, ilköğretim okul yöneticilerinin eleştirel düşünme gücü ile ilgili görüşlerinin; yaşları ve görevde çalışma süreleri açısından, yıllara göre farklılıklar gösterdiği; cinsiyet açısından, kadınların erkeklere göre kendini geliştirme isteğinin daha ön planda olduğu, erkeklerin kadınlara göre düşüncelerini daha kolay organize ettikleri ve eleştiriye daha açık olduğu; çalıştığı kurum açısından ise, devlette çalışan ilköğretim yöneticilerinin, özelde çalışanlara göre daha çok ayrıntıya dikkat ettikleri, düşüncelerini düzene koyma ve eleştiriye açıklıkta daha başarılı oldukları görülmüş; öğrenim durumunun yöneticilerin eleştirel düşünme gücünü etkilemediği belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: İlköğretim Okulu, Yönetici, Eleştirel Düşünme

ABSTRACT

In this study it was aimed to analyze primary school managers' thoughts regarding critical thinking ability. The sample of the study was composed of 313 managers working in primary schools in the European side of İstanbul in 2010 – 2011 academic year. In this study, Descriptive Method and Survey Model were used.

To gather data a survey composed of two sections was used. The first section was "Personal Information Form", the second section was designed as the "Scale of Critical Thinking" that was composed of 55 questions prepared according to 5 point Likert Item. The data gathered was analyzed with percentage and frequency tables, Mann Whitney-U Analysis between two groups and Kruskal Wallis-H Analysis among more than two groups.

According to the findings of the study, the relationship between primary school managers' thoughts regarding critical thinking ability and variables of age, sex, educational situation, the department they graduated, the place they lived most of their lives, the school they worked, the position they had in the school, the years they worked as manager, socio-economic status of parents' of the school they worked, the number of in-service training they attended was analyzed.

In conclusion, it was found that primary school managers' thoughts about critical thinking ability differ significantly according to their ages and years they worked as managers; from the point of sex, female managers want to develop themselves more when compared to male managers; male managers organize their ideas in a better way and are more open to criticism when compared to female managers; from the point of school type they work, primary school managers in state schools are more focused on details, more successful in organizing their thoughts and more open to criticism when compared to managers in private primary schools; as to educational situation, it was found that educational situation doesn't affect managers' critical thinking ability.

Keywords: Elementar School, Manager, Critical Thinking

BÖLÜM 1

1. GİRİŞ

Bu bölümde araştırmanın problem durumu, problem cümlesi, alt problemleri, amacı, önemi, sayıltıları, sınırlılıkları sunulmuş ve araştırmada kullanılan terimlere ilişkin tanımlara yer verilmiştir.

1.1 Problem Durumu

Okul yönetiminin görevi örgütü amaçlarına göre yaşatmaktır. Örgütü amaçlarına uygun olarak yaşatmak, örgütteki insan ve madde kaynaklarını en verimli biçimde kullanmakla gerçekleşir. Okul yöneticisinin bunu böyle yapabilmesi, okul yönetimi kavram ve süreçlerini iyi bilmesiyle olanaklıdır. Bu kavram ve süreçleri davranışa çevirebilmesi için okul yönetiminin bu alanda akademik bir eğitim görmüş olması zorunludur. Böyle bir okul yöneticisi, problemleri deneme ve yanılma yöntemi yerine bilim yoluyla çözmeyi seçecek ve başaracaktır.

Okullaşma oranlarının ve öğrenci sayısının hızla yükselmesi, eğitim felsefelerindeki ilerici gelişmeler ve kamu kaynaklarında verim etkenlerinin ağırlık kazanması; sadece eğitim yöneticilerine duyulan gereksinimi artırmakla kalmamış, onların makam ve göreve daha iyi hazırlanmalarını zorunlu kılmıştır. Okul ve eğitim yöneticilerinin yönetimin yalnız alışlagelmiş ve statik değil, dinamik boyutunda da bilgili ve becerikli olmaları aranmaya başlamıştır.

Örgüt yapısının temel öğeleri, insan ilişkilerinin değişik biçimleri, lider davranışlarının özellikleri, rasyonel karar sürecinin aşamaları ve kamu ekonomisinin incelikleri gibi alanlardaki yeterlikler; eğitim ve okul yöneticilerinde aranan nitelikler olmaya başlamıştır. Okul yöneticisinin görevlerindeki değişimler, rolündeki değişmelere de yol açmış ve bu rolü, başlangıç noktası olan sekreterlikten; örgüt mühendisliği, sosyal mühendislik, verim uzmanlığı, işletmecilik gibi aşamalara getirmiştir (Bursalıoğlu, 2000).

Tüm bunların oluşabilmesi için son yıllarda yaygınlık kazanan görüşlerden biri “ne” düşünmekten çok, “nasıl” düşünüldüğünün bilinmesi ve bunun bireylere öğretilmesi yönündedir. Etkili bir öğrenme ve üretici bir yaşam için temel olarak kabul edilen eleştirel düşünme, yaşamın her alanında başarılı olmak için göz önünde bulundurulması gereken önemli bir özelliktir (Güven ve Kürüm, 2006).

Eleştirel düşünme, toplumdaki tüm bireylerin farkında olarak ya da olmayarak kullandığı temel bir gereksinimdir (Şahinel, 2002).

Öğrenciler günümüz zorluklarına, yeniliklerine karşı rekabet etmek, farklı açılardan bakabilmeyi öğrenmek durumundadır. Okul yöneticilerine düşen görev ise eğitim sistemlerimizin de bu yeniden yapılanma, yenilenme sürecine sınıf ortamını hazır bulundurmak, derslerdeki işleyişi buna göre düzenlemek olmalıdır (Dillon, 1995) .

Eleştirel düşünme eğitiminin amaçları çok geniş olmakla birlikte, önermelerin incelenmesinin, kişinin kendisinin ve diğer insanların fikirlerinin olası etkilerinin gözden geçirilmesinin ve bireyin kendi düşünme sürecinde düşebileceği hata ve yanlışlıkların farkında olmasının bu tür bir eğitimin temel amacını oluşturduğunu belirtmektedir (Kökdemir ve Demirutku, 2000).

İlk bakışta pratik gibi görünen bazı çözüm yolları, önyargılar eleştirel düşünme süzgecinden geçirilmediğinde yanıltıcı olabilir. Herhangi bir düşünce ya da nesneye fanatik derecede bağlılık, insanların o nesne, fikir, olay, kurum, kişi, takım ya da ülkeyle ilgili konularda nesnel davranmalarını engelleyecektir. Görüşler uzman görüşü de olsa bazen yanlış olabilir; insanlar içinde bulundukları fizyolojik ve psikolojik ortamın sonucu olarak bazen algılarında yanılabilirler. Başka bir deyişle gözlerimiz, kulaklarımız, dilimiz bizi yanıltabilir. Örneğin çok tatlı bir şey yedikten sonra içilen şekerli çay az şekerli olarak algılanabilir. Bu yüzden algılarımızın da eleştirel düşünme süzgecinden geçirilmesi gereği vardır. Eleştirel düşünme gerçeği tüm yönleriyle görmeyi gerektirir (Doğanay ve Ünal, 2006).

Bugün en karlı yatırım alanı olarak düşünülen eğitim sisteminin her düzeyi için gerekli olan eğitim planlaması, program geliştirme, rehberlik eğitim teknolojisi, geliştirme gibi görevler bu alanlarda uzmanlaşmış kişiler tarafından yapılmadıkça ve her düzeydeki eğitim kurumlarında yönetim ve denetim kadroları bu görevlerin gerektirdiği yeterli bilgi, beceri, yetenek ve kişiliğe sahip olanlarla doldurmadıkça toplumun geleceğine umutlu bakmak iyimserlik olur (Kaya, 1996:29).

1.2 Problem Cümlesi

İlköğretim okullarındaki yöneticilerin eleştirel düşünme gücü nasıldır?

1.2.1 Alt Problemler

1.2.1.1 İlköğretim okullarındaki yöneticilerin eleştirel düşünme gücü ile yaş değişkeni arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

1.2.1.2 İlköğretim okullarındaki yöneticilerin eleştirel düşünme gücü ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

1.2.1.3 İlköğretim okullarındaki yöneticilerin eleştirel düşünme gücü ile öğrenim durumu değişkeni arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

1.2.1.4 İlköğretim okullarındaki yöneticilerin eleştirel düşünme gücü ile mezun olduğu bölüm değişkeni arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

1.2.1.5 İlköğretim okullarındaki yöneticilerin eleştirel düşünme gücü ile bugüne dek yaşamlarını en çok sürdürdükleri yerleşim birimi değişkeni arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

1.2.1.6 İlköğretim okullarındaki yöneticilerin eleştirel düşünme gücü ile çalıştığı kurum değişkeni arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

1.2.1.7 İlköğretim okullarındaki yöneticilerin eleştirel düşünme gücü ile çalıştığı kurumdaki pozisyonu değişkeni arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

1.2.1.8 İlköğretim okullarındaki yöneticilerin eleştirel düşünme gücü ile yönetici olarak çalışma süresi değişkeni arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

1.2.1.9 İlköğretim okullarındaki yöneticilerin eleştirel düşünme gücü ile çalıştığı kurum velilerinin sosyoekonomik durumları değişkeni arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

1.2.1.10 İlköğretim okullarındaki yöneticilerin eleştirel düşünme gücü ile katıldığı hizmetiçi eğitim sayısı değişkeni arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

1.3 Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı; İstanbul ili, Avrupa Yakası'nda görev yapmakta olan ilköğretim okulu yöneticilerinin eleştirel düşünme gücünün yaş, cinsiyet, öğrenim durumu, mezun oldukları bölüm, bugüne dek yaşamlarını en çok sürdürdükleri yerleşim birimi, çalıştığı kurum, çalıştığı kurumdaki pozisyonu, yönetici olarak çalışma süresi, çalıştığı kurum velilerinin sosyoekonomik durumları ve katıldığı hizmetiçi eğitim sayısı değişkenlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirleyerek, ilköğretim okullarındaki yöneticilerin eleştirel

düşünme gücüne ilişkin görüşlerinin incelenmesidir.

1.4 Araştırmanın Önemi

Yapılan kaynak taramasında eleştirel düşünme ya da okul yöneticileri hakkında çalışmalar yapıldığı fakat çalışmaya konu olan ilköğretim okullarındaki yöneticilerin eleştirel düşünme gücü konulu bir çalışmaya rastlanmadığı; daha çok öğretmenler, öğretmen adayları ya da öğrenciler üzerinde çalışmalar yapıldığı görülmüş olup, böyle bir araştırmanın daha önce yapılmamış olması araştırmayı önemli kılmaktadır.

Bu araştırmanın İstanbul ili, Avrupa yakasında bulunan ilköğretim okullarındaki yöneticilerin eleştirel düşünme gücüne ilişkin görüşlerini ortaya koyarak, okullarda eleştirel düşünmenin geliştirilmesi için yapılacak çalışmalara katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Eğitimin temelini oluşturan ilköğretimde; okulun lideri durumunda olan, etkili okul yöneticisinin görev ve sorumluluklarını yerine getirirken olaylara eleştirel düşünerek yaklaşması performansının yükselmesine, okulu adına doğru adımlar atmasına yardımcı olacaktır.

1.5 Araştırmanın Sayıtları

- Araştırma katılan okul yöneticilerinin eleştirel düşünmeye ilişkin görüşleri ile sınırlıdır.
- Araştırmaya katılan okul yöneticilerinin ölçme aracına samimi ve doğru cevaplar verdiği varsayılmıştır.

1.6 Araştırmanın Sınırlılıkları

- Bu araştırma 2010-2011 eğitim öğretim yılı ile sınırlıdır.
- Bu araştırma, İstanbul ili, Avrupa Yakası ilköğretim okullarında görev yapan yöneticilerin görüşleriyle sınırlıdır.
- Elde edilen bilgiler eleştirel düşünme anketi ve kişisel bilgi formu ile sınırlıdır.
- Araştırmada elde edilen verilerin analizi, kullanılan istatistiksel yöntemlerle sınırlıdır.

1.7 Tanımlar

İlköğretim okulu: Zorunlu öğrenim çağındaki kız ve erkek çocuklarının (7-14 yaş grubu) eğitim öğretimini sağlamak üzere açılmış olan, devlet tarafından denetlenen, öğrenim süresi sekiz yıl olan kurumdur.

Yönetici: Bu araştırmada "yönetici" sözcüğü, ilköğretim okullarında görevli müdür ve müdür yardımcılarını ifade etmektedir.

Eleştirel Düşünme: Kişinin karar verme veya eyleme geçmesine yönelik olan; özünde metodun yöntemini kullanan; meraklı ve araştırmaya yönelik; alternatif bilgi ve verileri toplayan; verileri ve bilgiyi olduğu gibi kabul etmek yerine bunları inceleyen, sorgulayan, sınavan ve objektif ölçütlere göre değerlendiren; yeni fikirlere ve görüşlere açık; kendi kendini sorgulayan ve kontrol eden; dürüst ve mantıklı.

BÖLÜM 2

2. KURAMSAL BİLGİLER VE LİTERATÜR TARAMASI

Bu bölümde araştırma konusu hakkında kuramsal bilgilere yer verilmekte ve yapılan literatür taraması sunulmaktadır.

2.1 Eğitim Kavramı

İlk insanlar, yaşamlarını sürdürebilmek için bir taraftan temel gereksinmelerini karşılamak üzere kullandığı araçları geliştirmeye çalışmış, bir taraftan da gerekli olan, fiziki çevre koşullarına dayanıklılık, avlanma gibi davranışları birbirine geliştigüzel olsa da öğreterek eğitimin ilk temellerini atmışlardır. Yazının bulunuşu ve toprağa yerleşme olayı ise, eğitimin örgütlenmesi ve kurumsallaşması açısından bir başlangıç noktası oluşturmaktadır (Tezcan, 1996:6-12).

İnsanın eğitimden geçmeden, toplumda uygarca ve gönenç içinde yaşamını sürdürmesi olanaksızdır. Uygarca ve gönençli yaşamaya yetecek eğitimi, insanın aile içinde ya da kendi kendine alması da olanaksızdır. İnsan, eğitim gereksinmesini, kendini eğitecek insanlarla ilişki kurarak, bunlardan eğitimi satın alarak karşılamaya çalışır (Başaran, 1993:11).

Günümüzde çeşitli kaynaklar incelendiğinde rastlanan “eğitim” tanımlarından bazıları şunlardır:

- Ertürk’ e göre eğitim; bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istendik değişme meydana getirme sürecidir (Kaya, 1996:11).
- Eğitim; bireyde kendi yaşantısı ve kasıtlı kültürleme yoluyla istendik davranış değişikliğini meydana getirme sürecidir (Demirel, 1999a:5).
- Eğitim; bireyin yaşamını dengeli ve verimli bir şekilde sürdürebilmesini, içinde yaşadığı topluma yapıcı ve yaratıcı bir üye olarak katkıda bulunabilmesini sağlayacak bir araçtır. Eğitimin genel işlevi bireyin topluma uyumunu sağlamaktır (Varış, 1996:57).

- Eğitim; önceden belirlenmiş amaçlar istikametinde nesilleri yönlendirme ve yetiştirme çalışmasıdır veya bu yönlendirme ve yetiştirmenin bilimini, tekniğini, taktiğini v.b. öğreten bir bilimdir (Çelikkaya, 1997).
- Eğitim; bireyin kendi yaşantıları ve çevre ayarlaması aracılığıyla istendik davranış kazanması sürecidir (Akınoğlu, 2001).

Okullar, bireylerde istenilen davranış değişikliklerinin planlı ve programlı bir şekilde yapıldığı kurumlardır. Öte yandan çağdaş dünyanın gereksinimleri, günümüz bireylerinin düşünme becerilerine sahip olmalarını zorunluluk durumuna getirmiştir. Öğretimde bilgi alıp verme yerine, düşünmeyi öğrenme önem kazanmaktadır. Bu nedenlerle modern okullarda düşünen, eleştiren, üreten bilgiye ulaşma yollarını bilen bireyler yetiştirilmeye çalışılmakta, öğrencilere düşünme becerilerini kazandırmaya yönelik eğitim programları hazırlanmaktadır (Akbiyık, 2002).

Günümüzde eğitimin en önemli amacı, bireyleri değişik koşullara uyabilecek, esnek düşünebilecek yeteneklerle yetiştirmektir (Akınoğlu, 2003:10).

Geleneksel okulda öğretim, çoğunlukla bir dizi bilgi parçasının öğrenciye aktarılması ve bunların ezberlenmesi ile sınırlı kalmaktadır. Öğretim programları düşünme ve problem çözme yeteneklerini geliştirici nitelik taşımamaktadır. Düşünme yeteneği gelişmeyen bir öğrencinin en büyük zihinsel etkinliği de depoladığı bilgiyi sunmak olduğundan, dağarcığındaki bilgiyi nasıl kullanacağını bilememektedir. Üstüne üstlük ders konuları ve işleniş, güncel olmayan düşünme kalıplarına göre yürütüldüğünden; yeni düşünme biçimleri okullara girememektedir. Eğitim sisteminin öğrencilere potansiyellerini geliştirme fırsatı vermesi ve ülke kalkınmasında etkin rol oynayabilmesi için, program içeriğinin ve ders işleme yöntemlerinin eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme, bilimsel düşünme, ilişkisel düşünme, akıl yürütme gibi becerileri kazandıracak şekilde yeniden düzenlenmesi gerekir (Özden, 2008).

2.2 Eğitimde Yönetim

Eğitim yönetimi; eğitim örgütlerini saptanan amaçlara ulaştırmak üzere insan ve madde kaynaklarını sağlayarak ve etkili bir biçimde kullanarak, belirlenen politikaları ve alınan kararları uygulamaktır (Erdoğan, 2000).

Eğitim yönetimi; toplumun eğitim gereksinmesini karşılamak üzere kurulan eğitim örgütünü önceden belirlenen amaçlarını gerçekleştirmek için etkili işletmek, geliştirmek ve yenileştirmek sürecidir. Bir eğitim yöneticisi, okulun eğitim programlarının, öğrenci hizmetlerinin, işgören hizmetlerinin, genel hizmetlerin ve eğitim bütçesinin işlerini planlanan düzeyde yapabildiğinde okulunu etkili yönetebilir. Okul, hem kendini oluşturan eğitim işgörenlerinden, hem de davranışları üzerinde çalıştıkları öğrencileri yüzünden daha da çok karmaşık bir yapıdadır. Anlaşılması zor, karmaşık yapıyı ve bunun yönetilmesini yalınlaştırarak açıklamak, ancak bu amaçla hazırlanmış bir modelle olanaklıdır (Başaran, 1993:12).

Klasik anlamda yönetimin temel görevi, insanları ortak amaç ve değerler etrafında birleştirerek performanslarını yükseltmek ve yeterli hale getirmektir (Özden, 2002: 85).

Pek çok şeyin değişmekte olduğu toplumumuzda, eğitim sistemimizin de çeşitli açılardan değişmek zorunda olduğunu göstermektedir. Bu değişimin öncelikle eğitim örgüt ve yönetiminden başlamasında yarar vardır. Eğitim planlamasına, öğretim programlarına, rehberlik hizmetlerine, değerlendirmeye, eğitim teknolojisine, özetle; eğitim felsefesine ilişkin tüm değişimler, örgüt ve yönetimin çağdaş ve yeterli bir duruma getirilmesini izleyecektir (Kaya, 1996:24).

Campbell, eğitim ve eğitim yönetiminin özellikleri konusunda, eleştirici bir tutum geliştirmenin eğitimin temel amacı olduğunu belirtmiş, öğretmenler, ana-babalar ve yöneticiler eleştirici düşüncenin yararı üzerine farklı görüşlere sahip olduklarından, çoğu kez, öğrencilerde eleştirici düşünce geliştirilince de, okul, kurulu düzene karşı insanlar yetiştirmekle suçlandığı üzerinde durmuştur (Kaya, 1996:45).

2.3 Eğitim Yönetiminde Okul Yöneticisi

Okul yöneticisi, okul için gerekli kaynakların (insani, finansal, maddi) sağlanmasından ve bunlar aracılığıyla öngörülen ürünlerin üretilmesinden kurum çalışanlarının ve öğrencilerin performansından sorumlu olan kişidir (Şişman, 2002:136).

Yönetici için en temel sorun, daha önceden yapılanların nasıl daha verimli hale getirebileceğinin yanı sıra, yeni ne yapması gerektiğini bilmektir. Yöneticinin başarılı olması için daha önceden yapılanları daha hızlı, daha ekonomik, daha iyi yapması yetmez, yeni

değerler doğrultusunda ne yapılması gerektiğini bulması gerekir. Bu da, yöneticilerin tutuculuğu bir yana bırakıp girişken olmalarını zorunlu kılmaktadır (Özden, 2002: 86).

Yöneticiler işlerin belli bir düzen içerisinde yürüdüğü, geleceğin az çok kestirilebildiği zamanlarda statükoyu koruma veya küçük değişikliklerle sürdürmede (idare etme) etkilidirler; insanların kendilerini rahat ve güvende hissettikleri ortamlarda başarılıdırlar. Taşlar yerinden oynadığında önceki konumları ne olursa olsun, yeni durum herkeste bir belirsizlik duygusu doğuracaktır. Bu belirsizlik bir anlamda mevcut dengenin bozulması demek olsa da bir takım yeni fırsatları da içerisinde barındırır. İyi bir yönetici bu gibi durumlardan istifade etmesini bilir; bunu yapabildiğinde de liderlik vasfı kazanmış olur (Özden, 2002: 94).

Okul yöneticisi, çalışanlarının bedensel ve zihinsel güçlerinin yanı sıra moral güçlerini de harekete geçiren kişi olmalıdır. Okul yöneticisinin çeşitli rol ve işlevleri de vardır. Bunlar kaynak sağlayıcılık, koordinatörlük, rehberlik ve liderlik gibi rollerdir. Bunların gerçekleştirilebilmesi içinde yöneticilerin, insani, teknik ve kavramsal yönlerden yeterli birikime sahip olması gerekmektedir (Şişman, 2002:136).

2.4 Okul Yöneticilerinin Yeterlilikleri

Yöneticilerin sahip olması gereken yeterlikler; teknik yeterlikler, insancıl yeterlikler ve kavramsal yeterlikler olarak üç gruba ayrılır;

2.4.1 Teknik Yeterlikler

Teknik yeterlik, öğretim yöntem ve teknikleri, süreçleri ve işlemleri konusunda uzmanlığı gerektirir. Kişinin çalışma alanına göre, somut olarak yapabileceği, uzmanlık bilgisine bağlı bilgi ve beceridir. Yöneticinin muhasebe, inşaat, finansman gibi alanlardaki yeterlikleri teknik yeterliklerdir. Yöneticinin örgütün yapısı, politikalar ve programlar üzerindeki etkisi de teknik yeterlilikler içinde sayılabilir. Teknik yeterlikler, yöntemleri, süreçleri, prosedürleri ve teknikleri olan belirli bir alanda yeterlik anlamı verir.

Teknik yeterlikler göreve ilişkin etkinlik alanlarındaki teknik bilgi ve becerilerdir. Görev gereklerini yerine getirebilmek için kullanılacak yöntemler, teknikler, süreçler ve işlemlerle ilgili teknik bilgi ve yeterliklerin tümü o görevin teknik etkinliklerini oluşturur. Bir teknik yeterliliğin sağlanması çoğu kez başka yeterliklerin kazanılmış olmasına bağlıdır. Aynı

şekilde bir ilişki teknik yeterliliklerle, insancıl ve karar yeterlilikleri arasında da görülebilir. Kendinden beklenenleri ve eleştiri yapmayı bilme, bireyin ve durumun özelliklerine göre iletişim kurma, yakınmaları yönetebilme, durumu çok yönlü olarak görebilme, sorunu olabildiğince çabuk ele alma; iletişime ilişkin teknik yeterliliklerdir. Teknik yeterlilik alanında yönetici sorumluluğu 4 kategoride toplanmaktadır. Bunlar;

- a. Yöneticinin, okul maliyesinin kuram ve ilkelerinde uzman olması,
- b. Okulun iç maliyesi ve işletme yönetimi: Bütçeleme, muhasebe, satın alma, sigorta, maaş ve ücret bordrosu ve genel işletme giderleri gibi konular,
- c. Okul binalarının bakımı ve hizmete hazır tutulması,
- d. Okul binalarının planlanması.

Yönetici atama ile geldiğinden, başlangıçta ancak statü lideridir. Diğer bir anlamı ile baştır, üsttür. Bu statünün verdiği formal yetkinin, sosyal ve teknik yetkilerle desteklenmesi gerekir. Sosyal yetki yöneticinin etrafındaki gruptan yani okulun iç ve dış öğelerinden gelecektir. Teknik yetkiyi ise yöneticinin yönetim bilgisi ve yeterlikleri sağlayacaktır. Bu yetkiler sayesinde yönetici, gerçek bir lider rolüne girebilecek etrafındaki öğeleri, okulun amaçlarına ulaşmasını sağlayacak yönde eyleme geçirebilecektir.

2.4.2 İnsancıl Yeterlikler

İnsancıl yeterlikler, birey ve grupları anlama ve güdüleme yeterlikleri olarak da kabul edilebilir. Etkili çalışma ve ortak çaba oluşturabilme, başkaları hakkındaki varsayım, inanç ve tutumları, bunların kullanılış yöntem ve sınırlarını görebilme, bireysel farklılıkları gözetme insan ilişkilerine yönelik özellikler olarak görülmelidir. İnsansal yeterlik, yöneticinin gerek bire bir, gerek grup olarak insanlarla çalışabilme yeteneğidir. Bu yeterlik kişinin kendisi hakkındaki anlayışı ile ve başkalarına ilişkin düşünceleriyle yakından ilgilidir. Bu yeterlik yöneticinin işgörenleri güdüleme, tutum geliştirme, grup dinamiği, insan gereksinimleri, moral ve insan kaynağını geliştirme hakkında bilgi sahibi olmasını gerektirir. İlgilenme, güven, yetki verme, uzlaşma, ideallere ulaşma ve insan potansiyelini anlama yeterlikleri insancıl yeterlikler arasında sayılabilir. İnsansal yeterlikler yöneticiye, grubun bir üyesi olarak etkili biçimde çalışma ve bu yolla lidere bulunduğu grup içinde iş birliği kurabilme yeteneği sağlamaktadır.

2.4.3 Kavramsal Yeterlikler

Okul yöneticisinin okulu bulunduğu toplum içinde, eğitim sistemi içerisinde ve evrensel ölçüler içerisinde görebilme; okulu bütünleyen tüm parçaları karşılıklı etkileşim

içerisinde görebilme, eğitim alanındaki kuramsal gelişmeleri izleyebilme, kavrayabilme ve karşılaştığı örgün eğitim durumlarını bu kuramsal ve kavramsal bakış açısı ile değerlendirebilme yeteneğidir. Bu yetenek başta yönetim kuramı, örgüt, insan davranışı ve eğitim felsefesi olmak üzere eğitim alanına kuramsal bakış yeteneği kazandıracak bilim dallarının bilgi birikimine sahip olmayı gerektirir. Kavramsal yeterlik, okul yöneticisinin okulu bulunduğu toplum içinde, eğitim sistemi içinde ve evrensel ölçüler içinde görebilme, okulu bütünleyen tüm parçaları karşılıklı etkileşim içinde görebilme, eğitim alanındaki kuramsal gelişmeleri izleyebilme, kavrayabilme ve karşılaştığı özgün eğitim durumlarını bu kuramsal ve kavramsal bakış açısı ile değerlendirebilme yeteneğidir. Kavramsal yeterlikler örgütü bir bütün olarak görebilmek, duyabilmek yeteneğidir (Töremen ve Kolay, 2003).

2.5 Düşünme Kavramı

Günümüzde çeşitli kaynaklar incelendiğinde, elde edilen bazı “düşünme” tanımları şöyle sıralanmıştır:

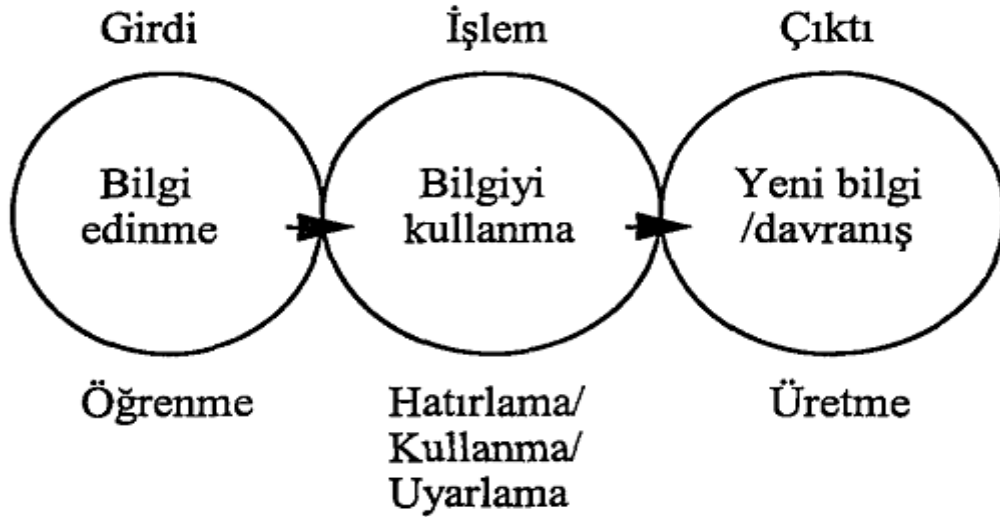
- Düşünme; Zihinden geçirmek, göz önüne getirmek, bir sonuca varmak, gereğiyle inceleme, karşılaştırma ve oradaki ilgililerden yararlanma gibi zihin işlemlerinden geçirmek, muhakeme etmek, zihinle arayıp bulmak, bir şeye karşı ilgili ve titiz davranmak, tasarlamak, değerlendirmek, ayrıntılarını iyice incelemek (TDK 1983).
- Düşünme; gözlem, tecrübe, sezgi, akıl yürütme ve diğer kanallarla elde edilen malumatı yoğurup şekillendirmenin disipline edilmiş şeklidir. Cole, Scribner, 1974’e göre Düşünme, mevcut bilgilerden başka bir şeye ulaşma ve eldeki bilgilerin ötesine gitme şeklinde tanımlanmaktadır (Özden, 2008:139).
- Düşünmek; liderlerin geçmişten bir şeyler öğrenmelerini sağlayan bir yoldur (Bennis, Çeviren Teksöz, U., 2003:129).
- Kazancı, (1989)’a göre düşünme; bireyi iç ya da dış etkenler bakımından rahatsız eden, bireyin fiziksel ya da psikolojik dengesini bozan olayların giderilmesi için başvurulacak kasıtlı zihinsel davranışların tümüdür.
- Düşünme; bireyin bir konu hakkındaki düşüncelerini, çözüm yollarını ortaya koymasıdır. Düşünme bireysel ve toplumsal sorunlarda kolaylıklar sağlar. Düşünme daha küçük yaşlardan itibaren başlayıp ileri yaşlarda toplumsal normlarla uyum içinde anlam kazanır. Düşünmede zeka unsuru önemli bir etkidir. Çevreye uyum sağlama, çevreye egemen olma, dolayısıyla yaşamı sürdürebilme ile eş değerde sayılır (Sevinç, 2003).

- Thomson’a göre; düşünme ise altı durum için kullanılır:

1. İçe dönük istekleri yansıtan hülya kurma gücü.
2. Anımsamak, zihinde arayıp bulmak.
3. Hayal kurmak, hayali düşünme, imgelemek.
4. Uyarmak, dikkati çekmek amacına yönelik zihinsel süreç.
5. Belirli bir şeye ya da şeylere inanma, inanç anlamına gelen süreç.
6. Akıl yürütme, sorun çözme ve eleştiriye yönelik zihinsel süreç (Kazancı, 1989).

2.5.1 Düşünme Süreci

Sağlam, (2002)’a göre düşünme; “girdi”, ”işlem” ve “çıktı”dan oluşan üç boyutlu bir süreçtir. Düşünme sürecinin girdi boyutunu, düşünmenin ön koşulu olan bilgi edinme yani öğrenme oluşturur. İşlem boyutunda, bilgiyi yeni bir durumda amaca dönük ve bilinçli olarak kullanma yer alır. Çıktı boyutunda ise yeni bilgiye ulaşma (anlama, kavram-ilke oluşturma, dilsel anlatım vb.) veya bir davranış gösterme (karar verme, sorun çözme, alıştırma yapma, düzenleme vb.) oluşturur (Bknz Şekil 1).

Şekil 1 – Düşünme Süreci (Kürüm, 2002: 10)

Düşünme eylemi; öğrenme, hatırlama ve üretmeyi içeren 3 aşamalı süreçte gerçekleşir. Öğrenme boyutunda birey bilgi edinir. İkinci boyutta hatırlama, uyarlama ve kullanma

yoluyla bilgiyi kullanır. Son boyutta ise birey, edindiği bilgiden yeni bilgilere ulaşır, yeni bilgiler üretir (Kürüm, 2002).

Ders programlarının içerik ve amaçlarının öğrenciye bilgi yüklemeyi değil, onların bilgiyi kullanmasını hedef alması beklenmektedir. Diğer bir deyişle ders içeriği anlatım yoluyla bilgi yüklemeyi değil, bilgi üretmeyi, yani düşünmeyi öğretmelidir. Düşünme yeteneği gelişmeyen öğrencinin en büyük etkinliği depoladığı bilgiyi geri çağırmak olduğundan, dağarcığındaki bilgiyi nasıl kullanacağını dahi bilmemektedir (Özden, 2000:19,20).

Çağımızda, insanların ulaştıkları bilgileri iç ve dış uyumunu bozmadan kullanabilmesi ve kendi lehine tanzim edebilmesi düşünceyle mümkündür. Bu sebeple bireylerin düşünme yollarını öğrenmesi, uygulaması ve geliştirmesi büyük önem taşımaktadır. Ancak düşünmenin öğretilmesi bilimsel yollarla mümkün olmakta ve bu görevde büyük ölçüde eğitim kurumlarımıza düşmektedir (Uysal, 1998).

Özden, (1999) ve Saban, (2001)'e göre; bireyin çevresinde olanları, olguları ve olayları doğru algılayabilmesi, değerlendirebilmesi ve bunlara dönük olarak akıl yürütebilmesi gibi zihinsel etkinlikleri kapsayan etkili düşünebilmesi; bilgiyi edinme, işleme, kullanma, uyarlama ve üretme becerilerine sahip oluş düzeyi ile doğrudan ilgilidir. Bireyin bu becerileri edinmesini sağlayan çevresiyle etkileşiminin düzenlediği, bir başka deyişle deneyimler geçirmesinin sağlandığı kasıtlı ortamlar okullardır. Bu anlamda okuldaki eğitim süreçlerinde bireye, hem var olan bilginin içinde bireysel ve toplumsal yaşam için gerekli olanların verilmesi, hem de bu bilginin nerede, ne zaman, nasıl kullanılacağı ve gereksinimi olan yeni bilgileri nasıl elde edebileceğine dönük becerilerin kazandırılması zorunludur. Özellikle son yıllarda bilginin, bilgi kaynaklarının ve bilgiyi edinme yollarının hızla değişmesi, okulların da işlevlerini değiştirmektedir. Artık günümüzde okullar yeni yetişen bireylere var olan bilginin aktarıldığı ortamlar olarak görülmemekte, aksine okulların ve öğretmenlerin temel görev, “topluma yaratıcı, eleştirel ve çok yönlü düşünebilen, öğrenmeyi öğrenen, sorun çözebilen, kendi öğrenmesinden sorumlu olan ve sağlıklı kararlar verebilen bireyler yetiştirmek” olarak tanımlanmaktadır (Kürüm, 2002).

Eğitimde yeniden yapılanma çalışmalarının tüm dünyada yoğun bir şekilde yaşandığı günümüzde, bu çalışmalar, yüksek düzeyde düşünme becerilerini geliştirme, konuların özünü verme ve öğrenilenleri sınıf dışındaki dünya ile ilişkilendirme temeline dayandırılmaktadır (Özden, 2000).

2.5.2 Düşünme Türleri

Özden, (2008), düşünme biçimlerini gözlenebilen davranışları da belirleyerek yediye ayırmıştır. Bunlar: eleştirel düşünme, problem çözme, okuduğunu anlama, yazma, bilimsel düşünme, yaratıcı düşünme ve yaratıcı problem çözmedir.

Kazancı, (1989) ise literatürde sıkça görülen “bilimsel yöntem”, “bilimsel düşünme”, “yansıtımcı düşünme”, “üretici düşünme” ve “eleştirici düşünme” gibi kavramların, aralarında küçük farklar olmakla birlikte, aynı anlamı taşımakta olduğunu belirtmektedir.

Bloom’un sınıflamasında düşünme şekilleri şu biçimde belirlenmiştir:

- **Hatırlamaya yönelik düşünme:** Bu tip düşünme; temel gerçekleri, tanımlamaları, genellemeleri, ana fikri, bakış açılarını, odak noktalarını tanıyabilme ve hatırlayabilme ile ilişkilidir.
- **Kavramaya yönelik düşünme:** Bu tip düşünme, mevcut bilgiyi değişik formlara dönüştürmek (yeniden ifade etme, özetleme vb.), ilişkileri yorumlamak ve düşünceleri karşılaştırmakla ilgilidir.
- **Uygulamaya Yönelik Düşünme:** Bu tip düşünmenin balıca örnekleri değişik fikirleri sınaama, geliştirme, çözüm önerileri üretme ve uygulamaya yönelik düşünme şeklindedir.
- **Analitik Düşünme:** Bu düşünme biçiminde bütünü parçalara bölme, parça- bütün ilişkisi kurma, sebep sonuç ilişkilerini görme vardır.
- **Sentezci Düşünme:** Bu düşünme biçiminde kişiler bildiklerinden orijinal, özgün bir bütün meydana getirmeyi öğrenir.
- **Yargısal Düşünme:** En üst düzeyde öğrenmeyi sağlayan bu düşünme biçimindeki birey, içinde bulunduğu çevreye yeni bir anlam yükler ve kendi konumunu yeniden belirler (Özden, 2008:151-152).

Cohen, (1971) yaratıcılığa dayalı (iç - dış uyaranlara eşit bir şekilde bağlı) süreçlerden, problem çözme ve muhakeme gibi üretmeye dayalı (dış uyaranlara bağlı) süreçleri ayırmış ve en az dört farklı kompleks düşünme süreci ileri sürmüştür (Presseisen, 2001). Bu süreçler şunlardır:

1. **Problem Çözme:** Tanımlanmış bir zorluğu çözme; zorlukla ilgili bilinenleri bir araya toplama ve gerekli bilgileri belirleme, sonuçlar çıkarma veya alternatif çözümler ileri sürme ve uygunluğunu sınaama, açıklamanın basitliğini potansiyel olarak azaltma ve çelişkileri

elemde kullanılan temel düşünme sürecidir.

2. Karar Verme: Çeşitli seçenekler arasında en iyi tepkiyi seçme; bir konu alanı için gerekli bilgiyi toplama, birleştirme; alternatif yaklaşımların avantaj ve dezavantajlarını karşılaştırma; gerekli bilgiyi belirleme, en etkili tepkiyi seçme ve doğruluğunu kanıtlamada kullanılan temel düşünce sürecidir.

3. Yaratıcı Düşünme: Genel düşünceler kadar, alışılmışın dışında, yeni, estetik, yapıcı düşünceler veya üretimler de geliştirmede kullanılan temel düşünce sürecidir. Yaratıcı düşünmede rasyonellik kadar düşünceyle ilgili bakış açılarına yönelik inisiyatif de önemlidir. Ayrıca düşünürün özgün bakış açısı veya amacı üzerinde ayrıntılı bir şekilde durulmakla beraber bilinen bilgiyi kullanma veya üretilmesi imkan dahilinde olan materyal üzerinde de durulur.

4. Eleştirel Düşünme: Düşünceleri analiz etme, belirli anlamlar içeren iç görü oluşturmak ve yorumlamak; bağlayıcı, mantıksal düşünce paternleri geliştirme, varsayımları ve belirli durumların altında yatan önyargıları anlama; güvenilir, kısa ve inandırıcı düşüncelere ulaşmada kullanılan temel düşünce sürecidir.

2.6 Eleştirel Düşünme

Eleştirel düşünmenin ne olduğu hakkında pek çok farklı araştırmacı görüşleri ve farklı kaynaklardan birçok tanıma ulaşılmıştır.

“Eleştirel (critic)” kelimesi değerlendirme, yargılama, ayırt etme anlamlarını dile getiren Yunanca “kritikos” teriminden türemiş, Latince’ye “critius” olarak geçmiş ve bu yolla diğer dillere yayılmıştır. Eleştirme, bir şeyi iyi ya da kötü yanlarıyla değerlendirme anlamına gelmektedir (Kaya, 1997: 8).

TDK (1983) sözlüğüne göre;

Eleştiri: 1. Bir insanı, bir yapıtı bir konuyu, doğru ve yanlış yanlarını bulup göstermek gereğiyle inceleme, tenkit. 2. Bir yazın ya da sanat yapıtını her yönüyle inceleyip açıklamak, anlaşılmasını sağlamak ve değerlendirmek amacıyla yazılan yazı türü, tenkit, kritik. 3. Fel. Özellikle bilginin temellerini ve doğruluk durumunu inceleme, sınama, yargılama.

Eleştirel: Eleştiri niteliği taşıyan, tenkidi.

“Eleştirel” sözcüğünü kullandığımızda çoğunlukla “olumsuz ya da hata bulan” anlamını yükleriz. Oysa “eleştirel” sözcüğü aynı zamanda “ustaca değerlendirme ve gözlemde bulunma” anlamına da gelir. Bu bağlamda eleştirel düşünme, kişisel önyargıları ve yanlılıkları ortaya çıkarmak ve bertaraf etmek, çıkarımları desteklemede ikna edici nedenler formüle etmek ve sunmak, neye inanıp ne yapılacağı konusunda makul, akıllıca kararlar almak adına; kanıtları ve doğruluk iddialarını etkili bir şekilde tanımlama, analiz etme ve değerlendirme için gerek duyulan geniş çapta bilişsel beceri ve entellektüel eğilimlere atfedilen genel bir terimdir (Bassham, Irwin, Nardone, Wallace, 2002).

Eleştirel düşünme; bireylerin amaçlı olarak ve kendi kontrolleri altında yaptıkları, alışılmış olanın ve kalıpların tekrarının engellendiği, önyargıların, varsayımların ve sunulan her türlü bilginin sınındığı, değerlendirildiği, yargılandığı ve farklı yönlerinin, açılımlarının, anlamlarının ve sonuçlarının tartışıldığı, fikirlerin çözümlenip değerlendirildiği, akıl yürütme, mantık ve karşılaştırmanın kullanıldığı ve sonucunda belirli fikirlere, kuramlara veya davranışlara varılan düşünme biçimidir (Eleştirel Düşünme, ERG, 2008).

Ennis, (1986)’a göre; düşünmenin bir boyutu olarak kabul gören eleştirel düşünme, bireyin neye inandığı ya da ne yapacağına karar vermede odaklanan kıyaslanabilir bir yansıtıcı düşünmedir.

Cüceloğlu, (1995: 216) ise; eleştirel düşünmeyi “kendi düşünce süreçlerimizin bilincinde olarak, başkalarının düşünce süreçlerini göz önünde tutarak öğrendiklerimizi uygulayarak kendimizi ve çevremizde yer alan olayları algılayabilmeyi amaç edinen aktif ve organize zihinsel süreç” olarak tanımlamıştır.

Banks, McCarthy ve Rasool, (1993) eleştirel düşünmenin tanımını; “Eleştirel düşünme, sorular sorma, yanıtlar alma ve bu yanıtlar üzerinde daha çok soru sormadır.” şeklinde yaparlar (Munzur, 1999).

Eleştirel düşünme; düşünceleri ve başkalarının fikirlerini daha iyi anlayabilmek ve düşünceleri açıklayabilme becerilerinin geliştirilmesi için gerçekleştirilen etkin, örgütlü ve işlevsel bir bilişsel süreçtir (Royalty, 1995).

Watson ve Glaser, (1964) de eleştirel düşünmeyi; “tavır bilgi ve becerilerden oluşan karma bir düşünce süreci olarak” tanımlamaktadır. Bu süreci;

1. Problemi tanıma yeteneği,

2. Geçerli çıkarımların özelliklerini, doğruluğunu, akla uygun bir biçimde belirten genellemeler hakkında yeterli bilgi.

3. Bu tavrın işe koşmadaki niteliklerden oluştuğunu ifade etmektedirler (Kazancı, 1989: 40).

Eleştirel düşünme; sorgulamanın ve dışa vurmanın dirik bir süreci, bilginin edilgen birikimine karşın etkin bir biçimde bilgiyi irdelemek ve tanımları, eylemleri ve inançları sorgulamak ve yapıla gelmiş olan ile henüz yapılabilecek olanı düşünmektir (Mckee, 1988).

Chance'ye göre eleştirel düşünme; olguları analiz etme, düşünme, üretme ve onu örgütleme, görüşleri savunma, çıkarımlarda bulunma, tartışmaları değerlendirme ve problem çözmeye yeteneğidir (Şahinel, 2002).

Şahinel, (2002:4)'e göre eleştirel düşünme; öğrencilerin daha önceden bildiklerini uygulamaya koyması ve kendi düşüncelerine değer biçerek ön öğrenmeleri değiştirmesidir. Olguları analiz etme, düşünce üretme ve onu örgütleme, görüşleri savunma, karşılaştırmalar yapma, çıkarımlarda bulunma, tartışmaları değerlendirme ve problem çözmeye yeteneğidir. Bilgiyi edinme biçimi, açıklamalar üretme, görüşleri yargılama ve kavramlar arasındaki ilişkileri yapılandırmadır.

Munzur, (1999)'a göre; eleştirel düşünme, anlamayı ciddi olarak istemek, bilgiyi değerlendirmek ve çözümlemeler yapmaktır.

Chaff'ye göre eleştirel düşünme; kendi düşüncemizi ve başkalarının düşüncelerini daha iyi anlayabilmek ve düşüncelerimizi anlayabilme becerilerimizi geliştirmek için gerçekleştirilen aktif ve fonksiyonel bir süreçtir (Kökdemir, 2001).

Eleştirel düşünme; kendi düşünce süreçlerimizin farkında olarak, başkalarının düşünme süreçlerini göz önünde tutarak, öğrendiklerimizi uygulayarak, kendimizi ve çevremizde yer alan olayları anlayabilmeyi amaç edinen aktif ve organize zihinsel süreçtir (Özden, 2008).

Eleştirel düşünme; demokratik bir toplumda özgür ve özerk olarak yetişmesi gereken yurttaşların sahip olması gereken en yaşamsal özelliklerden birisidir (Doğanay ve Ünal, 2006).

Bireylerin amaçlı olarak ve kendi kontrolleri altında yaptıkları, alışılmış olanın ve

kalıpların tekrarının engellendiği, önyargıların, varsayımların ve sunulan her türlü bilginin sınındığı, değerlendirildiği, yargılandığı ve farklı yönlerinin, açılımlarının, anlamlarının ve sonuçlarının tartışıldığı, fikirlerin çözümlenip değerlendirildiği, akıl yürütme, mantık ve karşılaştırmanın kullanıldığı ve sonucunda belirli fikirlere, kuramlara veya davranışlara varılan düşünme biçimidir (Gürkaynak, Üstünel ve Gülgöz, 2008).

2.6.1 Eleştirel Düşünmenin Özellikleri

Özden, (2008), eleştirel düşünmenin 5 temel özelliğinin olduğunu söyleyerek bu özellikleri şöyle açıklamaktadır:

1. Eleştirel düşünme, aktif olmayı gerektirir. Eleştirel düşünme sırasında zekâmızı, bilgimizi, belleğimizi ve bilişsel becerilerimizi aktif olarak kullanırız. Aktif olarak düşünen kişi, kendini etkileyen olayın dışında kalmaz; olaylara yön vermeye çalışır. Harekete geçmek için başkasından emir beklemez; kendi verdiği kararlarla harekete geçer. Karşılaştığı sorunlarla uğraşmaktan hemen vazgeçmez. Çözmeye karar verdiği sorunun sonucunu alıncaya kadar devam eder ve zorluklardan yılmaz.

2. Eleştirel düşünme, bağımsız olmayı gerektirir. Eleştirel düşünme hiçbir ön yargı ya da herhangi bir otoriteye bağlanmayı kabul etmez.

3. Eleştirel düşünme, yeni düşüncelere açık olmayı gerektirir. Eleştirel düşünen kişi, kendi düşünceleriyle farklı düşünenleri gözden geçirir ve alması gerekenleri alarak düşüncelerini zenginleştirir.

4. Eleştirel düşünme, düşünceleri destekleyen delilleri ve nedenleri dikkate almayı gerektirir. Eleştirel düşünen kişi, ortaya attığı düşüncenin nedenlerini ve delillerini açıklayabilir, açıklayamadığı ve delil gösteremediği düşünceleri savunmaz.

5. Eleştirel düşünme, organizasyonu gerektirir. Neyin sebep, neyin sonuç olduğunu, nelerin delil olarak kullanıldığını, hangi düşüncelerin temel, hangilerinin destekleyici düşünce olduğunu açıklamayı sağlar.

Demirel'e göre eleştirel düşünme, bilgiyi etkili bir şekilde kazanma, değerlendirme ve kullanabilme yetenek ve eğilimine dayanır. Öğrencilerin eleştirel becerileri öğrenmesi, öğretmenlerin bu konuda eğitilmiş olmalarıyla ilgilidir. Eleştirel düşünce her yaştaki insana öğretilebilecek yaşamla iç içe geçmiş becerilerden oluşmaktadır. Eleştirel düşünmenin beş temel boyutu bulunmaktadır.

- Tutarlık: Eleştirel düşünen, düşüncedeki tezatlıkları ortadan kaldıracabilmelidir.
- Birleştirme: Eleştirel düşünen, düşüncenin tüm boyutlarını ele alabilmelidir.
- Uygulanabilme: Kişi anlayabildiklerini de ekleyerek anladıklarını bir modele uygulayabilmelidir.
- Yeterlilik: Eleştirel düşünen kişi, deneyimlerini ve sonuçlarını sağlam bir şekilde oturtabilmelidir.
- İletişim Kurabilme: Eleştirel düşünen kişi düşündüklerini birleştirerek anladıklarını çevresine anlaşılır bir şekilde iletebilmelidir (Demirel, 2002: 216).

2.6.2 Eleştirel Düşünme Süreçleri

Kazancı, (1989); eleştirel düşünmede beş önemli süreç üzerinde durmaktadır. Bunlar;

1. Problemin tanımı: Sorunun tanımlanması ve sınırlarının çizilmesi
2. Denence Kurma: Toplanan verilerden soruna yönelik olanların belirlenmesi ve bilgilerin aralarında ilişki kurmaya çalışarak açık ve kesin bir biçimde olumlu genellemeler şeklinde formüle edilmesi
3. Denencenin Test Edilmesi: Formüle edilen olumlu genellemelerin test edilmesi ve sorunun çözümüne yönelik, zihinde ya da diğer araçlar yardımıyla alternatifler üretme ve en uygun seçeneğin belirlenmesi ve uygulamaya konulması
4. Çıkarılma: Tümdengelimci akıl yürütme sürecini kullanarak bilinen ya da verilen önermelerden yeni önermeler çıkarmaya çalışılması
5. Yargı: Söz konusu probleme çözüm olarak gösterilen ya da bulunan genellemelerin belirlenmesi, çözümlerin birleştirilerek genellenmesi ve sonucun doğruluğunun yeniden test edilmesi.

2.6.3 Eleştirel Düşünen Bireyin Özellikleri

Paul, insanları eleştirel düşünme açısından üç gruba ayırmaktadır. Birinci grupta; düşünmeyle hiç ilgilenmeyenler bulunmaktadır. İkinci grupta, zayıf eleştirel düşünenler olarak adlandırılmakta ve eleştirel düşünme becerilerine sahip ancak bunu bencil biçimde kullananlar bulunmaktadır. Bu gruptakiler iyi düşünebilirler ancak başkalarına karşı dürüst değildirler. Genelde kendi düşünme süreçlerini değil, karşı olduklarının düşünme süreçlerini değerlendirir ve hata ararlar. Üçüncü grupta ise, güçlü eleştirel düşünenler bulunmaktadır. Bu

gruptakiler eleştirel düşünme becerilerini etik sorumluluk çerçevesinde yerine getirirler. Bu insanlar iyi düşünürler ve başkalarına karşı dürüsttürler (Doğanay ve Ünal, 2006).

Beyer, (1991:124), etkili ve eleştirel düşünebilen bireylerin aşağıdaki özelliklerle sahip olduğunu ileri sürmektedir. Eleştirel düşünen birey:

- Bir sorunu, problemi veya iddiayı açık bir biçimde ifade edebilme,
- Düşünmeden hareket etmeme,
- Çalışmalarını kontrol etme,
- Bir düşünce oluşturmada istekli olma,
- İleri sürülen iddiaları destekleyen nedenleri ve kanıtları araştırma ve sunma,
- Dogmalar ve istek duyulan düşünceler yardımıyla değil, sorunlar, hedefler ve sonuçlar yardımıyla değerlendirmede bulunma,
- Ön bilgi ve öğrenmelerini kullanma,
- Yeterince kanıt bulunana kadar yargılardan kuşku duyma eğilimi içindedir.

Paul ve Elder, (2001), akıl yürütme de denilen düşünmenin temel yapıları ya da düşünmenin temel öğelerini şu şekilde belirtmişlerdir:

- Amaç: Temel amacım nedir?
- Sorular: Yanıtlamaya çalıştığım anahtar sorular nelerdir?
- Bilgi: Sorumu yanıtlamak için hangi belgelere ihtiyacım var?
- Kavramlar: Sorudaki en temel kavram nedir?
- Sayılıtlar: Akıl yürütmeden hangi sayılıtları kullanıyorum?
- Görüş Açısı: Konu ile ilgili görüş açım nedir?
- Çıkarımlar: En temel çıkarım ya da sonuç nedir?
- Doğurgular: Eğer doğru isem, akıl yürütmenin doğurguları nelerdir? (Doğanay ve Ünal, 2006).

Bireylerin eleştirel düşünme becerileri arasında şunlar vardır (Kökdemir, 2000):

1.Kanıtlanmış gerçekler ve öne sürülmüş iddialar arasındaki farklılıkları yakalayabilme,

2. Elde edilen bilgilere ait kaynakların güvenilirliklerini test edebilme,
3. İlişkisiz bilgileri kanıtlardan ayıklayabilme,
4. Ön yargı ve bilişsel hataların farkına varabilme,
5. Tutarsız yargıların farkına varabilme,
6. Etkili soru sorabilme,
7. Sözlü ve yazılı dili etkili kullanabilme,
8. Bireyin kendi düşüncelerinin farkına vardığı üst biliş (meta-cognition)

Buna karşı, eleştirel düşünmeden yoksun bireyler ise, neyi neden yaptıklarının ayırımına varamazlar. Öğrendikleri düşünceyle zıtlaşan bir düşünceyle karşılaştıklarında, o düşünceyi savunan kişileri susturmanın yollarını ararlar. Kendilerini yenileme ihtiyacı duymazlar. Belli kalıpların içinde kalmışlardır. Bu kişiler, gerçek anlamda yapıcı ve yaratıcı olamazlar (Özden, 2008).

2.6.4 Eleştirel Düşünmeyi Etkileyen Faktörler

Bassham, Irwin, Nardone ve Wallace, (2002)'a göre, eleştirel düşünme önündeki etmenler şunlardır:

- Konuyla ilgili art alan bilgisi eksikliği
- Okuma becerisinden yoksunluk
- Önyargı
- Yanlılık
- Batıl inanç
- Benmerkezcilik
- Dar görüşlülük
- Göreceli düşünme
- Basmakalıp düşünme
- Değişim korkusu
- Olması istenen şekilde düşünme
- Kendi kendini kandırma
- İnkâr

Kazancı, (1989)'ya göre, zihinsel etmenlerin başında gelen zekâ, eleştirel düşünme gücünün gelişmesinde rol oynayan en önemli etkenlerden biridir. Diğer şartlar eşit tutulduğunda zekâ seviyesi arttıkça düşünme yeteneği de artmaktadır.

Ancak, her yüksek zekâyâ sahip kişinin eleştirel düşüneceği ya da daha düşük zekâda bulunan kişilerin eleştirel düşünemeyecekleri gibi bir iddia da doğru kabul edilemez. Doğuştan getirilen kalıtsal özelliklerin yanında, bireyler yaşamları boyunca ailede, yaşadıkları çevrede birçok değişik etmenin etkisi altındadırlar (Özdemir, 2005).

2.6.5 Eleştirel Düşünme ve Okul Yöneticisi

Eğitim yöneticisi; öğretmen, işgören, öğrenci, veli, çevre liderleri, çevredeki yerel yöneticiler, merkez örgütü ve politikacılar gibi farklı eğitim ve kültür düzeyinde bulunan, farklı beklentileri olan öğelerle ilişkiler kurmak, onların çelişkili beklentilerini bağdaştırarak demokratik yönetimi sürdürmek zorundadır (Töremen ve Kolay, 2003).

Çağdaş yönetim anlayışı ile okul yöneticilerinin liderlik rolü ağırlık kazanmıştır. Lideri bir değişme ajanı olarak, yöneticiyi örgütü yaşatmakla görevli atanmış bir kişi olarak gören Lipman, yöneticinin bu görevini yaparken, değişme ajanı rolünü de benimseyerek lider durumuna geçmesi gerektiğini savunmaktadır (Kaya, 1996:139).

Özden, (2002)'ye göre; yöneticilik ve liderlik özellikleri aşağıdaki gibi karşılaştırılmıştır (Bknz Şekil 2).

YÖNETİCİ	LİDER
Yönetir.	Yönlendir.
Mevcut düzeni sürdürür.	Yenilik peşindedir.
Otoritesi statüsünden kaynaklanır.	Otoritesi kendisindedir.
Yetkileri kendisinde toplar.	Astlarını yetkilendirir.
İtaati vurgular.	Katılımı vurgular.
Planlara aşırı bağlıdır.	Alternatif yaklaşımları açıktır.
Belirlenmiş amaçlara hizmet eder.	Yeni amaçlar ortaya atar.
İşi doğru yapar.	Doğru işi yapar.
Kontrolü vurgular.	Güveni esas alır.

Şekil 2 – Yönetici ve Lider (Özden, 2002: 98)

Okul, her şeyden önce insan kişiliğinin biçimlendiği, öğrenmenin gerçekleştiği, eğitim hizmetinin üretildiği ve sunulduğu yerdir. Okul müdürleri, her gün okula geldiklerinde değişik sorunlarla karşılaşır ve bunlara çözümler bulmaya çalışırlar. Günümüz dünyasında, ekonomik, teknolojik, sosyal, siyasal ve diğer alanlarda yaşanan birtakım değişmeler,

eğitimi ve okulları da etkilemekte, okul yöneticilerini değişken ve istikrarsız, çoğu kere paradoksal bir ortamda çalışmaya ve öğrenci ve aileleri, söz konusu yaşam koşullarına uyarlamayla karşı karşıya bırakmaktadır. Dolayısıyla, çoğu kere çağdaş yaşamın getirdiği bir takım sorunların üstesinden gelmek de eğitimden ve eğitim liderlerinden beklenmektedir (Şişman, 2004; 19-20).

Okul yöneticisinin temel görevleri, kaynak sağlama, kalite kontrol, sorunlar ortaya çıkmadan personelin onları kestirmesini sağlama, düzenli bir okul çevresi yaratma, velilerin katılım ve desteğini sağlama, sadece yasal işleri yapmak değil, yenilikler yaratma, okulda sunulan eğitim ve öğretim fırsatlarını sürekli olarak geliştirmektir (Erdoğan, 2000, s.97).

Azimli ve kararlı bir okul yöneticisi, öğretim etkinliklerine doğrudan katılma yoluyla, iyi bir öğretim lideri olabilir. Okul yöneticilerinin öğretim liderliği rollerinde başarısız olmalarının nedenlerinden biri, sınıf deneyimlerinin yetersiz olmasıdır. Bazı okul yöneticileri, çok uzun zaman boyunca sınıf ortamından uzak kalmaktadırlar. Bazıları ise, eğitim-öğretim konusunda yeterince deneyim sahibi olacak kadar sınıf ortamında bulunmamışlardır. Bu nedenle, sınıf yönetiminin uygulamalı boyutlarıyla bağları kaybolmakta, bilgiler teorik düzeyde kalmaktadır. Bu yüzden okul yöneticileri, öğretimsel liderlik rollerini gerçekleştirirken, teorik bilgi ile uygulama bütünlüğünü sağlamak için, eğitim-öğretim faaliyetlerinin gerçekleştirildiği sınıf ortamlarına yakın olmalıdır (Özdemir ve Sezgin, 2002).

Okulun işlevlerini başarı ile sürdürebilmesi için, öncelikle, okulu yöneten kişilerin düşünme becerilerini etkili şekilde geliştirmeleri ile mümkün olacaktır. Etkili düşünme becerileri, eğitim yöneticilerinin eğitim planlamasında, öğretim teknik ve materyallerinin seçiminde ve değerlendirilmesinde kullanılabilecek verilere ve bilgilere ulaşma işlerini kolaylaştırmada gereklidir (Palut, 2003).

Öğrenen, bağımsız, yenilikçi ve yaratıcı eğitim örgütlerinin oluşturulması büyük ölçüde, yöneticiliğin sadece otorite ve güç kullanmak olmadığını, çok çalışmak ve sorumluluk üstlenmek gerektirdiğini gören okul liderlerine bağlı olacaktır (Özden, 1998).

Bütün işi öğrenci yoklamalarını tutmak, öğretmen devamsızlığını takip etmek, disiplin olaylarıyla ilgilenmek ve araç gereç donanımı gibi işler peşinde koşturmak olan bir okul yöneticisinin öğrenci ve öğretmenlere verdiği mesaj ile zamanının çoğunu koridorda, bahçede öğrencilerle ve öğretmenler odasında geçiren yöneticinin verdiği mesaj çok farklıdır. Birincisi okulun asıl amacını unutup o amacı gerçekleştirmek için gerekli araçlarla amaçmışçasına

ilgilenmekte, araç amacın yerini almakta; diğeri ise okulun asıl amacı üzerinde odaklaşmaktadır (Özden, 2002).

BÖLÜM 3

3. YÖNTEM

Araştırmanın bu bölümünde sırasıyla araştırma modeli, evren ve örneklem, veri toplamada kullanılan ölçme araçları, veri toplama işlemi ve verilerin çözümlenmesinde uygulanan istatistiksel tekniklere ilişkin açıklamalara yer verilmiştir.

3.1 Araştırma Modeli

Araştırmada, ilköğretim okullarında görev yapan okul yöneticilerinin eleştirel düşünme gücünün yaş, cinsiyet, öğrenim durumu, mezun oldukları bölüm, bugüne dek yaşamlarını en çok sürdürdükleri yerleşim birimi, çalıştığı kurum, çalıştığı kurumdaki pozisyonu, yönetici olarak çalışma süresi, çalıştığı kurum velilerinin sosyoekonomik durumları ve katıldığı hizmetiçi eğitim sayısı değişkenlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirleyerek, ilköğretim okulu yöneticilerinin eleştirel düşünme gücüne ilişkin görüşlerinin incelenmesi amacıyla Tarama (Survey) Modeli kullanılmıştır.

Tarama (Survey) Modeli, “iki ya da daha fazla değişken arasında birlikte değişim varlığını ve/veya derecesini belirlemeyi amaçlayan araştırma modeli” olarak tanımlanmaktadır (Karasar, 1994: 81).

3.2 Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini İstanbul ili, Avrupa yakasındaki, ilköğretim okullarında görevli okul yöneticileri oluşturmaktadır.

Araştırma örneklemini ise, İstanbul ili, Avrupa yakasında bulunan 28 ilçeden rastgele seçilen 9 ilçedeki resmi ve özel ilköğretim okullarında görev yapan 313 okul yöneticisinden oluşturmaktadır.

3.3 Verilerin Toplanması

3.3.1 Veri Toplama Aracının Geliştirilmesi

Araştırmada veri toplama aracı olarak, “Kişisel Bilgi Formu” ve “Eleştirel Düşünme

Ölçeği” başlıkları ile isimlendirilmiş iki bölümden oluşan bir anket kullanılmıştır. Uygulama için İstanbul İli Valiliğinden (Ek 1) ve İstanbul İl Milli Eğitim Müdürlüğünden (Ek 2) yazılı olarak izin alınmıştır. Uygulama araştırmacının kendisi tarafından yapılmıştır.

Veri toplama aracı aşağıda genel olarak tanıtılmıştır.

1. BÖLÜM: Kişisel Bilgi Formu

Araştırmanın bağımsız değişkenleri hakkında veri toplamak amacıyla araştırmacı tarafından geliştirilen anket, okul yöneticilerinin bazı demografik özelliklerini (yaş, cinsiyet, öğrenim durumu, mezun olduğu bölüm, bugüne dek yaşamlarını en çok sürdürdükleri yerleşim birimi, çalıştığı kurum, çalıştığı kurumdaki pozisyonu, çalıştığı kurum velilerinin sosyoekonomik durumu, katıldığı hizmetiçi eğitim sayısı, vb.) belirlemeye yönelik sorulardan oluşmaktadır (Ek 3).

2. BÖLÜM: Eleştirel Düşünme Ölçeği

Derelioğlu (2004) tarafından geliştirilen Eleştirel Düşünme Ölçeği, 55 sorudan oluşan ve 10 alt boyutu olan, 5’li Likert tipinde bir ölçektir.

Ölçeğin hazırlanmasının ilk aşamasında, eleştirel düşünme ile ilgili literatür taraması yapılmış, yurt dışında geliştirilmiş benzer ölçme araçları da incelenerek 138 ifadeden oluşan madde havuzunun, en az doktora bitirmiş 33 uzmandan alınan geribildirimler sonucunda, 48’i elenerek 90 maddelik bir ölçek hazırlanmıştır. Denemelik ölçek formunun üniversite öğrencilerine uygulanmasından sonra madde analizi teknikleri sonucunda 19 madde çıkarılmıştır.

Ölçeğin alt boyutlarını belirlemek ve yapı geçerliğini sınamak için faktör analizi tekniği uygulanmıştır. Ölçeğin Kaiser-Meyer-Olkin örnekleme katsayısı 0,909; Bartlett Test of Sphericity .0001 anlamlılık düzeyinde 8449,66 olarak bulunmuştur. Buma göre, ölçeğin evren parametresinde çok boyutlu olduğu ve faktör analizi yapılabileceği belirlenmiştir. Faktör analizi, madde analizinden sonra kalan 71 ölçek maddesinin puanları üzerinden yapılmıştır. Öz değer (eigen değer) 1 olarak alınmış ve varimax rotated tekniği kullanılmıştır. Faktör analizi sonucunda 10 faktörlü bir yapıda olduğu görülmektedir. 10 faktörün açıkladıkları toplam varyans 56,150’dir. Daha sonra bu 10 faktörün faktör toplamaları tekrar faktör analizine tabi tutulmuş, bu durumda tek faktörlü bir yapı oluşturdukları görülmüştür. Faktör yükleri en az 0,4 olan ve diğer faktörlerle arasında en az 0,2 fark olan maddeler ölçekte

birakılmıştır. Bu işlemler sonucunda ölçekte 55 madde kalmıştır. Maddelerin karışık sırada yazılması ile 55 maddelik ölçek oluşturulmuştur (Ek 3). Ölçekteki 55 maddenin faktör analizi yapılmış ve 10 alt test grubunda dağıldığı görülmüş, faktörler incelenerek isimlendirilmiştir (Ek 4).

Ölçekte “Hemen hiçbir zaman” (1), “Nadiren” (2), “Bazen” (3), “Çoğu zaman” (4), “Hemen her zaman” (5) şeklinde sıralanan beşli Likert tipi derecelendirme ölçeği kullanılmıştır. Ters ifadelerde puanlar tam ters sisteme (5-1) dönüştürülmüştür.

Ölçeğin güvenirliğinin sınanması için Cronbach α katsayısı hesaplanmış ve .9310 olarak bulunmuştur.

Derelioğlu ile görüşerek Eleştirel Düşünme Ölçeği’ni uygulamak üzere izin alınmıştır (Ek 5). Ölçeğin ilk olarak 50 kişilik bir ilköğretim okul yönetici grubu üzerinde ön uygulama yapılması sonucu Cronbach α katsayısı .74 olarak hesaplanmış, güvenirliği bir kez daha sınanmış olan ölçek gereken sayıda fotokopi ile çoğaltılarak ve ya internet ortamında uygulanır hali oluşturularak okul yöneticilerine ulaştırılmış ve cevaplandırılması sağlanmıştır.

3.4 Verilerin Çözümlemesi ve Analizi

İstatistiksel çözümlemelere geçmeden önce, demografik değişkenler gruplandırılmış ardından ilköğretim okul müdürlerine uygulanan Eleştirel Düşünme Ölçeği puanlanmıştır.

Daha sonra elde edilen verilerin istatistiksel çözümlemelerini elde etmek için “SPSS for Windows ver:18.0” programına veriler yüklenmiş, manidarlıklar minimum .05 düzeyinde sınanmış, diğer manidarlık düzeyleri ayrıca belirtilmiş ve bulgular araştırmanın amaçlarına uygun olarak tablolar halinde sunulmuştur.

Bu aşamada, araştırma grubunu oluşturan yöneticilerin demografik özelliklerini (yaş, cinsiyet, öğrenim durumu, mezun olduğu bölüm, bugüne dek yaşamlarını en çok sürdürdükleri yerleşim birimi, çalıştığı kurum, çalıştığı kurumdaki pozisyonu, çalıştığı kurum velilerinin sosyoekonomik durumu, katıldığı hizmetiçi eğitim sayısı, vb.) betimleyici frekans ve yüzde dağılımları çıkarılmış, ikili gruplar arasında Mann Whitney-U analizi, ikiden fazla gruplar arasında ise Kruskal Wallis-H analizi uygulanmıştır.

BÖLÜM 4

4. BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde, yöntem bölümünde açıklanan veri toplama araçları ile elde edilen verilerin istatistiksel çözümlemeleri sonucunda ulaşılan bulgulara, bulgulara ilişkin tablo ve yorumlara yer verilmiştir. Bulgular araştırmanın alt problemleri takip edilerek sunulmuştur.

4.1 Katılımcılara İlişkin Bilgilerin Analizi

Çizelge 4. 1. 1. Yaş Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri

Gruplar	<i>f</i>	%	% _{gec}	% _{yig}
20-25 yaş	4	1,3	1,3	1,3
26-31 yaş	42	13,4	13,4	14,7
32-37 yaş	80	25,6	25,6	40,3
38 yaş ve üzeri	187	59,7	59,7	100,0
Toplam	313	100,0	100,0	

Çizelge 4. 1. 1.'de görüldüğü gibi, örneklem grubunu oluşturan okul yöneticilerinin 4'ü (%1,3) 20-25 yaş, 42'si (%13,4) 26-31 yaş, 80'i (%25,6) 32-37 yaş, 187'si (%59,7) 38 ve üstü yaştadır.

Çizelge 4. 1. 2. Cinsiyet Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri

Gruplar	<i>f</i>	%	% _{gec}	% _{yig}
Kadın	68	21,7	21,7	21,7
Erkek	245	78,3	78,3	100,0
Toplam	313	100,0	100,0	

Çizelge 4. 1. 2.'de görüldüğü gibi, örneklem grubunu oluşturan okul yöneticilerinin 68'i (%21,7) kadın, 245'i (%78,3) erkektir.

Çizelge 4. 1. 3. Öğrenim Durumu Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri

Gruplar	<i>f</i>	%	% _{gec}	% _{yig}
Önlisans	40	12,8	12,8	12,8
Lisans	234	74,8	74,8	87,5
Yüksek Lisans-Doktora	39	12,5	12,5	100,0
Toplam	313	100,0	100,0	

Çizelge 4. 1. 3.'de görüldüğü gibi, örneklem grubunu oluşturan okul yöneticilerinin 40'ı (%12,8) Önlisans, 234'ü (%74,8) Lisans, 39'u (%39) Yüksek Lisans-Doktora mezunudur.

Çizelge 4. 1. 4. Mezun Olduğu Bölüm Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri

Gruplar	<i>f</i>	%	% _{gec}	% _{yig}
Fen Bilimleri	49	15,7	15,7	15,7
Matematik Bilimleri	34	10,9	10,9	26,5
Sosyal Bilimler	230	73,5	73,5	100,0
Toplam	313	100,0	100,0	

Çizelge 4. 1. 4.'de görüldüğü gibi, örneklem grubunu oluşturan okul yöneticilerinin 49'u (% 15,7) Fen Bilimleri, 34'ü (%10,9) Matematik Bilimleri, 230'u (% 73,5) Sosyal Bilimler'den mezun olmuştur.

Çizelge 4. 1. 5. Bugüne Dek Yaşamlarını En Çok Sürdürdükleri Yerleşim Birimi Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri

Gruplar	<i>f</i>	%	% _{gec}	% _{yig}
Köy	9	2,9	2,9	2,9
Kasaba	4	1,3	1,3	4,2
İlçe	39	12,5	12,5	16,6
İl	261	83,4	83,4	100,0
Toplam	313	100,0	100,0	

Çizelge 4. 1. 5.'de görüldüğü gibi, örneklem grubunu oluşturan okul yöneticilerinin 9'u (%2,9) yaşamını en çok köyde, 4'ü (%1,3) kasabada, 39'u (%12,5) ilçede, 261'i (%83,4) ilde geçirmiştir.

Çizelge 4. 1. 6. Çalıştığı Kurum Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri

Gruplar	<i>f</i>	%	% _{gec}	% _{yig}
Devlet	288	92,0	92,0	92,0
Özel	25	8,0	8,0	100,0
Toplam	313	100,0	100,0	

Çizelge 4. 1. 6.'da görüldüğü gibi, örneklem grubunu oluşturan okul yöneticilerinin 288'inin (%92,0) Devlet okulunda, 25'inin (%8,0) Özel okulda çalıştığı görülmektedir.

Çizelge 4. 1. 7. Kurumdaki Pozisyonu Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri

Gruplar	<i>f</i>	%	% _{gec}	% _{yig}
Müdür	86	27,5	27,5	27,5
Müdür Yardımcısı	227	72,5	72,5	100,0
Toplam	313	100,0	100,0	

Çizelge 4. 1. 7.'de görüldüğü gibi, örneklem grubunu oluşturan okul yöneticilerinin 86'sı (% 27,5) müdür, 227'si (%72,5) müdür yardımcısıdır.

Çizelge 4. 1. 8. Yönetici Olarak Çalışma Yılı Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri

Gruplar	<i>f</i>	%	% _{gec}	% _{yig}
1 yıldan az	36	11,5	11,5	11,5
1-5 yıl	106	33,9	33,9	45,4
6-10 yıl	61	19,5	19,5	64,9
11-15 yıl	43	13,7	13,7	78,6
16 yıldan fazla	67	21,4	21,4	100,0
Toplam	313	100,0	100,0	

Çizelge 4. 1. 8.'de görüldüğü gibi, örneklem grubunu oluşturan okul yöneticilerinin 36'sı (%11,5) 1 yıldan az, 106'sı (%33,9) 1-5 yıl, 61'i (%19,5) 6-10 yıl, 43'ü (%13,7) 11-15 yıl, 67'si (%21,4) 16 yıldan fazla yönetici olarak çalışmışlardır.

Çizelge 4. 1. 9. Veli Sosyoekonomik Durumu Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri

Gruplar	<i>f</i>	%	% _{gec}	% _{yig}
Üst	20	6,4	6,4	6,4
Orta	194	62,0	62,0	68,4
Alt	99	31,6	31,6	100,0
Toplam	313	100,0	100,0	

Çizelge 4. 1. 9.'da görüldüğü gibi, örneklem grubunu oluşturan okul yöneticilerinin görev yaptığı okuldaki veli sosyoekonomik durumu 20'si (%6,4) üst, 194'ü (%62,0) orta, 99'u (%31,6) alt seviyededir.

Çizelge 4. 1. 10. Katıldığı Hizmetiçi Eğitim Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri

Gruplar	<i>f</i>	%	% _{gec}	% _{yig}
Hiç katılmadım	71	22,7	22,7	22,7
Bir	60	19,2	19,2	41,9
İki	65	20,8	20,8	62,6
Üç	30	9,6	9,6	72,2
Dört ve dörtten fazla	87	27,8	27,8	100,0
Toplam	313	100,0	100,0	

Çizelge 4. 1. 10.'da görüldüğü gibi, örneklem grubunu oluşturan okul yöneticilerinin 71'i (% 22,7) hiç, 60'ı (%19,2) bir, 65'i (% 20,8) iki, 30'u (% 9,6) üç, 87'si (%27,8) dört veya dörtten fazla hizmetiçi eğitim kursuna katılmıştır.

4.2 “İlköğretim Okullarındaki Yöneticilerin Eleştirel Düşünme Gücü İle Yaş Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Var mıdır?” Alt Problemine İlişkin Analizler

Çizelge 4. 2. 1. “Özellikle zor konuları öğrenmeye istek duyarım.” İfadesinin Yaş Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H testi Sonuçları

Madde 5	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	χ^2	sd	p
“Özellikle zor konuları öğrenmeye istek duyarım.”	20-25 yaş	4	148,63	10,873	3	,012
	26-31 yaş	42	176,82			
	32-37 yaş	80	155,18			
	38 yaş ve üzeri	187	153,51			
	Toplam	313				

Çizelge 4. 2. 1.’de görüldüğü gibi, “Özellikle zor konuları öğrenmeye istek duyarım” ifadesinin yaş değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan Kruskal Wallis-H testi sonucunda grupların sıralamalar ortalaması farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($\chi^2=10,87$; $p<0,05$).

Bu sonucun ardından farklılıkların hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek amacıyla yapılan analizlere geçilmiştir. Bu amaçla kullanılan özel bir teknik bulunmadığından arasındaki karşılaştırmalar Mann Whitney-U analizi ile yapılan sonuçlar aşağıda sunulmuştur.

Çizelge 4. 2. 2. “Özellikle zor konuları öğrenmeye istek duyarım.” İfadesinin Yaş Değişkenine Göre Farklılıkların Hangi Gruplardan Kaynaklandığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Mann Whitney-U Analizi Sonuçları

Gruplar	20-25 yaş	26-31 yaş	32-37 yaş	38 yaş ve üzeri
20-25 yaş	SO =148,63	p>0,05	p<0,01	p<0,05
26-31 yaş		SO= 176,82	p<0,01	p<0,01
32-37 yaş			SO= 155,18	p>0,05
38 yaş ve üzeri				SO= 153,51

Çizelge 4. 2. 2.’de görüldüğü gibi, “Özellikle zor konuları öğrenmeye istek duyarım.” ifadesinin yaş değişkenine göre farklılıkların hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek amacıyla yapılan Mann Whitney-U Analizi sonucunda, söz konusu farklılıkların 20-25 yaş grubu ile 32-37 yaş grubu arasında 32-37 yaş grubu lehine $p<0,01$ düzeyinde; 26-31 yaş grubu ile 32-37 yaş grubu arasında 26-31 yaş grubu lehine $p<0,01$ düzeyinde; 26-31 yaş grubu ile 38 yaş ve üzeri grubu arasında 26-31 yaş grubu lehine $p<0,01$ düzeyinde gerçekleştiği belirlenmiştir. Diğer grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki farklılıklar istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$).

Çizelge 4. 2. 3. “Düşüncelerimde esnek olmak benim için zordur.” İfadesinin Yaş Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H testi Sonuçları

Madde 6	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	χ^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
“Düşüncelerimde esnek olmak benim için zordur.”	20-25 yaş	4	182,00	8,047	3	,045
	26-31 yaş	42	190,94			
	32-37 yaş	80	149,22			
	38 yaş ve üzeri	187	152,17			
	Toplam	313				

Çizelge 4. 2. 3.’de görüldüğü gibi, “Düşüncelerimde esnek olmak benim için zordur.”ifadesinin yaş değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan Kruskal Wallis-H testi sonucunda grupların sıralamalar ortalaması farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($\chi^2=8,047$; $p<0,05$).

Bu sonucun ardından farklılıkların hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek amacıyla yapılan analizlere geçilmiştir. Bu amaçla kullanılan özel bir teknik bulunmadığından arasındaki karşılaştırmalar Mann Whitney-U analizi ile yapılan sonuçlar aşağıda sunulmuştur.

Çizelge 4. 2. 4. “Düşüncelerimde esnek olmak benim için zordur.” İfadesinin Yaş Değişkenine Göre Farklılıkların Hangi Gruplardan Kaynaklandığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Mann Whitney-U Analizi Sonuçları

Gruplar	20-25 yaş	26-31 yaş	32-37 yaş	38 yaş ve üzeri
20-25 yaş	SO=182,00	p>0,05	P<0,05	P<0,05
26-31 yaş		SO=190,94	P<0,05	P<0,05
32-37 yaş			SO=149,22	p>0,05
38 yaş ve üzeri				SO=152,17

Çizelge 4. 2. 4.'de görüldüğü gibi, “Düşüncelerimde esnek olmak benim için zordur.”ifadesinin yaş değişkenine göre farklılıkların hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek amacıyla yapılan Mann Whitney-U Analizi sonucunda, söz konusu farklılıkların 20-25 yaş grubu ile 32-37 yaş grubu arasında 32-37 yaş grubu lehine $p<0,05$ düzeyinde; 20-25 yaş grubu ile 38 yaş ve üzeri grubu arasında 20-25 yaş grubu lehine $p<0,05$ düzeyinde; 26-31 yaş grubu ile 32-37 yaş grubu arasında 26-31 yaş grubu lehine $p<0,05$ düzeyinde; 26-31 yaş grubu ile 38 yaş ve üzeri grubu arasında 26-31 yaş grubu lehine $p<0,05$ düzeyinde gerçekleştiği belirlenmiştir. Diğer grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki farklılıklar istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$).

Çizelge 4. 2. 5. “Her şeyin nasıl işlediğini anlamaya çalışmaktan hoşlanırım.” İfadesinin Yaş Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H testi Sonuçları

Madde 11	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	χ^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
“Her şeyin nasıl işlediğini anlamaya çalışmaktan hoşlanırım.”	20-25 yaş	4	40,88	8,271	3	,041
	26-31 yaş	42	152,52			
	32-37 yaş	80	156,88			
	38 yaş ve üzeri	187	160,54			
	Toplam	313				

Çizelge 4. 2. 5.’de görüldüğü gibi, “Her şeyin nasıl işlediğini anlamaya çalışmaktan hoşlanırım.” ifadesinin yaş değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan Kruskal Wallis-H testi sonucunda grupların sıralamalar ortalaması farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($\chi^2=8,271$; $p<0,05$).

Bu sonucun ardından farklılıkların hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek amacıyla yapılan analizlere geçilmiştir. Bu amaçla kullanılan özel bir teknik bulunmadığından arasındaki karşılaştırmalar Mann Whitney-U analizi ile yapılan sonuçlar aşağıda sunulmuştur.

Çizelge 4. 2. 6. “Her şeyin nasıl işlediğini anlamaya çalışmaktan hoşlanırım.” İfadesinin Yaş Değişkenine Göre Farklılıkların Hangi Gruplardan Kaynaklandığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Mann Whitney-U Analizi Sonuçları

Gruplar	20-25 yaş	26-31 yaş	26-31 yaş	38 yaş ve üzeri
20-25 yaş	SO=40,88	P<0,05	P<0,05	P<0,05
26-31 yaş		SO=152,52	P>0,05	P>0,05
32-37 yaş			SO=156,88	P>0,05
38 yaş ve üzeri				SO=160,54

Çizelge 4. 2. 6.’da görüldüğü gibi, “Her şeyin nasıl işlediğini anlamaya çalışmaktan hoşlanırım.” ifadesinin yaş değişkenine göre farklılıkların hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek amacıyla yapılan Mann Whitney-U Analizi sonucunda, söz konusu farklılıkların 20-25 yaş grubu ile 26-31 yaş grubu arasında 26-31 yaş grubu lehine $p<0,05$ düzeyinde, 20-25 yaş grubu ile 26-31 yaş grubu arasında 26-31 yaş grubu lehine $p<0,05$ düzeyinde, 20-25 yaş grubu ile 38 yaş ve üzeri grubu arasında 38 yaş ve üzeri grubu lehine $p<0,05$ düzeyinde gerçekleştiği belirlenmiştir. Diğer grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki farklılıklar istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$).

Çizelge 4. 2. 7. “Kurumumda birçok yöneticinin yapamadığı şeyler yaptım.” İfadesinin Yaş Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H testi Sonuçları

Madde 28	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	χ^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
“Kurumumda birçok yöneticinin yapamadığı şeyler yaptım.”	20-25 yaş	4	90,88	9,640	3	,022
	26-31 yaş	42	130,14			
	32-37 yaş	80	149,77			
	38 yaş ve üzeri	187	167,54			
	Toplam	313				

Çizelge 4. 2. 7.’de görüldüğü gibi, “Kurumumda birçok yöneticinin yapamadığı şeyler yaptım.” ifadesinin yaş değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan Kruskal Wallis-H testi sonucunda grupların sıralamalar ortalaması farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($X^2=9,640$; $p<0,05$).

Bu sonucun ardından farklılıkların hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek amacıyla yapılan analizlere geçilmiştir. Bu amaçla kullanılan özel bir teknik bulunmadığından arasındaki karşılaştırmalar Mann Whitney-U analizi ile yapılan sonuçlar aşağıda sunulmuştur.

Çizelge 4. 2. 8. “Kurumumda birçok yöneticinin yapamadığı şeyler yaptım.” İfadesinin Yaş Değişkenine Göre Farklılıkların Hangi Gruplardan Kaynaklandığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Mann Whitney-U Analizi Sonuçları

Gruplar	20-25 yaş	26-31 yaş	32-37 yaş	38 yaş ve üzeri
20-25 yaş	SO=90,88	p>0,05	p>0,05	P<0,05
26-31 yaş		SO=130,14	p>0,05	P<0,05
32-37 yaş			SO=149,77	p>0,05
38 yaş ve üzeri				SO=167,54

Çizelge 4. 2. 8.’de görüldüğü gibi, “Kurumumda birçok yöneticinin yapamadığı şeyler yaptım.” ifadesinin yaş değişkenine göre farklılıkların hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek amacıyla yapılan Mann Whitney-U Analizi sonucunda, söz konusu farklılıkların 20-25 yaş grubu ile 38 yaş ve üzeri grubu arasında 38 yaş ve üzeri grup lehine $p<0,05$ düzeyinde, 26-31 yaş grubu ile 38 yaş ve üzeri grubu arasında 38 yaş ve üzeri grubu lehine $p<0,05$ düzeyinde gerçekleştiği belirlenmiştir. Diğer grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki farklılıklar istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$).

Çizelge 4. 2. 9. “Gazetede okuduğum köşe yazıları üzerine düşünürüm.” İfadesinin Yaş Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H testi Sonuçları

Madde 43	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	χ^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
“Gazetede okuduğum köşe yazıları üzerine düşünürüm.”	20-25 yaş	4	176,13	12,494	3	,006
	26-31 yaş	42	166,29			
	32-37 yaş	80	128,28			
	38 yaş ve üzeri	187	166,79			
	Toplam	313				

Çizelge 4. 2. 9.’da görüldüğü gibi, “Gazetede okuduğum köşe yazıları üzerine düşünürüm.” ifadesinin yaş değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan Kruskal Wallis-H testi sonucunda grupların sıralamalar ortalaması farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($X^2=12,494$; $p<0,05$).

Bu sonucun ardından farklılıkların hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek amacıyla yapılan analizlere geçilmiştir. Bu amaçla kullanılan özel bir teknik bulunmadığından arasındaki karşılaştırmalar Mann Whitney-U analizi ile yapılan sonuçlar aşağıda sunulmuştur.

Çizelge 4. 2. 10. “Gazetede okuduğum köşe yazıları üzerine düşünürüm.” İfadesinin Yaş Değişkenine Göre Farklılıkların Hangi Gruplardan Kaynaklandığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Mann Whitney-U Analizi Sonuçları

Gruplar	20-25 yaş	26-31 yaş	32-37 yaş	38 yaş ve üzeri
20-25 yaş	SO=176,13	$p>0,05$	$P<0,05$	$P<0,05$
26-31 yaş		SO=166,29	$P<0,05$	$P<0,05$
32-37 yaş			SO=128,28	$P<0,05$
38 yaş ve üzeri				SO=166,79

Çizelge 4. 2. 10.’de görüldüğü gibi, “Gazetede okuduğum köşe yazıları üzerine düşünürüm.” ifadesinin yaş değişkenine göre farklılıkların hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek amacıyla yapılan Mann Whitney-U Analizi sonucunda, söz konusu farklılıkların 20-25 yaş grubu ile 32-37 yaş grubu arasında 20-25 yaş grubu lehine $p<0,05$ düzeyinde, 20-25 yaş grubu ile 38 yaş ve üzeri grubu arasında 20-25 yaş grubu lehine $p<0,05$ düzeyinde, 26-31 yaş grubu ile 32-37 yaş grubu arasında 26-31 yaş grubu lehine $p<0,05$ düzeyinde, 26-31 yaş grubu ile 38 yaş ve üzeri grubu arasında 38 yaş ve üzeri grubu lehine $p<0,05$ düzeyinde, 32-37 yaş grubu ile 38 yaş ve üzeri grubu arasında 38 yaş ve üzeri grubu lehine $p<0,05$ düzeyinde gerçekleştiği belirlenmiştir. Diğer grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki farklılıklar istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$).

4.3 “İlköğretim Okullarındaki Yöneticilerin Eleştirel Düşünme Gücü İle Cinsiyet Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Var mıdır?” Alt Problemine İlişkin Analizler

Çizelge 4. 3. 1. “Özellikle zor konuları öğrenmeye istek duyarım.” İfadesinin Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann Whitney-U Testi Sonuçları

Madde 5	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	$\sum sıra$	U	z	p
“Özellikle zor konuları öğrenmeye istek duyarım.”	Kadın	68	177,88	12096,00	6910,000	-2,274	,023
	Erkek	245	151,20	37045,00			
	Toplam	313					

Çizelge 4. 3. 1.’de görüldüğü gibi, “Özellikle zor konuları öğrenmeye istek duyarım” ifadesinin cinsiyet değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan Mann Whitney-U Analizi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($z=-2,274$; $p<0,05$). Söz konusu farklılık kadınların lehine gerçekleşmiştir. Yani kadınların sıralamalar ortalaması erkeklerin sıralamalar ortalamasına göre önemli ölçüde yüksek bulunmuştur.

Çizelge 4. 3. 2. “Karmaşık problemleri çözmeye çalışmak benim için çok can sıkıcıdır.” İfadesinin Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann Whitney-U Testi Sonuçları

Madde 12	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	$\sum_{sıra}$	U	z	p
“Karmaşık problemleri çözmeye çalışmak benim için çok can sıkıcıdır.”	Kadın	68	132,07	8981,00			
	Erkek	245	163,92	40160,00	6635,000	-2,665	,008
	Toplam	313					

Çizelge 4. 3. 2.’de görüldüğü gibi, “Karmaşık problemleri çözmeye çalışmak benim için çok can sıkıcıdır.” ifadesinin cinsiyet değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan Mann Whitney-U Analizi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($z=-2,665$; $p<0,05$). Söz konusu farklılık erkeklerin lehine gerçekleşmiştir. Yani erkeklerin sıralamalar ortalaması kadınların sıralamalar ortalamasına göre önemli ölçüde yüksek bulunmuştur.

Çizelge 4. 3. 3. “Çoğunlukla aynı fikirde olmadığmda bundan rahatsız olurum.” İfadesinin Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann Whitney-U Testi Sonuçları

Madde 24	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	$\sum_{sıra}$	U	z	p
“Çoğunlukla aynı fikirde olmadığmda bundan rahatsız olurum.”	Kadın	68	136,51	9282,50			
	Erkek	245	162,69	39858,50	6936,500	-2,217	,027
	Toplam	313					

Çizelge 4. 3. 3.’de görüldüğü gibi, “Çoğunlukla aynı fikirde olmadığmda bundan rahatsız olurum.” ifadesinin cinsiyet değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan Mann Whitney-U Analizi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($z=-2,217$; $p<0,05$). Söz konusu farklılık erkeklerin lehine gerçekleşmiştir. Yani erkeklerin sıralamalar ortalaması kadınların sıralamalar ortalamasına göre önemli ölçüde yüksek bulunmuştur.

Çizelge 4. 3. 4. “Okumaktan hoşlanırım.” İfadesinin Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann Whitney-U Testi Sonuçları

Madde 29	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	$\sum sıra$	U	z	P
“Okumaktan hoşlanırım.”	Kadın	68	181,04	12311,00			
	Erkek	245	150,33	36830,00	6695,000	-2,635	,008
	Toplam	313					

Çizelge 4. 3. 4.’de görüldüğü gibi, “Okumaktan hoşlanırım.” ifadesinin cinsiyet değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan Mann Whitney-U Analizi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($z=-2,635$; $p<0,05$). Söz konusu farklılık kadınların lehine gerçekleşmiştir. Yani kadınların sıralamalar ortalaması erkeklerin sıralamalar ortalamasına göre önemli ölçüde yüksek bulunmuştur.

Çizelge 4. 3. 5. “Düşüncelerimi kolaylıkla düzene sokamam.” İfadesinin Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann Whitney-U Testi Sonuçları

Madde 40	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	$\sum sıra$	U	z	P
“Düşüncelerimi kolaylıkla düzene sokamam.”	Kadın	68	135,98	9246,50			
	Erkek	245	162,83	39894,50	6900,500	-2,295	,022
	Toplam	313					

Çizelge 4. 3. 5.’de görüldüğü gibi, “Düşüncelerimi kolaylıkla düzene sokamam.” ifadesinin cinsiyet değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan Mann Whitney-U Analizi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($z=-2,295$; $p<0,05$). Söz konusu farklılık erkeklerin lehine gerçekleşmiştir. Yani erkeklerin sıralamalar ortalaması kadınların sıralamalar ortalamasına göre önemli ölçüde yüksek bulunmuştur.

Çizelge 4. 3. 6. “Zor problemleri çözmeye uğraşmak benim için gereksizdir.” İfadesinin Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann Whitney-U Testi Sonuçları

Madde 53	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	$\sum sıra$	<i>U</i>	<i>z</i>	<i>p</i>
“Zor problemleri çözmeye uğraşmak benim için gereksizdir.”	Kadın	68	131,56	8946,00			
	Erkek	245	164,06	40195,00	6600,000	-2,792	,005
	Toplam	313					

Çizelge 4. 3. 6.’da görüldüğü gibi, “Zor problemleri çözmeye uğraşmak benim için gereksizdir.” ifadesinin cinsiyet değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan Mann Whitney-U Analizi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($z=-2,792$; $p<0,05$). Söz konusu farklılık erkeklerin lehine gerçekleşmiştir. Yani erkeklerin sıralamalar ortalaması kadınların sıralamalar ortalamasına göre önemli ölçüde yüksek bulunmuştur.

4.4 “İlköğretim Okullarındaki Yöneticilerin Eleştirel Düşünme Gücü İle Mezun Olduğu Bölüm Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Var mıdır?” Alt Problemine İlişkin Analizler

Çizelge 4. 4. 1. “Özellikle zor konuları öğrenmeye istek duyarım” İfadesinin Mezun Olduğu Bölüm Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H testi Sonuçları

Madde 5	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	χ^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
“Özellikle zor konuları öğrenmeye istek duyarım.”	Fen Bilimleri	49	185,82	6,595	2	,037
	Matematik Bilimleri	34	150,46			
	Sosyal Bilimler	230	151,83			
	Toplam	313				

Çizelge 4. 4. 1.’de görüldüğü gibi, “Özellikle zor konuları öğrenmeye istek duyarım.” ifadesinin mezun olduğu bölüm değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan Kruskal Wallis-H testi sonucunda grupların sıralamalar ortalaması farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($X^2=6,595$; $p<0,05$).

Bu sonucun ardından farklılıkların hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek amacıyla yapılan analizlere geçilmiştir. Bu amaçla kullanılan özel bir teknik bulunmadığından arasındaki karşılaştırmalar Mann Whitney-U analizi ile yapılan sonuçlar aşağıda sunulmuştur.

Çizelge 4. 4. 2. “Özellikle zor konuları öğrenmeye istek duyarım.” İfadesinin Mezun Olduğu Bölüm Değişkenine Göre Farklılıkların Hangi Gruplardan Kaynaklandığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Mann Whitney-U Analizi Sonuçları

Gruplar	Fen Bilimleri	Matematik Bilimleri	Sosyal Bilimler
Fen Bilimleri	SO=185,82	p>0,05	P<0,05
Matematik Bilimleri		SO=150,46	p>0,05
Sosyal Bilimler			SO=151,83

Çizelge 4. 4. 2.’de görüldüğü gibi, “Özellikle zor konuları öğrenmeye istek duyarım.” ifadesinin mezun olduğu bölüm değişkenine göre farklılıkların hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek amacıyla yapılan Mann Whitney-U Analizi sonucunda, söz konusu farklılıkların fen bilimleri ile sosyal bilimleri arasında fen bilimleri lehine $p<0,05$ düzeyinde bulunmuştur. Diğer grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki farklılıklar istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$).

Çizelge 4. 4. 3. “Karmaşık problemleri çözmeye çalışmak benim için çok can sıkıcıdır.” İfadesinin Mezun Olduğu Bölüm Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H testi Sonuçları

Madde 12	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	χ^2	sd	p
“Karmaşık problemleri çözmeye çalışmak benim için çok can sıkıcıdır.”	Fen Bilimleri	49	141,19	9,861	2	,007
	Matematik Bilimleri	34	120,59			
	Sosyal Bilimler	230	165,75			
	Toplam	313				

Çizelge 4. 4. 3.’da görüldüğü gibi, “Her şeyin nasıl işlediğini anlamaya çalışmaktan hoşlanırım.” ifadesinin mezun olduğu bölüm değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan Kruskal Wallis-H testi sonucunda grupların sıralamalar ortalaması farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($\chi^2=9,861$; $p<0,05$).

Bu sonucun ardından farklılıkların hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek amacıyla yapılan analizlere geçilmiştir. Bu amaçla kullanılan özel bir teknik bulunmadığından

arasındaki karşılaştırmalar Mann Whitney-U analizi ile yapılan sonuçlar aşağıda sunulmuştur.

Çizelge 4. 4. 4. “Karmaşık problemleri çözmeye çalışmak benim için çok can sıkıcıdır.” İfadesinin Mezun Olduğu Bölüm Değişkenine Göre Farklılıkların Hangi Gruplardan Kaynaklandığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Mann Whitney-U Analizi Sonuçları

Gruplar	Fen Bilimleri	Matematik Bilimleri	Sosyal Bilimler
Fen Bilimleri	SO=141,19	$p>0,05$	$P<0,05$
Matematik Bilimleri		SO=120,59	$P<0,05$
Sosyal Bilimler			SO=165,75

Çizelge 4. 4. 4.’da görüldüğü gibi, “Karmaşık problemleri çözmeye çalışmak benim için çok can sıkıcıdır.” ifadesinin mezun olduğu bölüm değişkenine göre farklılıkların hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek amacıyla yapılan Mann Whitney-U Analizi sonucunda, söz konusu farklılıkların fen bilimleri ile sosyal bilimler arasında sosyal bilimleri lehine $p<0,05$ düzeyinde, matematik bilimleri ile sosyal bilimler arasında sosyal bilimler lehine $p<0,05$ düzeyinde gerçekleştiği belirlenmiştir. Diğer grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki farklılıklar istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$).

Çizelge 4. 4. 5. “Bir konudaki güçlükler ve engeller beni asla yıldırmaz.” İfadesinin Mezun Olduğu Bölüm Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H testi Sonuçları

Madde 33	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	χ^2	sd	p
“Bir konudaki güçlükler ve engeller beni asla yıldırmaz.”	Fen Bilimleri	49	189,65	9,338	2	,009
	Matematik Bilimleri	34	163,81			
	Sosyal Bilimler	230	149,04			
	Toplam	313				

Çizelge 4. 4. 5.’de görüldüğü gibi, “Bir konudaki güçlükler ve engeller beni asla yıldırmaz.” ifadesinin mezun olduğu bölüm değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan Kruskal Wallis-H testi sonucunda grupların sıralamalar ortalaması farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($\chi^2=9,338$; $p<0,05$).

Bu sonucun ardından farklılıkların hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek amacıyla yapılan analizlere geçilmiştir. Bu amaçla kullanılan özel bir teknik bulunmadığından arasındaki karşılaştırmalar Mann Whitney-U analizi ile yapılan sonuçlar aşağıda sunulmuştur.

Çizelge 4. 4. 6. “Bir konudaki güçlükler ve engeller beni asla yıldırmaz.” İfadesinin Mezun Olduğu Bölüm Değişkenine Göre Farklılıkların Hangi Gruplardan Kaynaklandığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Mann Whitney-U Analizi Sonuçları

Gruplar	Fen Bilimleri	Matematik Bilimleri	Sosyal Bilimler
Fen Bilimleri	SO=189,65	p>0,05	P<0,05
Matematik Bilimleri		SO=163,81	p>0,05
Sosyal Bilimler			SO=149,04

Çizelge 4. 4. 6.’de görüldüğü gibi, “Bir konudaki güçlükler ve engeller beni asla yıldırmaz.” ifadesinin mezun olduğu bölüm değişkenine göre farklılıkların hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek amacıyla yapılan Mann Whitney-U Analizi sonucunda, söz konusu farklılıkların fen bilimleri grubu ile sosyal bilimler grubu arasında fen bilimleri grubu lehine $p<0,05$ düzeyinde gerçekleştiği belirlenmiştir. Diğer grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki farklılıklar istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$).

Çizelge 4. 4. 7. “Zor problemleri çözmeye uğraşmak benim için gereksizdir.” İfadesinin Mezun Olduğu Bölüm Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H testi Sonuçları

Madde 53	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	χ^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
“Zor problemleri çözmeye uğraşmak benim için gereksizdir.”	Fen Bilimleri	49	129,35	6,613	2	,037
	Matematik Bilimleri	34	171,29			
	Sosyal Bilimler	230	160,78			
	Toplam	313				

Çizelge 4. 4. 7.’de görüldüğü gibi, “Zor problemleri çözmeye uğraşmak benim için gereksizdir.” ifadesinin mezun olduğu bölüm değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan Kruskal Wallis-H testi sonucunda grupların sıralamalar ortalaması farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($\chi^2=6,613$; $p<0,05$).

Bu sonucun ardından farklılıkların hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek amacıyla yapılan analizlere geçilmiştir. Bu amaçla kullanılan özel bir teknik bulunmadığından arasındaki karşılaştırmalar Mann Whitney-U analizi ile yapılan sonuçlar aşağıda sunulmuştur.

Çizelge 4. 4. 8. “Zor problemleri çözmeye uğraşmak benim için gereksizdir.” İfadesinin Mezun Olduğu Bölüm Değişkenine Göre Farklılıkların Hangi Gruplardan Kaynaklandığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Mann Whitney-U Analizi Sonuçları

Gruplar	Fen Bilimleri	Matematik Bilimleri	Sosyal Bilimler
Fen Bilimleri	SO=129,35	P<0,05	P<0,05
Matematik Bilimleri		SO=171,29	p>0,05
Sosyal Bilimler			SO=160,78

Çizelge 4. 4. 8.’de görüldüğü gibi, “Zor problemleri çözmeye uğraşmak benim için gereksizdir.” ifadesinin mezun olduğu bölüm değişkenine göre farklılıkların hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek amacıyla yapılan Mann Whitney-U Analizi sonucunda, söz konusu farklılıkların fen bilimleri grubu ile matematik bilimleri grubu arasında matematik bilimleri grubu lehine $p<0,05$ düzeyinde, fen bilimleri grubu ile sosyal bilimler grubu arasında sosyal bilimler grubu lehine $p<0,05$ düzeyinde gerçekleştiği belirlenmiştir. Diğer grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki farklılıklar istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$).

4.5 “ İlköğretim Okullarındaki Yöneticilerin Eleştirel Düşünme Gücü İle Bugüne Dek Yaşamlarını En Çok Sürdürdükleri Yerleşim Birimi Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Var mıdır?” Alt Problemine İlişkin Analizler

Çizelge 4. 5. 1. “Bir konu üzerinde çalışırken kendi yaptığım hataları yakalayabilirim.” İfadesinin Bugüne Dek En Çok Yaşamlarını Sürdürdükleri Yerleşim Birimi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H testi Sonuçları

Madde 44	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	χ^2	sd	p
“Bir konu üzerinde çalışırken kendi yaptığım hataları yakalayabilirim.”	Köy	9	121,50	8,569	3	,036
	Kasaba	4	94,00			
	İlçe	39	132,88			
	İl	261	162,79			
	Toplam	313				

Çizelge 4. 5. 1.’de görüldüğü gibi, “Gazetede okuduğum köşe yazıları üzerine düşünürüm.” ifadesinin bugüne dek en çok yaşamlarını sürdürdükleri yerleşim birimi değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan Kruskal Wallis-H testi sonucunda grupların sıralamalar ortalaması farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($\chi^2=8,569$; $p<0,05$).

Bu sonucun ardından farklılıkların hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek amacıyla yapılan analizlere geçilmiştir. Bu amaçla kullanılan özel bir teknik bulunmadığından arasındaki karşılaştırmalar Mann Whitney-U analizi ile yapılan sonuçlar aşağıda sunulmuştur.

Çizelge 4. 5. 2. “Bir konu üzerinde çalışırken kendi yaptığım hataları yakalayabilirim.” İfadesinin Bugüne Dek En Çok Yaşamlarını Sürdürdükleri Yerleşim Birimi Değişkenine Göre Farklılıkların Hangi Gruplardan Kaynaklandığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Mann Whitney-U Analizi Sonuçları

Gruplar	Köy	Kasaba	İlçe	İl
Köy	SO=121,50	p>0,05	p>0,05	P<0,05
Kasaba		SO=94,00	p>0,05	P<0,05
İlçe			SO=132,88	P<0,05
İl				SO=162,79

Çizelge 4. 5. 2.'de görüldüğü gibi, “Bir konu üzerinde çalışırken kendi yaptığım hataları yakalayabilirim.” ifadesinin bugüne dek en çok yaşamlarını sürdürdükleri yerleşim birimi değişkenine göre farklılıkların hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek amacıyla yapılan Mann Whitney-U Analizi sonucunda, söz konusu farklılıkların köy grubu ile il grubu arasında il grubu lehine $p<0,05$ düzeyinde, kasaba grubu ile il grubu arasında il grubu lehine $p<0,05$ düzeyinde, ilçe grubu ile il grubu arasında il grubu lehine $p<0,05$ düzeyinde, gerçekleştiği belirlenmiştir. Diğer grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki farklılıklar istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$).

Çizelge 4. 5. 3. “Bir düşünceyi anlatırken uygun örnekleri bulmakta zorlanırım.” İfadesinin Bugüne Dek En Çok Yaşamlarını Sürdürdükleri Yerleşim Birimi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H testi Sonuçları

Madde 50	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	χ^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
“Bir düşünceyi anlatırken uygun örnekleri bulmakta zorlanırım.”	Köy	9	203,39	11,422	3	,010
	Kasaba	4	184,88			
	İlçe	39	191,69			
	İl	261	149,79			
	Toplam	313				

Çizelge 4. 5. 3.’de görüldüğü gibi, “Bir düşünceyi anlatırken uygun örnekleri bulmakta zorlanırım.” ifadesinin bugüne dek en çok yaşamlarını sürdürdükleri yerleşim birimi değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan Kruskal Wallis-H testi sonucunda grupların sıralamalar ortalaması farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($X^2=11,422$; $p<0,05$).

Bu sonucun ardından farklılıkların hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek amacıyla yapılan analizlere geçilmiştir. Bu amaçla kullanılan özel bir teknik bulunmadığından arasındaki karşılaştırmalar Mann Whitney-U analizi ile yapılan sonuçlar aşağıda sunulmuştur.

Çizelge 4. 5. 4. “Bir düşünceyi anlatırken uygun örnekleri bulmakta zorlanırım.” İfadesinin Bugüne Dek En Çok Yaşamlarını Sürdürdükleri Yerleşim Birimi Değişkenine Göre Farklılıkların Hangi Gruplardan Kaynaklandığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Mann Whitney-U Analizi Sonuçları

Gruplar	Köy	Kasaba	İlçe	İl
Köy	SO=203,39	P>0,05	P>0,05	P<0,05
Kasaba		SO=184,88	P>0,05	P<0,05
İlçe			SO=191,69	P<0,05
İl				SO=149,79

Çizelge 4. 5. 4.’de görüldüğü gibi, “Bir düşünceyi anlatırken uygun örnekleri bulmakta zorlanırım.” ifadesinin bugüne dek en çok yaşamlarını sürdürdükleri yerleşim birimi değişkenine göre farklılıkların hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek amacıyla yapılan Mann Whitney-U Analizi sonucunda, söz konusu farklılıkların köy grubu ile il grubu arasında il grubu lehine $p<0,05$ düzeyinde, kasaba grubu ile il grubu arasında il grubu lehine $p<0,05$ düzeyinde, ilçe grubu ile il grubu arasında il grubu lehine $p<0,05$ düzeyinde gerçekleştiği belirlenmiştir. Diğer grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki farklılıklar istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$).

4.6 “ İlköğretim Okullarındaki Yöneticilerin Eleştirel Düşünme Gücü İle Çalıştığı Kurum Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Var mıdır?” Alt Problemine İlişkin Analizler

Çizelge 4. 6. 1. “Karşımdaki kişileri anlayabilmek için kendimi onların yerine koymakta zorlanırım.” İfadesinin Çalıştığı Kurum Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann Whitney-U Testi Sonuçları

Madde 3	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	$\sum_{sıra}$	U	z	p
“Karşımdaki kişileri anlayabilmek için kendimi onların yerine koymakta zorlanırım.”	Devlet	288	160,28	46162,00			
	Özel	25	119,16	2979,00	2654,000	-2,318	,020
	Toplam	313					

Çizelgede 4. 6. 1.’de görüldüğü gibi, “Karşımdaki kişileri anlayabilmek için kendimi onların yerine koymakta zorlanırım.” ifadesinin çalıştığı kurum değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan Mann Whitney-U Analizi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($z=-2,318$; $p<0,05$). Söz konusu farklılık devlette çalışanların lehine gerçekleşmiştir. Yani devlette çalışanların sıralamalar ortalaması özelde çalışanların sıralamalar ortalamasına göre önemli ölçüde yüksek bulunmuştur.

Çizelge 4. 6. 2. “Ayrıntılara karşı çok dikkatli değilim.” İfadesinin Çalıştığı Kurum Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann Whitney-U Testi Sonuçları

Madde 15	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	$\sum sıra$	U	z	p
“Ayrıntılara karşı çok dikkatli değilim.”	Devlet	288	162,58	46822,00	1994,000	-3,880	,000
	Özel	25	92,76	2319,00			
	Toplam	313					

Çizelge 4. 6. 2.’de görüldüğü gibi, “Ayrıntılara karşı çok dikkatli değilim.” ifadesinin çalıştığı kurum değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan Mann Whitney-U Analizi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($z=-3,880$; $p<0,05$). Söz konusu farklılık devlette çalışanların lehine gerçekleşmiştir. Yani devlette çalışanların sıralamalar ortalaması özelde çalışanların sıralamalar ortalamasına göre önemli ölçüde yüksek bulunmuştur.

Çizelge 4. 6. 3. “Bir yanlış yaptığımda özür dilemek bana çok zor gelir.” İfadesinin Çalıştığı Kurum Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann Whitney-U Testi Sonuçları

Madde 18	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	$\sum sıra$	U	z	p
“Bir yanlış yaptığımda özür dilemek bana çok zor gelir.”	Devlet	288	159,88	46046,50	2769,500	-2,043	,041
	Özel	25	123,78	3294,50			
	Toplam	313					

Çizelge 4. 6. 3.’de görüldüğü gibi, “Bir yanlış yaptığımda özür dilemek bana çok zor gelir.” ifadesinin çalıştığı kurum değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan Mann Whitney-U Analizi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($z=-2,043$; $p<0,05$). Söz konusu farklılık devlette çalışanların lehine gerçekleşmiştir. Yani devlette çalışanların sıralamalar ortalaması özelde çalışanların sıralamalar ortalamasına göre önemli ölçüde yüksek bulunmuştur.

Çizelge 4. 6. 4. “Güncel olayları yakından takip ederim.” İfadesinin Çalıştığı Kurum

Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann Whitney-U Testi Sonuçları

Madde 19	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	$\sum sıra$	U	z	p
“Güncel olayları yakından takip ederim.”	Devlet	288	160,61	46255,00			
	Özel	25	115,44	2886,00	2561,000	-2,665	,008
	Toplam	313					

Çizelge 4. 6. 4.’de görüldüğü gibi, “Güncel olayları yakından takip ederim..” ifadesinin çalıştığı kurum değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan Mann Whitney-U Analizi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($z=-2,665$; $p<0,05$). Söz konusu farklılık devlette çalışanların lehine gerçekleşmiştir. Yani devlette çalışanların sıralamalar ortalaması özelde çalışanların sıralamalar ortalamasına göre önemli ölçüde yüksek bulunmuştur.

Çizelge 4. 6. 5. “Bir sorunu daha net anlayabilmek için uygun soruları bulmakta zorlanırım.” İfadesinin Çalıştığı Kurum Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann Whitney-U Testi Sonuçları

Madde 21	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	$\sum sıra$	U	z	p
“Bir sorunu daha net anlayabilmek için uygun soruları bulmakta zorlanırım.”	Devlet	288	159,85	46037,00			
	Özel	25	124,16	3104,00	2779,000	-2,008	,045
	Toplam	313					

Çizelge 4. 6. 5.’de görüldüğü gibi, “Bir sorunu daha net anlayabilmek için uygun soruları bulmakta zorlanırım.” ifadesinin çalıştığı kurum değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan Mann Whitney-U Analizi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($z=-2,008$; $p<0,05$). Söz konusu farklılık devlette çalışanların lehine gerçekleşmiştir. Yani devlette çalışanların sıralamalar ortalaması özelde çalışanların sıralamalar ortalamasına göre önemli ölçüde yüksek bulunmuştur.

Çizelge 4. 6. 6. “Düşüncelerimi doğru kelime ve cümlelerle karşımdakilere aktarmakta zorlanırım.” İfadesinin Çalıştığı Kurum Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann Whitney-U Testi Sonuçları

Madde 26	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	$\sum sıra$	U	z	p
“Düşüncelerimi doğru kelime ve cümlelerle karşımdakilere aktarmakta zorlanırım.”	Devlet	288	160,38	46189,00			
	Özel	25	118,08	2952,00	2627,000	-2,368	,018
	Toplam	313					

Çizelge 4. 6. 6.’da görüldüğü gibi, “Düşüncelerimi doğru kelime ve cümlelerle karşımdakilere aktarmakta zorlanırım.” ifadesinin çalıştığı kurum değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan Mann Whitney-U Analizi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($z=-2,368$; $p<0,05$). Söz konusu farklılık devlette çalışanların lehine gerçekleşmiştir. Yani devlette çalışanların sıralamalar ortalaması özelde çalışanların sıralamalar ortalamasına göre önemli ölçüde yüksek bulunmuştur.

Çizelge 4. 6. 7. “Hata yaptığımda bunu rahatlıkla kabul edemem.” İfadesinin Çalıştığı Kurum Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann Whitney-U Testi Sonuçları

Madde 30	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	$\sum sıra$	U	z	p
“Hata yaptığımda bunu rahatlıkla kabul edemem.”	Devlet	288	160,88	46332,00			
	Özel	25	112,36	2809,00	2484,000	-2,674	,007
	Toplam	313					

Çizelge 4. 6. 7.’de görüldüğü gibi, “Hata yaptığımda bunu rahatlıkla kabul edemem.” ifadesinin çalıştığı kurum değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan Mann Whitney-U Analizi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($z=-2,674$; $p<0,05$). Söz konusu farklılık devlette çalışanların lehine gerçekleşmiştir. Yani devlette çalışanların sıralamalar ortalaması özelde çalışanların sıralamalar ortalamasına göre önemli ölçüde yüksek bulunmuştur.

Çizelge 4. 6. 8. “Düşüncelerimi kolaylıkla düzene sokamam.” İfadesinin Çalıştığı Kurum Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann Whitney-U Testi Sonuçları

Madde 40	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	$\sum sıra$	U	z	p
“Düşüncelerimi kolaylıkla düzene sokamam.”	Devlet	288	159,99	46078,50			
	Özel	25	122,50	3062,50	2737,500	-2,107	,035
	Toplam	313					

Çizelge 4. 6. 8.’de görüldüğü gibi, “Düşüncelerimi kolaylıkla düzene sokamam.” ifadesinin çalıştığı kurum değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan Mann Whitney-U Analizi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($z=-2,107$; $p<0,05$). Söz konusu farklılık devlette çalışanların lehine gerçekleşmiştir. Yani devlette çalışanların sıralamalar ortalaması özelde çalışanların sıralamalar ortalamasına göre önemli ölçüde yüksek bulunmuştur.

Çizelge 4. 6. 9. “Bir soruya cevap verirken çok dikkatlice düşünmüyorum.” İfadesinin Çalıştığı Kurum Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann Whitney-U Testi Sonuçları

Madde 45	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	$\sum sıra$	U	z	p
“Bir soruya cevap verirken çok dikkatlice düşünmüyorum.”	Devlet	288	160,27	46156,50			
	Özel	25	119,38	2984,50	2659,500	-2,252	,024
	Toplam	313					

Çizelge 4. 6. 9.’da görüldüğü gibi, “Bir soruya cevap verirken çok dikkatlice düşünmüyorum.” ifadesinin çalıştığı kurum değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan Mann Whitney-U Analizi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($z=-2,252$; $p<0,05$). Söz konusu farklılık devlette çalışanların lehine gerçekleşmiştir. Yani devlette çalışanların sıralamalar ortalaması özelde çalışanların sıralamalar ortalamasına göre önemli ölçüde yüksek bulunmuştur.

4.7 “ İlköğretim Okullarındaki Yöneticilerin Eleştirel Düşünme Gücü İle Kurumdaki Pozisyonu Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Var mıdır?” Alt Problemine İlişkin Analizler

Çizelge 4. 7. 1. “Eleştirilmekten rahatsız olurum.” İfadesinin Kurumdaki Pozisyonu Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann Whitney-U Testi Sonuçları

Madde 1	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	$\sum_{sıra}$	<i>U</i>	<i>z</i>	<i>p</i>
“Eleştirilmekten rahatsız olurum.”	Müdür	86	137,53	11828,00			
	Müdür yardımcısı	227	164,37	37313,00	8087,000	-2,508	,012
	Toplam	313					

Çizelgede 4. 7. 1.’de görüldüğü gibi, “Eleştirilmekten rahatsız olurum.” ifadesinin kurumdaki pozisyonu değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan Mann Whitney-U Analizi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($z=-2,508$; $p<0,05$). Söz konusu farklılık müdür yardımcılarının lehine gerçekleşmiştir. Yani müdür yardımcılarının sıralamalar ortalaması müdürlerin sıralamalar ortalamasına göre önemli ölçüde yüksek bulunmuştur.

Çizelge 4. 7. 2. “Karşımdaki kişileri anlayabilmek için kendimi onların yerine koymakta zorlanırım.” İfadesinin Kurumdaki Pozisyonu Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann Whitney-U Testi Sonuçları

Madde 3	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	$\sum_{sıra}$	U	z	p
“Karşımdaki kişileri anlayabilmek için kendimi onların yerine koymakta zorlanırım.”	Müdür	86	143,83	12369,00			
	Müdür yardımcısı	227	161,99	36772,00	8628,000	-1,686	,092
	Toplam	313					

Çizelgede 4. 7. 2.’de görüldüğü gibi, “Karşımdaki kişileri anlayabilmek için kendimi onların yerine koymakta zorlanırım.” ifadesinin kurumdaki pozisyonu değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan Mann Whitney-U Analizi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($z=-1,686$; $p<0,05$). Söz konusu farklılık müdür yardımcılarının lehine gerçekleşmiştir. Yani müdür yardımcılarının sıralamalar ortalaması müdürlerin sıralamalar ortalamasına göre önemli ölçüde yüksek bulunmuştur.

Çizelge 4. 7. 3. “Düşüncelerimde esnek olmak benim için zordur.” İfadesinin Kurumdaki Pozisyonu Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann Whitney-U Testi Sonuçları

Madde 6	Gruplar	N	$\bar{x}_{sira}$	$\sum_{sira}$	U	z	p
“Düşüncelerimde esnek olmak benim için zordur.”	Müdür	86	125,85	10823,00			
	Müdür yardımcısı	227	168,80	38318,00	7082,000	-3,926	,000
	Toplam	313					

Çizelgede 4. 7. 3.’de görüldüğü gibi, “Düşüncelerimde esnek olmak benim için zordur.” ifadesinin kurumdaki pozisyonu değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan Mann Whitney-U Analizi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($z=-3,926$; $p<0,05$). Söz konusu farklılık müdür yardımcılarının lehine gerçekleşmiştir. Yani müdür yardımcılarının sıralamalar ortalaması müdürlerin sıralamalar ortalamasına göre önemli ölçüde yüksek bulunmuştur.

Çizelge 4. 7. 4. “Karmaşık problemleri çözmeye çalışmak benim için çok can sıkıcıdır.” İfadesinin Kurumdaki Pozisyonu Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann Whitney-U Testi Sonuçları

Madde 12	Gruplar	N	$\bar{x}_{sira}$	$\sum_{sira}$	U	z	p
“Karmaşık problemleri çözmeye çalışmak benim için çok can sıkıcıdır.”	Müdür	86	137,73	11845,00			
	Müdür yardımcısı	227	164,30	37296,00	8104,000	-2,407	,016
	Toplam	313					

Çizelge 4. 7. 4.’de görüldüğü gibi, “Karmaşık problemleri çözmeye çalışmak benim için çok can sıkıcıdır.” ifadesinin kurumdaki pozisyon değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan Mann Whitney-U Analizi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($z=-2,407$; $p<0,05$). Söz konusu farklılık müdür yardımcılarının lehine gerçekleşmiştir. Yani müdür yardımcılarının sıralamalar ortalaması müdürlerin sıralamalar ortalamasına göre önemli ölçüde yüksek bulunmuştur.

Çizelge 4. 7. 5. “Haberleri izlerken doğruluğu üzerine düşünürüm.” İfadesinin Kurumdaki Pozisyonu Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann Whitney-U Testi Sonuçları

Madde 16	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	$\sum_{sıra}$	<i>U</i>	<i>z</i>	<i>p</i>
“Haberleri izlerken doğruluğu üzerine düşünürüm.”	Müdür	288	159,51	45939,50			
	Müdür yardımcısı	25	128,06	3201,50	8451,000	-2,003	,045
	Toplam	313					

Çizelge 4. 7. 5.’de görüldüğü gibi, “Haberleri izlerken doğruluğu üzerine düşünürüm.” ifadesinin kurumdaki pozisyonu değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan Mann Whitney-U Analizi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($z=-2,003$; $p<0,05$). Söz konusu farklılık müdürlerin lehine gerçekleşmiştir. Yani müdürlerin sıralamalar ortalaması müdür yardımcılarının sıralamalar ortalamasına göre önemli ölçüde yüksek bulunmuştur.

Çizelge 4. 7. 6. “Bir yanlış yaptığımda özür dilemek bana çok zor gelir.” İfadesinin Kurumdaki Pozisyonu Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann Whitney-U Testi Sonuçları

Madde 18	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	$\sum_{sıra}$	<i>U</i>	<i>z</i>	<i>p</i>
“Bir yanlış yaptığımda özür dilemek bana çok zor gelir.”	Müdür	86	132,70	11412,00			
	Müdür yardımcısı	227	166,21	37729,00	7671,000	-3,122	,002
	Toplam	313					

Çizelge 4. 7. 6.’da görüldüğü gibi, “Bir yanlış yaptığımda özür dilemek bana çok zor gelir.” ifadesinin kurumdaki pozisyonu değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan Mann Whitney-U Analizi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($z=-3,122$; $p<0,05$). Söz konusu farklılık müdür yardımcılarının lehine gerçekleşmiştir. Yani müdür yardımcılarının sıralamalar ortalaması müdürlerin sıralamalar ortalamasına göre önemli ölçüde yüksek bulunmuştur.

Çizelge 4. 7. 7. “Farklı fikirleri dinlemek hoşuma gider.” İfadesinin Kurumdaki Pozisyonu Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann Whitney-U Testi Sonuçları

Madde 20	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	$\sum_{sıra}$	U	z	p
“Farklı fikirleri dinlemek hoşuma gider.”	Müdür	86	182,74	15715,50			
	Müdür yardımcısı	227	147,25	33425,00	7547,500	-3,440	,001
	Toplam	313					

Çizelge 4. 7. 7.’de görüldüğü gibi, “Farklı fikirleri dinlemek hoşuma gider.” ifadesinin kurumdaki pozisyonu değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan Mann Whitney-U Analizi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($z=-3,4405$; $p<0,05$). Söz konusu farklılık müdürlerin lehine gerçekleşmiştir. Yani müdürlerin sıralamalar ortalaması müdür yardımcılarının sıralamalar ortalamasına göre önemli ölçüde yüksek bulunmuştur.

Çizelge 4. 7. 8. “Bir sorunu daha net anlayabilmek için uygun soruları bulmakta zorlanırım.” İfadesinin Kurumdaki Pozisyonu Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann Whitney-U Testi Sonuçları

Madde 21	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	$\sum_{sıra}$	U	z	p
“Bir sorunu daha net anlayabilmek için uygun soruları bulmakta zorlanırım.”	Müdür	86	134,93	11604,00			
	Müdür yardımcısı	227	165,36	37537,00	7863,000	-2,820	,005
	Toplam	313					

Çizelge 4. 7. 8.’de görüldüğü gibi, “Bir sorunu daha net anlayabilmek için uygun soruları bulmakta zorlanırım.” ifadesinin kurumdaki pozisyonu değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan Mann Whitney-U Analizi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($z=-2,820$; $p<0,05$). Söz konusu farklılık müdür yardımcılarının lehine gerçekleşmiştir. Yani müdür yardımcılarının sıralamalar ortalaması müdürlerin sıralamalar ortalamasına göre önemli ölçüde yüksek bulunmuştur.

Çizelge 4. 7. 9. “Düşüncelerimi doğru kelime ve cümlelerle karşımdakilere aktarmakta zorlanırım.” İfadesinin Kurumdaki Pozisyonu Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann Whitney-U Testi Sonuçları

Madde 26	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	$\sum_{sıra}$	U	z	p
“Düşüncelerimi doğru kelime ve cümlelerle karşımdakilere aktarmakta zorlanırım.”	Müdür	86	135,56	11658,50			
	Müdür yardımcısı	227	165,12	37482,50	7917,500	-2,725	,006
	Toplam	313					

Çizelge 4. 7. 9.’da görüldüğü gibi, “Düşüncelerimi doğru kelime ve cümlelerle karşımdakilere aktarmakta zorlanırım.” ifadesinin kurumdaki pozisyonu değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan Mann Whitney-U Analizi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($z=-2,725$; $p<0,05$). Söz konusu farklılık müdür yardımcılarının lehine gerçekleşmiştir. Yani müdür yardımcılarının sıralamalar ortalaması müdürlerin sıralamalar ortalamasına göre önemli ölçüde yüksek bulunmuştur.

Çizelge 4. 7. 10. “Kurumumda birçok yöneticinin yapamadığı şeyler yaptım.” İfadesinin Kurumdaki Pozisyonu Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann Whitney-U Testi Sonuçları

Madde 28	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	$\sum_{sıra}$	U	z	p
“Kurumumda birçok yöneticinin yapamadığı şeyler yaptım.”	Müdür	86	200,40	17234,50			
	Müdür yardımcısı	227	140,56	31906,50	6028,500	-5,441	,000
	Toplam	313					

Çizelge 4. 7. 10.’da görüldüğü gibi, “Kurumumda birçok yöneticinin yapamadığı şeyler yaptım.” ifadesinin kurumdaki pozisyonu değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan Mann Whitney-U Analizi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($z=-5,441$; $p<0,05$). Söz konusu farklılık müdürlerin lehine gerçekleşmiştir. Yani müdürlerin sıralamalar ortalaması müdür yardımcılarının sıralamalar ortalamasına göre önemli ölçüde yüksek bulunmuştur.

Çizelge 4. 7. 11. “Davranışlarımı etkileyen duygu ve düşüncelerimi ayırt etmek benim için çok zordur.” İfadesinin Kurumdaki Pozisyonu Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann Whitney-U Testi Sonuçları

Madde 31	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	$\sum_{sıra}$	<i>U</i>	<i>z</i>	<i>p</i>
“Davranışlarımı etkileyen duygu ve düşüncelerimi ayırt etmek benim için çok zordur.”	Müdür	86	140,33	12068,00	8327,000	-2,103	,035
	Müdür yardımcısı	227	163,32	37073,00			
	Toplam	313					

Çizelge 4. 7. 11.’de görüldüğü gibi, “Davranışlarımı etkileyen duygu ve düşüncelerimi ayırt etmek benim için çok zordur.” ifadesinin kurumdaki pozisyonu değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan Mann Whitney-U Analizi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($z=-2,103$; $p<0,05$). Söz konusu farklılık müdür yardımcılarının lehine gerçekleşmiştir. Yani müdür yardımcılarının sıralamalar ortalaması müdürlerin sıralamalar ortalamasına göre önemli ölçüde yüksek bulunmuştur.

Çizelge 4. 7. 12. “Önemli bir karar vermeden önce, konu hakkında toplayabileceğim tüm bilgileri toplamaya çalışırım.” İfadesinin Kurumdaki Pozisyonu Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann Whitney-U Testi Sonuçları

Madde 34	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	$\sum_{sıra}$	U	z	p
“Önemli bir karar vermeden önce, konu hakkında toplayabileceğim tüm bilgileri toplamaya çalışırım.”	Müdür	86	176,17	15150,50	8112,500	-2,540	,011
	Müdür yardımcısı	227	149,74	33990,50			
	Toplam	313					

Çizelge 4. 7. 12.’de görüldüğü gibi, “Önemli bir karar vermeden önce, konu hakkında toplayabileceğim tüm bilgileri toplamaya çalışırım.” ifadesinin kurumdaki pozisyonu değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan Mann Whitney-U Analizi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($z=-2,540$; $p<0,05$). Söz konusu farklılık müdürlerin lehine gerçekleşmiştir. Yani müdürlerin sıralamalar ortalaması müdür yardımcılarının sıralamalar ortalamasına göre önemli ölçüde yüksek bulunmuştur.

Çizelge 4. 7. 13. “Olaylara değişik açıdan bakmakta zorlanırım.” İfadesinin Kurumdaki Pozisyonu Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann Whitney-U Testi Sonuçları

Madde 35	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	$\sum_{sıra}$	U	z	p
“Olaylara değişik açıdan bakmakta zorlanırım.”	Müdür	86	126,33	10864,00			
	Müdür yardımcısı	227	168,62	38277,00	7123,000	-3,918	,000
	Toplam	313					

Çizelge 4. 7. 13.’de görüldüğü gibi, “Olaylara değişik açıdan bakmakta zorlanırım.” ifadesinin kurumdaki pozisyonu değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan Mann Whitney-U Analizi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($z=-3,918$; $p<0,05$). Söz konusu farklılık müdür yardımcılarının lehine gerçekleşmiştir. Yani müdür yardımcılarının sıralamalar ortalaması müdürlerin sıralamalar ortalamasına göre önemli ölçüde yüksek bulunmuştur.

Çizelge 4. 7. 14. “Bir konu üzerine çalışırken, nerede yavaşlamam ve dikkatlice düşünmem gerektiğini kavrayamıyorum.” İfadesinin Kurumdaki Pozisyonu Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann Whitney-U Testi Sonuçları

Madde 37	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	$\sum_{sıra}$	<i>U</i>	<i>z</i>	<i>p</i>
“Bir konu üzerine çalışırken, nerede yavaşlamam ve dikkatlice düşünmem gerektiğini kavrayamıyorum.”	Müdür	86	136,52	11741,00			
	Müdür yardımcısı	227	164,76	37400,00	8000,000	-2,627	,009
	Toplam	313					

Çizelge 4. 7. 14.’de görüldüğü gibi, “Bir konu üzerine çalışırken, nerede yavaşlamam ve dikkatlice düşünmem gerektiğini kavrayamıyorum.” ifadesinin kurumdaki pozisyonu değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan Mann Whitney-U Analizi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($z=-2,627$; $p<0,05$). Söz konusu farklılık müdür yardımcılarının lehine gerçekleşmiştir. Yani müdür yardımcılarının sıralamalar ortalaması müdürlerin sıralamalar ortalamasına göre önemli ölçüde yüksek bulunmuştur.

Çizelge 4. 7. 15. “Değişik ülke ve kültürlerdeki insanların farklı bakış açıları ve düşünme yolları olduğuna inanmaktayım.” İfadesinin Kurumdaki Pozisyonu Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann Whitney-U Testi Sonuçları

Madde 49	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	$\sum_{sıra}$	<i>U</i>	<i>z</i>	<i>p</i>
“Değişik ülke ve kültürlerdeki insanların farklı bakış açıları ve düşünme yolları olduğuna inanmaktayım.”	Müdür	86	172,74	14856,00	8407,000	-2,129	,033
	Müdür yardımcısı	227	151,04	34285,00			
	Toplam	313					

Çizelge 4. 7. 15.’de görüldüğü gibi, “Değişik ülke ve kültürlerdeki insanların farklı bakış açıları ve düşünme yolları olduğuna inanmaktayım.” ifadesinin kurumdaki pozisyonu değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan Mann Whitney-U Analizi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($z=-2,129$; $p<0,05$). Söz konusu farklılık müdürlerin lehine gerçekleşmiştir. Yani müdürlerin sıralamalar ortalaması müdür yardımcılarının sıralamalar ortalamasına göre önemli ölçüde yüksek bulunmuştur.

Çizelge 4. 7. 16. “Bir düşünceyi anlatırken uygun örnekleri bulmakta zorlanırım.” İfadesinin Kurumdaki Pozisyonu Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann Whitney-U Testi Sonuçları

Madde 50	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	$\sum sıra$	U	z	p
“Bir düşünceyi anlatırken uygun örnekleri bulmakta zorlanırım.”	Müdür	86	135,09	11617,50			
	Müdür yardımcısı	227	165,30	37523,50	7876,500	-2,800	,005
	Toplam	313					

Çizelge 4. 7. 16.’da görüldüğü gibi, “Bir düşünceyi anlatırken uygun örnekleri bulmakta zorlanırım.” ifadesinin kurumdaki pozisyonu değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan Mann Whitney-U Analizi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($z=-2,800$; $p<0,05$). Söz konusu farklılık müdür yardımcılarının lehine gerçekleşmiştir. Yani müdür yardımcılarının sıralamalar ortalaması müdürlerin sıralamalar ortalamasına göre önemli ölçüde yüksek bulunmuştur.

Çizelge 4. 7. 17. “Kendi değerlerime aykırı gelen fikirlere karşı hoşgörülü olamıyorum.” İfadesinin Kurumdaki Pozisyonu Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Mann Whitney-U Testi Sonuçları

Madde 52	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	$\sum sıra$	U	z	p
“Kendi değerlerime aykırı gelen fikirlere karşı hoşgörülü olamıyorum.”	Müdür	86	135,25	11631,50			
	Müdür yardımcısı	227	165,24	37509,50	7890,500	-2,774	,006
	Toplam	313					

Çizelge 4. 7. 17.’de görüldüğü gibi, “Kendi değerlerime aykırı gelen fikirlere karşı hoşgörülü olamıyorum.” ifadesinin kurumdaki pozisyonu değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan Mann Whitney-U Analizi sonucunda, grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($z=-2,774$; $p<0,05$). Söz konusu farklılık müdür yardımcılarının lehine gerçekleşmiştir. Yani müdür yardımcılarının sıralamalar ortalaması müdürlerin sıralamalar ortalamasına göre önemli ölçüde yüksek bulunmuştur.

4.8 “ İlköğretim Okullarındaki Yöneticilerin Eleştirel Düşünme Gücü İle Yönetici Olarak Çalışma Yılı Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Var mıdır?” Alt Problemine İlişkin Analizler

Çizelge 4. 8. 1. “Düşüncelerimde esnek olmak benim için zordur.” İfadesinin Yönetici Olarak Çalışma Yılı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H testi Sonuçları

Madde 6	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	χ^2	sd	p
“Düşüncelerimde esnek olmak benim için zordur.”	1 yıldan az	36	174,67	10,382	4	,034
	1-5 yıl	106	172,50			
	6-10 yıl	61	147,11			
	11-15 yıl	43	153,26			
	16 yıldan fazla	67	134,39			
	Toplam	313				

Çizelge 4. 8. 1.’de görüldüğü gibi, “Düşüncelerimde esnek olmak benim için zordur.” ifadesinin yönetici olarak çalışma yılı değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan Kruskal Wallis-H testi sonucunda grupların sıralamalar ortalaması farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($X^2=10,382$; $p<0,05$).

Bu sonucun ardından farklılıkların hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek amacıyla yapılan analizlere geçilmiştir. Bu amaçla kullanılan özel bir teknik bulunmadığından arasındaki karşılaştırmalar Mann Whitney-U analizi ile yapılan sonuçlar aşağıda sunulmuştur.

Çizelge 4. 8. 2. “Düşüncelerimde esnek olmak benim için zordur.” İfadesinin Yönetici Olarak Çalışma Yılı Değişkenine Göre Farklılıkların Hangi Gruplardan Kaynaklandığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Mann Whitney-U Analizi Sonuçları

Gruplar	1 yıldan az	1-5 yıl	6-10 yıl	11-15 yıl	16 yıldan fazla
1 yıldan az	SO=174,67	p>0,05	p>0,05	p>0,05	P<0,05
1-5 yıl		SO=172,50	p>0,05	p>0,05	P<0,05
6-10 yıl			SO=147,11	p>0,05	p>0,05
11-15 yıl				SO=153,26	p>0,05
16 yıldan fazla					SO=134,39

Çizelge 4. 8. 2.’de görüldüğü gibi, “Düşüncelerimde esnek olmak benim için zordur.” ifadesinin yönetici olarak çalışma yılı değişkenine göre farklılıkların hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek amacıyla yapılan Mann Whitney-U Analizi sonucunda, söz konusu farklılıkların 1 yıldan az grubu ile 16 yıldan fazla grubu arasında 1 yıldan az grubu lehine $p<0,05$ düzeyinde, 1-5 yıl grubu ile 16 yıldan fazla grubu arasında 1-5 yıl grubu lehine $p<0,05$ düzeyinde gerçekleştiği belirlenmiştir. Diğer grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki farklılıklar istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$).

Çizelge 4. 8. 3. “Bir yanlış yaptığımda özür dilemek bana çok zor gelir.” İfadesinin Yönetici Olarak Çalışma Yılı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H testi Sonuçları

Madde 18	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	χ^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
“Bir yanlış yaptığımda özür dilemek bana çok zor gelir.”	1 yıldan az	36	182,43	12,983	4	,011
	1-5 yıl	106	173,35			
	6-10 yıl	61	141,91			
	11-15 yıl	43	144,16			
	16 yıldan fazla	67	139,44			
	Toplam	313				

Çizelge 4. 8. 3.’de görüldüğü gibi, “Bir yanlış yaptığımda özür dilemek bana çok zor gelir.” ifadesinin yönetici olarak çalışma yılı değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan Kruskal Wallis-H testi sonucunda grupların sıralamalar ortalaması farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($X^2=12,983$; $p<0,05$).

Bu sonucun ardından farklılıkların hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek amacıyla yapılan analizlere geçilmiştir. Bu amaçla kullanılan özel bir teknik bulunmadığından arasındaki karşılaştırmalar Mann Whitney-U analizi ile yapılan sonuçlar aşağıda sunulmuştur.

Çizelge 4. 8. 4. “Bir yanlış yaptığımda özür dilemek bana çok zor gelir.” İfadesinin Yönetici Olarak Çalışma Yılı Değişkenine Göre Farklılıkların Hangi Gruplardan Kaynaklandığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Mann Whitney-U Analizi Sonuçları

Gruplar	1 yıldan az	1-5 yıl	6-10 yıl	11-15 yıl	16 yıldan fazla
1 yıldan az	SO=182,43	p>0,05	P<0,05	P<0,05	P<0,05
1-5 yıl		SO=173,35	P<0,05	P<0,05	P<0,05
6-10 yıl			SO=141,91	p>0,05	p>0,05
11-15 yıl				SO=144,16	p>0,05
16 yıldan fazla					SO=139,44

Çizelge 4. 8. 4.’de görüldüğü gibi, “Bir yanlış yaptığımda özür dilemek bana çok zor gelir.” ifadesinin yönetici olarak çalışma yılı değişkenine göre farklılıkların hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek amacıyla yapılan Mann Whitney-U Analizi sonucunda, söz konusu farklılıkların 1 yıldan az grubu ile 6-10 yıl grubu arasında 1 yıldan az grubu lehine $p<0,05$ düzeyinde, 1 yıldan az grubu ile 11-15 yıl grubu arasında 1 yıldan az grubu lehine $p<0,05$ düzeyinde, 1 yıldan az grubu ile 16 yıldan fazla grubu arasında 1 yıldan az grubu lehine $p<0,05$ düzeyinde, 1-5 yıl grubu ile 6-10 yıl grubu arasında 1-5 yıl grubu lehine $p<0,05$ düzeyinde, 1-5 yıl grubu ile 11-15 yıl grubu arasında 1-5 yıl grubu lehine $p<0,05$ düzeyinde, 1-5 yıl grubu ile 16 yıldan fazla grubu arasında 1-5 yıl grubu lehine $p<0,05$ düzeyinde gerçekleştiği belirlenmiştir. Diğer grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki farklılıklar istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$).

Çizelge 4. 8. 5. “Farklı fikirleri dinlemek hoşuma gider.” İfadesinin Yönetici Olarak Çalışma Yılı Değişkenine Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H testi Sonuçları

Madde 20	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	χ^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
“Farklı fikirleri dinlemek hoşuma gider.”	1 yıldan az	36	149,82	10,519	4	,033
	1-5 yıl	106	138,40			
	6-10 yıl	61	170,78			
	11-15 yıl	43	175,19			
	16 yıldan fazla	67	166,07			
	Toplam	313				

Çizelge 4. 8. 5.’de görüldüğü gibi, “Farklı fikirleri dinlemek hoşuma gider.” ifadesinin yönetici olarak çalışma yılı değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan Kruskal Wallis-H testi sonucunda grupların sıralamalar ortalaması farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($X^2=10,519$; $p<0,05$).

Bu sonucun ardından farklılıkların hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek amacıyla yapılan analizlere geçilmiştir. Bu amaçla kullanılan özel bir teknik bulunmadığından arasındaki karşılaştırmalar Mann Whitney-U analizi ile yapılan sonuçlar aşağıda sunulmuştur.

Çizelge 4. 8. 6. “Farklı fikirleri dinlemek hoşuma gider.” İfadesinin Yönetici Olarak Çalışma Yılı Değişkenine Göre Farklılıkların Hangi Gruplardan Kaynaklandığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Mann Whitney-U Analizi Sonuçları

Gruplar	1 yıldan az	1-5 yıl	6-10 yıl	11-15 yıl	16 yıldan fazla
1 yıldan az	SO=149,82	p>0,05	P<0,05	P<0,05	P<0,05
1-5 yıl		SO=138,40	P<0,05	P<0,05	P<0,05
6-10 yıl			SO=170,78	p>0,05	p>0,05
11-15 yıl				SO=175,19	p>0,05
16 yıldan fazla					SO=166,07

Çizelge 4. 8. 6.'da görüldüğü gibi, “Farklı fikirleri dinlemek hoşuma gider.” ifadesinin yönetici olarak çalışma yılı değişkenine göre farklılıkların hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek amacıyla yapılan Mann Whitney-U Analizi sonucunda, söz konusu farklılıkların 1 yıldan az grubu ile 6-10 yıl grubu arasında 6-10 yıl grubu lehine $p<0,05$ düzeyinde, 1 yıldan az grubu ile 11-15 yıl grubu arasında 11-15 yıl grubu lehine $p<0,05$ düzeyinde, 1 yıldan az grubu ile 16 yıldan fazla grubu arasında 16 yıldan fazla grubu lehine $p<0,05$ düzeyinde, 1-5 yıl grubu ile 6-10 yıl grubu arasında 6-10 yıl grubu lehine $p<0,05$ düzeyinde, 1-5 yıl grubu ile 11-15 yıl grubu arasında 11-15 yıl grubu lehine $p<0,05$ düzeyinde, 1-5 yıl ile 16 yıldan fazla grubu arasında 16 yıldan fazla grubu lehine $p<0,05$ düzeyinde gerçekleştiği belirlenmiştir. Diğer grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki farklılıklar istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$).

Çizelge 4. 8. 7. “Kurumumda birçok yöneticinin yapamadığı şeyler yaptım.” İfadesinin Yönetici Olarak Çalışma Yılı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H testi Sonuçları

Madde 28	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	χ^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
“Kurumumda birçok yöneticinin yapamadığı şeyler yaptım.”	1 yıldan az	36	101,60	37,434	4	,000
	1-5 yıl	106	136,77			
	6-10 yıl	61	164,93			
	11-15 yıl	43	183,42			
	16 yıldan fazla	67	194,60			
	Toplam	313				

Çizelge 4. 8. 7.’de görüldüğü gibi, “Kurumumda birçok yöneticinin yapamadığı şeyler yaptım.” ifadesinin yönetici olarak çalışma yılı değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan Kruskal Wallis-H testi sonucunda grupların sıralamalar ortalaması farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($X^2=37,434$; $p<0,05$).

Bu sonucun ardından farklılıkların hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek amacıyla yapılan analizlere geçilmiştir. Bu amaçla kullanılan özel bir teknik bulunmadığından arasındaki karşılaştırmalar Mann Whitney-U analizi ile yapılan sonuçlar aşağıda sunulmuştur.

Çizelge 4. 8. 8. “Kurumumda birçok yöneticinin yapamadığı şeyler yaptım.” İfadesinin Yönetici Olarak Çalışma Yılı Değişkenine Göre Farklılıkların Hangi Gruplardan Kaynaklandığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Mann Whitney-U Analizi Sonuçları

Gruplar	1 yıldan az	1-5 yıl	6-10 yıl	11-15 yıl	16 yıldan fazla
1 yıldan az	SO=101,60	P<0,05	P<0,05	P<0,01	P<0,01
1-5 yıl		SO=136,77	P<0,05	P<0,05	P<0,01
6-10 yıl			SO=164,93	P>0,05	P>0,05
11-15 yıl				SO=183,42	P>0,05
16 yıldan fazla					SO=194,60

Çizelge 4. 8. .8.’de görüldüğü gibi, “Kurumumda birçok yöneticinin yapamadığı şeyler yaptım.” ifadesinin yönetici olarak çalışma yılı değişkenine göre farklılıkların hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek amacıyla yapılan Mann Whitney-U Analizi sonucunda, söz konusu farklılıkların 1 yıldan az grubu ile 1-5 yıl grubu arasında 1-5 yıl grubu lehine $p<0,05$ düzeyinde, 1 yıldan az grubu ile 6-10 yıl grubu arasında 6-10 yıl grubu lehine $p<0,05$ düzeyinde, 1 yıldan az grubu ile 11-15 yıl grubu arasında 11-15 yıl grubu lehine $p<0,01$ düzeyinde, 1 yıldan az grubu ile 16 yıldan fazla grubu arasında 16 yıldan fazla grubu lehine $p<0,05$ düzeyinde, 1-5 yıl grubu ile 6-10 yıl grubu arasında 6-10 yıl grubu lehine $p<0,05$ düzeyinde, 1-5 yıl grubu ile 11-15 yıl grubu arasında 11-15 yıl grubu lehine $p<0,05$ düzeyinde, 1-5 yıl grubu ile 16 yıldan fazla grubu arasında 16 yıldan fazla grubu lehine $p<0,01$ düzeyinde gerçekleştiği belirlenmiştir. Diğer grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki farklılıklar istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$).

4.9 “ İlköğretim Okullarındaki Yöneticilerin Eleştirel Düşünme Gücü İle Veli Sosyoekonomik Durumu Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Var mıdır?” Alt Problemine İlişkin Analizler

Çizelge 4. 9. 1. “Ayrıntılara karşı çok dikkatli değilim.” İfadesinin Veli Sosyoekonomik Durumu Değişkenine Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H testi Sonuçları

Madde 15	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	χ^2	sd	p
“Ayrıntılara karşı çok dikkatli değilim.”	Üst	20	103,80	11,334	2	,003
	Orta	194	154,17			
	Alt	99	173,29			
	Toplam	313				

Çizelge 4. 9. 1.’de görüldüğü gibi, “Ayrıntılara karşı çok dikkatli değilim.” ifadesinin veli sosyoekonomik durumu değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan Kruskal Wallis-H testi sonucunda grupların sıralamalar ortalaması farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($X^2=11,334$; $p<0,05$).

Bu sonucun ardından farklılıkların hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek amacıyla yapılan analizlere geçilmiştir. Bu amaçla kullanılan özel bir teknik bulunmadığından arasındaki karşılaştırmalar Mann Whitney-U analizi ile yapılan sonuçlar aşağıda sunulmuştur.

Çizelge 4. 9. 2. “Ayrıntılara karşı çok dikkatli değilim.” İfadesinin Veli Sosyoekonomik Durumu Değişkenine Göre Farklılıkların Hangi Gruplardan Kaynaklandığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Mann Whitney-U Analizi Sonuçları

Gruplar	Üst	Orta	Alt
Üst	SO=103,80	P<0,05	P<0,05
Orta		SO=154,17	P>0,05
Alt			SO=173,29

Çizelge 4. 9. 2.’de görüldüğü gibi, “Ayrıntılara karşı çok dikkatli değilim.” ifadesinin veli sosyoekonomik durumu değişkenine göre farklılıkların hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek amacıyla yapılan Mann Whitney-U Analizi sonucunda, söz konusu farklılıkların üst grubu ile orta grubu arasında orta grubu lehine $p<0,05$ düzeyinde, üst grubu ile alt grubu arasında alt grubu lehine $p<0,05$ düzeyinde gerçekleştiği belirlenmiştir. Diğer grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki farklılıklar istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$).

Çizelge 4. 9. 3. “Çoğunlukla aynı fikirde olmadığımı bundan rahatsız olurum.” İfadesinin Veli Sosyoekonomik Durumu Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H testi Sonuçları

Madde 24	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	χ^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
“Çoğunlukla aynı fikirde olmadığımı bundan rahatsız olurum.”	Üst	20	131,35	9,997	2	,007
	Orta	194	148,52			
	Alt	99	178,50			
	Toplam	313				

Çizelge 4. 9. 3.’de görüldüğü gibi, “Çoğunlukla aynı fikirde olmadığımı bundan rahatsız olurum.” ifadesinin veli sosyoekonomik durumu değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan Kruskal Wallis-H testi sonucunda grupların sıralamalar ortalaması farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($X^2=9,997$; $p<0,05$).

Bu sonucun ardından farklılıkların hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek amacıyla yapılan analizlere geçilmiştir. Bu amaçla kullanılan özel bir teknik bulunmadığından arasındaki karşılaştırmalar Mann Whitney-U analizi ile yapılan sonuçlar aşağıda sunulmuştur.

Çizelge 4. 9. 4. “Çoğunlukla aynı fikirde olmadıgımda bundan rahatsız olurum.” İfadesinin Veli Sosyoekonomik Durumu Değişkenine Göre Farklılıkların Hangi Gruplardan Kaynaklandığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Mann Whitney-U Analizi Sonuçları

Gruplar	Üst	Orta	Alt
Üst	SO=131,35	$p>0,05$	$P<0,05$
Orta		SO=148,52	$P<0,05$
Alt			SO=178,50

Çizelge 4. 9. 4.’de görüldüğü gibi, “Çoğunlukla aynı fikirde olmadıgımda bundan rahatsız olurum.” ifadesinin veli sosyoekonomik durumu değişkenine göre farklılıkların hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek amacıyla yapılan Mann Whitney-U Analizi sonucunda, söz konusu farklılıkların üst grubu ile alt grubu arasında alt grubu lehine $p<0,05$ düzeyinde, orta grubu ile alt grubu arasında alt grubu lehine $p<0,05$ düzeyinde gerçekleştiği belirlenmiştir. Diğer grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki farklılıklar istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$).

Çizelge 4. 9. 5. “Hata yaptığımda bunu rahatlıkla kabul edemem.” İfadesinin Veli Sosyoekonomik Durumu Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H testi Sonuçları

Madde 30	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	χ^2	sd	p
“Hata yaptığımda bunu rahatlıkla kabul edemem.”	Üst	20	116,20	6,831	2	,033
	Orta	194	154,48			
	Alt	99	170,18			
	Toplam	313				

Çizelge 4. 9. 5.’de görüldüğü gibi, “Hata yaptığımda bunu rahatlıkla kabul edemem.” ifadesinin veli sosyoekonomik durumu değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan Kruskal Wallis-H testi sonucunda grupların sıralamalar ortalaması farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($\chi^2=6,831$; $p<0,05$).

Bu sonucun ardından farklılıkların hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek amacıyla yapılan analizlere geçilmiştir. Bu amaçla kullanılan özel bir teknik bulunmadığından arasındaki karşılaştırmalar Mann Whitney-U analizi ile yapılan sonuçlar aşağıda sunulmuştur.

Çizelge 4. 9. 6. “Hata yaptığımda bunu rahatlıkla kabul edemem.” İfadesinin Veli Sosyoekonomik Durumu Değişkenine Göre Farklılıkların Hangi Gruplardan Kaynaklandığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Mann Whitney-U Analizi Sonuçları

Gruplar	Üst	Orta	Alt
Üst	SO=116,20	p>0,05	P<0,05
Orta		SO=154,48	p>0,05
Alt			SO=170,18

Çizelge 4. 9. 6.’da görüldüğü gibi, “Hata yaptığımda bunu rahatlıkla kabul edemem.” ifadesinin veli sosyoekonomik durumu değişkenine göre farklılıkların hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek amacıyla yapılan Mann Whitney-U analizi sonucunda, söz konusu farklılıkların üst grubu ile alt grubu arasında alt grubu lehine $p<0,05$ düzeyinde gerçekleştiği belirlenmiştir. Diğer grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki farklılıklar istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$).

Çizelge 4. 9. 7. “Bir konudaki güçlükler ve engeller beni asla yıldırmaz.” İfadesinin Veli Sosyoekonomik Durumu Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H testi Sonuçları

Madde 33	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	χ^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
“Bir konudaki güçlükler ve engeller beni asla yıldırmaz.”	Üst	20	111,83	6,104	2	,047
	Orta	194	161,48			
	Alt	99	157,35			
	Toplam	313				

Çizelge 4. 9. 7.’de görüldüğü gibi, “Bir konudaki güçlükler ve engeller beni asla yıldırmaz.” ifadesinin veli sosyoekonomik durumu değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan Kruskal Wallis-H testi sonucunda grupların sıralamalar ortalaması farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($X^2=6,104$; $p<0,05$).

Bu sonucun ardından farklılıkların hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek amacıyla yapılan analizlere geçilmiştir. Bu amaçla kullanılan özel bir teknik bulunmadığından arasındaki karşılaştırmalar Mann Whitney-U analizi ile yapılan sonuçlar aşağıda sunulmuştur.

Çizelge 4. 9. 8. “Bir konudaki güçlükler ve engeller beni asla yıldırmaz.” İfadesinin Veli Sosyoekonomik Durumu Değişkenine Göre Farklılıkların Hangi Gruplardan Kaynaklandığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Mann Whitney-U Analizi Sonuçları

Gruplar	Üst	Orta	Alt
Üst	SO=111,83	P<0,05	P<0,05
Orta		SO=161,48	P>0,05
Alt			SO=157,35

Çizelge 4. 9. 8.’de görüldüğü gibi, “Bir konudaki güçlükler ve engeller beni asla yıldırmaz.” ifadesinin veli sosyoekonomik durumu değişkenine göre farklılıkların hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek amacıyla yapılan Mann Whitney-U Analizi sonucunda, söz konusu farklılıkların üst grubu ile orta grubu arasında orta grubu lehine $p<0,05$ düzeyinde, üst grubu ile alt grubu arasında alt grubu lehine $p<0,05$ düzeyinde gerçekleştiği belirlenmiştir. Diğer grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki farklılıklar istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$).

4.10 “ İlköğretim Okullarındaki Yöneticilerin Eleştirel Düşünme Gücü İle Katıldığı Hizmetiçi Eğitim Sayısı Değişkeni Arasında Anlamlı Bir İlişki Var mıdır?” Alt Problemine İlişkin Analizler

Çizelge 4. 10. 1. “Düşüncelerimde esnek olmak benim için zordur.” İfadesinin Katıldığı Hizmetiçi Eğitim Sayısı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H testi Sonuçları

Madde 6	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	χ^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
“Düşüncelerimde esnek olmak benim için zordur.”	Hiç katılmadım	71	174,87	10,135	4	,038
	Bir	60	173,61			
	İki	65	153,17			
	Üç	30	135,48			
	Dört ve dörtten fazla	87	141,24			
	Toplam	313				

Çizelge 4. 10. 1.’de görüldüğü gibi, “Düşüncelerimde esnek olmak benim için zordur.” ifadesinin katıldığı hizmetiçi eğitim sayısı değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan Kruskal Wallis-H testi sonucunda grupların sıralamalar ortalaması farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($X^2=10,135$; $p<0,05$).

Bu sonucun ardından farklılıkların hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek amacıyla yapılan analizlere geçilmiştir. Bu amaçla kullanılan özel bir teknik bulunmadığından arasındaki karşılaştırmalar Mann Whitney-U analizi ile yapılan sonuçlar aşağıda sunulmuştur.

Çizelge 4. 10. 2. “Düşüncelerimde esnek olmak benim için zordur.” İfadesinin Katıldığı Hizmetiçi Eğitim Sayısı Değişkenine Göre Farklılıkların Hangi Gruplardan Kaynaklandığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Mann Whitney-U Analizi Sonuçları

Gruplar	Hiç katılmadım	Bir	İki	Üç	Dört ve dörtten fazla
Hiç katılmadım	SO=174,87	p>0,05	p>0,05	p>0,05	P<0,05
Bir		SO=173,61	p>0,05	p>0,05	p>0,05
İki			SO=153,17	p>0,05	p>0,05
Üç				SO=135,48	p>0,05
Dört ve dörtten fazla					SO=141,24

Çizelge 4. 10. 2.’de görüldüğü gibi, “Düşüncelerimde esnek olmak benim için zordur.” ifadesinin katıldığı hizmetiçi eğitim sayısı değişkenine göre farklılıkların hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek amacıyla yapılan Mann Whitney-U Analizi sonucunda, söz konusu farklılıkların hiç katılmadım grubu ile dört ve dörtten fazla grubu arasında hiç katılmadım grubu lehine $p<0,05$ düzeyinde gerçekleştiği belirlenmiştir. Diğer grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki farklılıklar istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$).

Çizelge 4. 10. 3. “Bir sorunu daha net anlayabilmek için uygun soruları bulmakta zorlanırım.” İfadesinin Katıldığı Hizmetiçi Eğitim Sayısı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H testi Sonuçları

Madde 21	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	χ^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
“Bir sorunu daha net anlayabilmek için uygun soruları bulmakta zorlanırım.”	Hiç katılmadım	71	157,86	10,324	4	,035
	Bir	60	176,75			
	İki	65	161,09			
	Üç	30	116,40			
	Dört ve dörtten fazla	87	153,62			
	Toplam	313				

Çizelge 4. 10. 3.’de görüldüğü gibi, “Bir sorunu daha net anlayabilmek için uygun soruları bulmakta zorlanırım.” ifadesinin katıldığı hizmetiçi eğitim sayısı değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan Kruskal Wallis-H testi sonucunda grupların sıralamalar ortalaması farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($X^2=10,324$; $p<0,05$).

Bu sonucun ardından farklılıkların hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek amacıyla yapılan analizlere geçilmiştir. Bu amaçla kullanılan özel bir teknik bulunmadığından arasındaki karşılaştırmalar Mann Whitney-U analizi ile yapılan sonuçlar aşağıda sunulmuştur.

Çizelge 4. 10. 4. “Bir sorunu daha net anlayabilmek için uygun soruları bulmakta zorlanırım.” İfadesinin Katıldığı Hizmetiçi Eğitim Sayısı Değişkenine Göre Farklılıkların Hangi Gruplardan Kaynaklandığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Mann Whitney-U Analizi Sonuçları

Gruplar	Hiç katılmadım	Bir	İki	Üç	Dört ve dörtten fazla
Hiç katılmadım	SO=157,86	P>0,05	P>0,05	P<0,05	P<0,05
Bir		SO=176,75	P>0,05	P<0,05	P<0,05
İki			SO=161,09	P<0,05	P>0,05
Üç				SO=116,40	P<0,05
Dört ve dörtten fazla					SO=153,62

Çizelge 4. 10. 4.’de görüldüğü gibi, “Bir sorunu daha net anlayabilmek için uygun soruları bulmakta zorlanırım.” ifadesinin katıldığı hizmetiçi eğitim sayısı değişkenine göre farklılıkların hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek amacıyla yapılan Mann Whitney-U Analizi sonucunda, söz konusu farklılıkların hiç katılmadım grubu ile üç grubu arasında hiç katılmadım grubu lehine $p<0,05$ düzeyinde, hiç katılmadım grubu ile dört ve dörtten fazla grubu arasında hiç katılmadım grubu lehine $p<0,05$ düzeyinde, bir grubu ile üç grubu arasında bir grubu lehine $p<0,05$ düzeyinde, bir grubu ile dört ve dörtten fazla grubu arasında bir grubu lehine $p<0,05$ düzeyinde, iki grubu ile üç grubu arasında iki grubu lehine $p<0,05$ düzeyinde, üç grubu ile dört ve dörtten fazla grubu arasında dört ve dörtten fazla grubu lehine $p<0,05$ düzeyinde gerçekleştiği belirlenmiştir. Diğer grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki farklılıklar istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$).

Çizelge 4. 10. 5. “Bir sorunu çözerken birden fazla yöntem kullanmayı severim.” İfadesinin Katıldığı Hizmetiçi Eğitim Sayısı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H testi Sonuçları

Madde 25	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	χ^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
“Bir sorunu çözerken birden fazla yöntem kullanmayı severim.”	Hiç katılmadım	71	149,23	9,813	4	,044
	Bir	60	137,42			
	İki	65	164,93			
	Üç	30	144,48			
	Dört ve dörtten fazla	87	175,24			
	Toplam	313				

Çizelge 4. 10. 5.’de görüldüğü gibi, “Bir sorunu çözerken birden fazla yöntem kullanmayı severim.” ifadesinin katıldığı hizmetiçi eğitim sayısı değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan Kruskal Wallis-H testi sonucunda grupların sıralamalar ortalaması farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($X^2=9,813$; $p<0,05$).

Bu sonucun ardından farklılıkların hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek amacıyla yapılan analizlere geçilmiştir. Bu amaçla kullanılan özel bir teknik bulunmadığından arasındaki karşılaştırmalar Mann Whitney-U analizi ile yapılan sonuçlar aşağıda sunulmuştur.

Çizelge 4. 10. 6. “Bir sorunu çözerken birden fazla yöntem kullanmayı severim.” İfadesinin Katıldığı Hizmetiçi Eğitim Sayısı Değişkenine Göre Farklılıkların Hangi Gruplardan Kaynaklandığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Mann Whitney-U Analizi Sonuçları

Gruplar	Hiç katılmadım	Bir	İki	Üç	Dört ve dörtten fazla
Hiç katılmadım	SO=149,23	p>0,05	p>0,05	p>0,05	P<0,05
Bir		SO=137,42	p>0,05	p>0,05	P<0,05
İki			SO=164,93	p>0,05	p>0,05
Üç				SO=144,48	p>0,05
Dört ve dörtten fazla					SO=175,24

Çizelge 4. 10. 6.’da görüldüğü gibi, “Bir sorunu çözerken birden fazla yöntem kullanmayı severim.” ifadesinin katıldığı hizmetiçi eğitim sayısı değişkenine göre farklılıkların hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek amacıyla yapılan Mann Whitney-U Analizi sonucunda, söz konusu farklılıkların hiç katılmadım grubu ile dört ve dörtten fazla grubu arasında dört ve dörtten fazla grubu lehine $p<0,05$ düzeyinde, bir grubu ile dört ve dörtten fazla grubu arasında dört ve dörtten fazla grubu lehine $p<0,05$ düzeyinde gerçekleştiği belirlenmiştir. diğer grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki farklılıklar istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$).

Çizelge 4. 10. 7. “Kurumumda birçok yöneticinin yapamadığı şeyler yaptım.” İfadesinin Katıldığı Hizmetiçi Eğitim Sayısı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H testi Sonuçları

Madde 28	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	χ^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
“Kurumumda birçok yöneticinin yapamadığı şeyler yaptım.”	Hiç katılmadım	71	124,60	27,988	4	,000
	Bir	60	137,33			
	İki	65	156,05			
	Üç	30	174,95			
	Dört ve dörtten fazla	87	191,53			
	Toplam	313				

Çizelge 4. 10. 7.’de görüldüğü gibi, “Kurumumda birçok yöneticinin yapamadığı şeyler yaptım.” ifadesinin katıldığı hizmetiçi eğitim sayısı değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan Kruskal Wallis-H testi sonucunda grupların sıralamalar ortalaması farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($X^2=27,988$; $p<0,05$).

Bu sonucun ardından farklılıkların hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek amacıyla yapılan analizlere geçilmiştir. Bu amaçla kullanılan özel bir teknik bulunmadığından arasındaki karşılaştırmalar Mann Whitney-U analizi ile yapılan sonuçlar aşağıda sunulmuştur.

Çizelge 4. 10. 8. “Kurumumda birçok yöneticinin yapamadığı şeyler yaptım.” İfadesinin Katıldığı Hizmetiçi Eğitim Sayısı Değişkenine Göre Farklılıkların Hangi Gruplardan Kaynaklandığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Mann Whitney-U Analizi Sonuçları

Gruplar	Hiç katılmadım	Bir	İki	Üç	Dört ve dörtten fazla
Hiç katılmadım	SO=124,60	p>0,05	p>0,05	P<0,05	P<0,01
Bir		SO=137,33	p>0,05	p>0,05	P<0,05
İki			SO=156,05	p>0,05	P<0,05
Üç				SO=174,95	p>0,05
Dört ve dörtten fazla					SO=191,53

Çizelge 4. 10. 8.’de görüldüğü gibi, “Kurumumda birçok yöneticinin yapamadığı şeyler yaptım.” ifadesinin katıldığı hizmetiçi eğitim sayısı değişkenine göre farklılıkların hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek amacıyla yapılan Mann Whitney-U Analizi sonucunda, söz konusu farklılıkların hiç katılmadım grubu ile üç grubu arasında üç grubu lehine $p<0,05$ düzeyinde, hiç katılmadım grubu ile dört ve dörtten fazla grubu arasında dört ve dörtten fazla grubu lehine $p<0,01$ düzeyinde, bir grubu ile dört ve dörtten fazla grubu arasında dört ve dörtten fazla grubu lehine $p<0,05$ düzeyinde, iki grubu ile dört ve dörtten fazla grubu arasında dört ve dörtten fazla grubu lehine $p<0,05$ düzeyinde gerçekleştiği belirlenmiştir. Diğer grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki farklılıklar istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$).

Çizelge 4. 10. 9. “Okumaktan hoşlanırım.” İfadesinin Katıldığı Hizmetiçi Eğitim Sayısı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H testi Sonuçları

Madde 29	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	χ^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
“Okumaktan hoşlanırım.”	Hiç katılmadım	71	142,46	10,452	4	,033
	Bir	60	146,75			
	İki	65	160,77			
	Üç	30	138,87			
	Dört ve dörtten fazla	87	179,37			
	Toplam	313				

Çizelge 4. 10. 9.’da görüldüğü gibi, “Okumaktan hoşlanırım.” ifadesinin katıldığı hizmetiçi eğitim sayısı değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan Kruskal Wallis-H testi sonucunda grupların sıralamalar ortalaması farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($X^2=10,452$; $p<0,05$).

Bu sonucun ardından farklılıkların hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek amacıyla yapılan analizlere geçilmiştir. Bu amaçla kullanılan özel bir teknik bulunmadığından arasındaki karşılaştırmalar Mann Whitney-U analizi ile yapılan sonuçlar aşağıda sunulmuştur.

Çizelge 4. 10. 10. “Okumaktan hoşlanırım.” İfadesinin Katıldığı Hizmetiçi Eğitim Sayısı Değişkenine Göre Farklılıkların Hangi Gruplardan Kaynaklandığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Mann Whitney-U Analizi Sonuçları

Gruplar	Hiç katılmadım	Bir	İki	Üç	Dört ve dörtten fazla
Hiç katılmadım	SO=142,46	p>0,05	p>0,05	p>0,05	P<0,05
Bir		SO=146,75	p>0,05	p>0,05	P<0,05
İki			SO=160,77	p>0,05	P<0,05
Üç				SO=138,87	P<0,05
Dört ve dörtten fazla					SO=179,37

Çizelge 4. 10. 10’da görüldüğü gibi, ““Okumaktan hoşlanırım.” ifadesinin katıldığı hizmetiçi eğitim sayısı değişkenine göre farklılıkların hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek amacıyla yapılan Mann Whitney-U Analizi sonucunda, söz konusu farklılıkların hiç katılmadım grubu ile dört ve dörtten fazla grubu arasında dört ve dörtten fazla grubu lehine $p<0,05$ düzeyinde, bir grubu ile dört ve dörtten fazla grubu arasında dört ve dörtten fazla grubu lehine $p<0,05$ düzeyinde, iki grubu ile dört ve dörtten fazla grubu arasında dört ve dörtten fazla grubu lehine $p<0,05$ düzeyinde, üç grubu ile dört ve dörtten fazla grubu arasında dört ve dörtten fazla grubu lehine $p<0,05$ düzeyinde gerçekleştiği belirlenmiştir. Diğer grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki farklılıklar istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$).

Çizelge 4. 10. 11. “Bir konudaki güçlükler ve engeller beni asla yıldırmaz.” İfadesinin Katıldığı Hizmetiçi Eğitim Sayısı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H testi Sonuçları

Madde 33	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	χ^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
“Bir konudaki güçlükler ve engeller beni asla yıldırmaz.”	Hiç katılmadım	71	148,96	14,221	4	,007
	Bir	60	132,61			
	İki	65	149,20			
	Üç	30	167,90			
	Dört ve dörtten fazla	87	182,45			
	Toplam	313				

Çizelge 4. 10. 11.’de görüldüğü gibi, “Bir konudaki güçlükler ve engeller beni asla yıldırmaz.” ifadesinin katıldığı hizmetiçi eğitim sayısı değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan Kruskal Wallis-H testi sonucunda grupların sıralamalar ortalaması farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($X^2=14,221$; $p<0,05$).

Bu sonucun ardından farklılıkların hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek amacıyla yapılan analizlere geçilmiştir. Bu amaçla kullanılan özel bir teknik bulunmadığından arasındaki karşılaştırmalar Mann Whitney-U analizi ile yapılan sonuçlar aşağıda sunulmuştur.

Çizelge 4. 10. 12. “Bir konudaki güçlükler ve engeller beni asla yıldırmaz.” İfadesinin Katıldığı Hizmetiçi Eğitim Sayısı Değişkenine Göre Farklılıkların Hangi Gruplardan Kaynaklandığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Mann Whitney-U Analizi Sonuçları

Gruplar	Hiç katılmadım	Bir	İki	Üç	Dört ve dörtten fazla
Hiç katılmadım	SO=148,96	p>0,05	p>0,05	p>0,05	P<0,05
Bir		SO=132,61	p>0,05	p>0,05	P<0,05
İki			SO=149,20	p>0,05	p>0,05
Üç				SO=167,90	p>0,05
Dört ve dörtten fazla					SO=182,45

Çizelge 4. 10. 12.’de görüldüğü gibi, “Bir konudaki güçlükler ve engeller beni asla yıldırmaz.” ifadesinin katıldığı hizmetiçi eğitim sayısı değişkenine göre farklılıkların hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek amacıyla yapılan Mann Whitney-U Analizi sonucunda, söz konusu farklılıkların hiç katılmadım grubu ile dört ve dörtten fazla grubu arasında dört ve dörtten fazla grubu lehine $p<0,05$, bir grubu ile dört ve dörtten fazla grubu arasında dört ve dörtten fazla grubu lehine $p<0,05$ düzeyinde gerçekleştiği belirlenmiştir. Diğer grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki farklılıklar istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$).

Çizelge 4. 10. 13. “Önemli bir karar vermeden önce, konu hakkında toplayabileceğim tüm bilgileri toplamaya çalışırım.” İfadesinin Katıldığı Hizmetiçi Eğitim Sayısı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H testi Sonuçları

Madde 34	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	χ^2	sd	p
“Önemli bir karar vermeden önce, konu hakkında toplayabileceğim tüm bilgileri toplamaya çalışırım.”	Hiç katılmadım	71	141,18	12,167	4	,016
	Bir	60	157,57			
	İki	65	150,92			
	Üç	30	136,97			
	Dört ve dörtten fazla	87	180,96			
	Toplam	313				

Çizelge 4. 10. 13.’de görüldüğü gibi, “Önemli bir karar vermeden önce, konu hakkında toplayabileceğim tüm bilgileri toplamaya çalışırım.” ifadesinin katıldığı hizmetiçi eğitim sayısı değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan Kruskal Wallis-H testi sonucunda grupların sıralamalar ortalaması farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($X^2=12,167$; $p<0,05$).

Bu sonucun ardından farklılıkların hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek amacıyla yapılan analizlere geçilmiştir. Bu amaçla kullanılan özel bir teknik bulunmadığından arasındaki karşılaştırmalar Mann Whitney-U analizi ile yapılan sonuçlar aşağıda sunulmuştur.

Çizelge 4. 10. 14. “Önemli bir karar vermeden önce, konu hakkında toplayabileceğim tüm bilgileri toplamaya çalışırım.” İfadesinin Katıldığı Hizmetiçi Eğitim Sayısı Değişkenine Göre Farklılıkların Hangi Gruplardan Kaynaklandığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Mann Whitney-U Analizi Sonuçları

Gruplar	Hiç katılmadım	Bir	İki	Üç	Dört ve dörtten fazla
Hiç katılmadım	SO=141,18	p>0,05	p>0,05	p>0,05	P<0,05
Bir		SO=157,57	p>0,05	p>0,05	P<0,05
İki			SO=150,92	p>0,05	P<0,05
Üç				SO=136,97	P<0,05
Dört ve dörtten fazla					SO=180,96

Çizelge 4. 10. 14.’de görüldüğü gibi, “Önemli bir karar vermeden önce, konu hakkında toplayabileceğim tüm bilgileri toplamaya çalışırım.” ifadesinin katıldığı hizmetiçi eğitim sayısı değişkenine göre farklılıkların hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek amacıyla yapılan Mann Whitney-U Analizi sonucunda, söz konusu farklılıkların hiç katılmadım grubu ile dört ve dörtten fazla grubu arasında dört ve dörtten fazla grubu lehine $p<0,05$ düzeyinde, bir grubu ile dört ve dörtten fazla grubu arasında dört ve dörtten fazla grubu lehine $p<0,05$ düzeyinde, iki grubu ile dört ve dörtten fazla grubu arasında dört ve dörtten fazla grubu lehine $p<0,05$ düzeyinde, üç grubu ile dört ve dörtten fazla grubu arasında dört ve dörtten fazla grubu lehine $p<0,05$ düzeyinde gerçekleştiği belirlenmiştir. Diğer grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki farklılıklar istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$).

Çizelge 4. 10. 15. “Bir sorunla karşılaştığımda, öncelikle sorunu çok iyi araştırmakla işe başlarım.” İfadesinin Katıldığı Hizmetiçi Eğitim Sayısı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H testi Sonuçları

Madde 36	Gruplar	<i>N</i>	$\bar{x}_{sıra}$	χ^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
“Bir sorunla karşılaştığımda, öncelikle sorunu çok iyi araştırmakla işe başlarım.”	Hiç katılmadım	71	149,10	10,368	4	,035
	Bir	60	147,51			
	İki	65	157,60			
	Üç	30	130,45			
	Dört ve dörtten fazla	87	178,70			
	Toplam	313				

Çizelge 4. 10. 15.’de görüldüğü gibi, “Bir sorunla karşılaştığımda, öncelikle sorunu çok iyi araştırmakla işe başlarım.” ifadesinin katıldığı hizmetiçi eğitim sayısı değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan Kruskal Wallis-H testi sonucunda grupların sıralamalar ortalaması farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($X^2=10,368$; $p<0,05$).

Bu sonucun ardından farklılıkların hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek amacıyla yapılan analizlere geçilmiştir. Bu amaçla kullanılan özel bir teknik bulunmadığından arasındaki karşılaştırmalar Mann Whitney-U analizi ile yapılan sonuçlar aşağıda sunulmuştur.

Çizelge 4. 10. 16. “Bir sorunla karşılaştığımda, öncelikle sorunu çok iyi araştırmakla işe başlarım.” İfadesinin Katıldığı Hizmetiçi Eğitim Sayısı Değişkenine Göre Farklılıkların Hangi Gruplardan Kaynaklandığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Mann Whitney-U Analizi Sonuçları

Gruplar	Hiç katılmadım	Bir	İki	Üç	Dört ve dörtten fazla
Hiç katılmadım	SO=149,10	p>0,05	p>0,05	p>0,05	P<0,05
Bir		SO=147,51	p>0,05	p>0,05	P<0,05
İki			SO=157,60	p>0,05	P<0,05
Üç				SO=130,45	P<0,05
Dört ve dörtten fazla					SO=178,70

Çizelge 4. 10. 16.’da görüldüğü gibi, “Bir sorunla karşılaştığımda, öncelikle sorunu çok iyi araştırmakla işe başlarım.” ifadesinin katıldığı hizmetiçi eğitim sayısı değişkenine göre farklılıkların hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek amacıyla yapılan Mann Whitney-U Analizi sonucunda, söz konusu farklılıkların hiç katılmadım grubu ile dört ve dörtten fazla grubu arasında dört ve dörtten fazla grubu lehine $p<0,05$, bir grubu ile dört ve dörtten fazla grubu arasında dört ve dörtten fazla grubu lehine $p<0,05$, iki grubu ile dört ve dörtten fazla grubu arasında dört ve dörtten fazla grubu lehine $p<0,05$, üç grubu ile dört ve dörtten fazla grubu arasında dört ve dörtten fazla grubu lehine $p<0,05$ düzeyinde gerçekleştiği belirlenmiştir. Diğer grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki farklılıklar istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$).

Çizelge 4. 10. 17. “Değişik ülke ve kültürlerdeki insanların farklı bakış açıları ve düşünme yolları olduğuna inanmaktayım.” İfadesinin Katıldığı Hizmetiçi Eğitim Sayısı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H testi Sonuçları

Madde 49	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	χ^2	sd	p
“Değişik ülke ve kültürlerdeki insanların farklı bakış açıları ve düşünme yolları olduğuna inanmaktayım.”	Hiç katılmadım	71	157,51	11,996	4	,017
	Bir	60	128,43			
	İki	65	157,36			
	Üç	30	159,57			
	Dört ve dörtten fazla	87	175,13			
	Toplam	313				

Çizelge 4. 10. 17.’de görüldüğü gibi, “Değişik ülke ve kültürlerdeki insanların farklı bakış açıları ve düşünme yolları olduğuna inanmaktayım.” ifadesinin katıldığı hizmetiçi eğitim sayısı değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan Kruskal Wallis-H testi sonucunda grupların sıralamalar ortalaması farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($\chi^2=11,996$; $p<0,05$).

Bu sonucun ardından farklılıkların hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek amacıyla yapılan analizlere geçilmiştir. Bu amaçla kullanılan özel bir teknik bulunmadığından arasındaki karşılaştırmalar Mann Whitney-U analizi ile yapılan sonuçlar aşağıda sunulmuştur.

Çizelge 4. 10. 18. “Değişik ülke ve kültürlerdeki insanların farklı bakış açıları ve düşünme yolları olduğuna inanmaktayım.” İfadesinin Katıldığı Hizmetiçi Eğitim Sayısı Değişkenine Göre Farklılıkların Hangi Gruplardan Kaynaklandığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Mann Whitney-U Analizi Sonuçları

Gruplar	Hiç katılmadım	Bir	İki	Üç	Dört ve dörtten fazla
Hiç katılmadım	SO=157,51	P<0,05	P>0,05	P>0,05	P<0,05
Bir		SO=128,43	P<0,05	P>0,05	P<0,05
İki			SO=157,36	P>0,05	P>0,05
Üç				SO=159,57	P>0,05
Dört ve dörtten fazla					SO=175,13

Çizelge 4. 10. 18.’de görüldüğü gibi, “Değişik ülke ve kültürlerdeki insanların farklı bakış açıları ve düşünme yolları olduğuna inanmaktayım.” ifadesinin katıldığı hizmetiçi eğitim sayısı değişkenine göre farklılıkların hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek amacıyla yapılan Mann Whitney-U Analizi sonucunda, söz konusu farklılıkların hiç katılmadım grubu ile bir grubu arasında hiç katılmadım grubu lehine $p<0,05$ düzeyinde, hiç katılmadım grubu ile dört ve dörtten fazla grubu arasında dört ve dörtten fazla grubu lehine $p<0,05$ düzeyinde, bir grubu ile iki grubu arasında iki grubu lehine $p<0,05$ düzeyinde, bir grubu ile dört ve dörtten fazla grubu arasında dört ve dörtten fazla grubu lehine $p<0,05$ düzeyinde, gerçekleştiği belirlenmiştir. Diğer grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki farklılıklar istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$).

Çizelge 4. 10. 19. “Hayatımda çoğunlukla mantıksal kararlar doğrultusunda hareket ederim.” İfadesinin Katıldığı Hizmetiçi Eğitim Sayısı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H testi Sonuçları

Madde 51	Gruplar	N	$\bar{x}_{sıra}$	χ^2	sd	p
“Hayatımda çoğunlukla mantıksal kararlar doğrultusunda hareket ederim.”	Hiç katılmadım	71	147,54	12,307	4	,015
	Bir	60	137,20			
	İki	65	167,41			
	Üç	30	136,20			
	Dört ve dörtten fazla	87	177,78			
	Toplam	313				

Çizelge 4. 10. 19.’da görüldüğü gibi, “Değişik ülke ve kültürlerdeki insanların farklı bakış açıları ve düşünme yolları olduğuna inanmaktayım.” ifadesinin katıldığı hizmetiçi eğitim sayısı değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan Kruskal Wallis-H testi sonucunda grupların sıralamalar ortalaması farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($X^2=12,307$; $p<0,05$).

Bu sonucun ardından farklılıkların hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek amacıyla yapılan analizlere geçilmiştir. Bu amaçla kullanılan özel bir teknik bulunmadığından arasındaki karşılaştırmalar Mann Whitney-U analizi ile yapılan sonuçlar aşağıda sunulmuştur.

Çizelge 4. 10. 20. “Hayatımda çoğunlukla mantıksal kararlar doğrultusunda hareket ederim.” İfadesinin Katıldığı Hizmetiçi Eğitim Sayısı Değişkenine Göre Farklılıkların Hangi Gruplardan Kaynaklandığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Mann Whitney-U Analizi Sonuçları

Gruplar	Hiç katılmadım	Bir	İki	Üç	Dört ve dörtten fazla
Hiç katılmadım	SO=147,54	P>0,05	P>0,05	P>0,05	P<0,05
Bir		SO=137,20	P<0,05	P>0,05	P<0,05
İki			SO=167,41	P>0,05	P>0,05
Üç				SO=136,20	P<0,05
Dört ve dörtten fazla					SO=177,78

Çizelge 4. 10. 20.’de görüldüğü gibi, “Hayatımda çoğunlukla mantıksal kararlar doğrultusunda hareket ederim.” ifadesinin katıldığı hizmetiçi eğitim sayısı değişkenine göre farklılıkların hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek amacıyla yapılan Mann Whitney-U Analizi sonucunda, söz konusu farklılıkların hiç katılmadım grubu ile dört ve dörtten fazla grubu arasında dört ve dörtten fazla grubu lehine $p<0,05$ düzeyinde, bir grubu ile iki grubu arasında iki grubu lehine $p<0,05$ düzeyinde, bir grubu ile dört ve dörtten fazla grubu arasında dört ve dörtten fazla grubu lehine $p<0,05$ düzeyinde, üç grubu ile dört ve dörtten fazla grubu arasında dört ve dörtten fazla grubu lehine $p<0,05$ düzeyinde gerçekleştiği belirlenmiştir. Diğer grupların sıralamalar ortalamaları arasındaki farklılıklar istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$).

BÖLÜM 5

5. SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Bu bölümde, araştırma bulgularına dayalı olarak elde edilen sonuçlar, daha özel olarak tartışılmakta ve yorumlanmakta, ulaşılan sonuçlar ve sonraki çalışmalar için geliştirilen öneriler yer almaktadır.

5.1 Sonuçlar

Araştırma bulguları doğrultusunda ilköğretim okullarındaki yöneticilerinin;

- Yaş değişkenine göre; bilgileri sorma alt boyutu 20-25 yaş lehine, düşüncede esneklik alt boyutu 26-31 yaş grubu lehine ve kendini geliştirme alt boyutu 38 yaş ve üzeri lehine anlamlı bir farklılık göstermiştir.

Bu sonuçtan hareketle; mesleğin ilk yıllarında bilgi edinmeye açık oldukları, daha sonraki yıllarda bulundukları koşullara uyum sağladıkları ve ilerleyen yıllarında ise sahip olunan bilgi ve becerilerin yetersizliğinden dolayı kendilerini geliştirmeye yöneldikleri söylenebilir.

- Cinsiyet değişkenine göre; kendini geliştirme alt boyutu kadın ilköğretim okulu yöneticileri lehine, düşünceleri düzene koyma ve eleştiriye açıklık alt boyutları ise erkek ilköğretim okulu yöneticileri lehine anlamlı bir farklılık gösterdiği görülmüştür.

Bu sonuçtan hareketle; cinsiyet değişkenine göre bakıldığında kadın ilköğretim okulu yöneticilerinin kendilerini geliştirmeye daha çok istek duydukları, erkek ilköğretim okulu yöneticileri ilköğretim okulu yöneticilerinin kadın ilköğretim okulu yöneticilerine göre ise düşüncelerini organize etme, bağıntılar geliştirme boyutunda eleştiriye daha açık oldukları gözlemlenmektedir.

- Öğrenim durumu değişkenine göre; eleştirel düşünme açısından anlamlı bir farklılık görülmemiştir.
- Mezun olduğu bölüm değişkenine göre; Fen Bilimleri Mezunları olan ilköğretim okulu yöneticilerinin zor konuları öğrenmeye daha istekli oldukları ve güçlüklerin, zorlukların onları yıldırmadığı, Sosyal Bilimler Mezunları olan ilköğretim okulu yöneticilerinin karmaşık problemleri çözme için diğer bölüm mezunlarına göre daha can

sıkıcı buldukları, Matematik Bilimleri Mezunu ilköğretim okulu yöneticilerinin zor problemleri çözmeye uğraşmayı diğer bölüm mezunu ilköğretim okulu yöneticilerine göre daha gereksiz buldukları görülmüştür.

- Bugüne dek en çok yaşamlarını sürdürdükleri yerleşim birimi değişkenine göre; ilde yaşamış olan ilköğretim okulu yöneticilerinin bir konu üzerinde çalışırken kendi yaptığı hataları daha kolay yakalayabildiklerini düşündükleri, köyde yaşamış ilköğretim okulu yöneticilerin ise bir düşünceyi anlatırken uygun örneği bulmakta zorlandıklarını düşündükleri gözlemlenmiştir.

- Çalıştığı kurum değişkenine göre; düşünceleri düzene koyma, eşduyum (düşüncede esneklik), eleştiriye açıklık ve fikirlerde ayrıntıya dikkat alt boyutları devlette çalışan ilköğretim okulu yöneticilerinin lehine anlamlı bir farklılık gösterdiği görülmüştür.

Buna göre; devlette çalışan ilköğretim okulu yöneticilerinin düşünceleri organize etme, eleştiriye açıklık, ayrıntıları irdelemedeki durumlarının ön plana çıkması kamu kurumlarındaki bürokrasi, yasal ve kurumsal sorumluluklar, okul türünün amaçlarıyla açıklanabilir.

- Çalıştığı kurumdaki pozisyonu değişkenine göre; düşünceleri düzene koyma, problem çözme, eşduyum (düşüncede esneklik) ve eleştiriye açıklık alt boyutları ilköğretim müdür yardımcılarının lehine, kendini geliştirme alt boyutu ilköğretim müdürleri lehine anlamlı bir farklılık gösterdiği görülmüştür.

Bu durum ise; ilköğretim okullarındaki müdür yardımcılarının kurumlarındaki eğitim-öğretim işleri, öğrenci işleri, yazışmalar, yasal ve kurumsal gereksinimleri karşılamada birinci derecede görev sorumluluğu altında olmalarıyla açıklanabilir. İlköğretim okullarındaki müdürler ise kendini ve mesleğinin gerektirdiklerinin ilerleyen kıdemleriyle daha da farkına vararak kendini geliştirme üzerinde farklılık gösterdiği görülmüştür.

- Yönetici olarak çalışma yılı değişkenine göre; açık fikirlilik ve hoşgörü alt boyutu 11-15 yıl lehine, eşduyum (düşüncede esneklik) ve eleştiriye açıklık alt boyutları 1 yıldan az lehine, kendini geliştirme alt boyutu 16 yıldan fazla lehine anlamlı bir farklılık gösterdiği görülmüştür.

Bu sonuçtan yola çıkıldığında ilköğretim okulu yöneticilerinin çalışma yılı arttıkça ve üst makamlara doğru ilerledikçe; buna oranla da yaş değişkeninde de gözlemlediğimiz üzere kendinin farkında olma ve kendini geliştirme isteği de artmaktadır.

- Velilerin sosyoekonomik durumu değişkenine göre; problem çözme alt boyutu orta sosyoekonomik seviyede olan velilerin lehine, eleştiriye açıklık ve fikirlerde ayrıntıya dikkat alt boyutları alt sosyoekonomik seviyede olan velilerin lehine anlamlı bir farklılık gösterdiği görülmüştür.

Bu sonuçtan yola çıkarak; orta sosyoekonomik çevrede bulunan ilköğretim okulu yöneticilerinin problem çözme becerilerinin baskın olduğu, alt sosyoekonomik çevrede bulunan ilköğretim okulu yöneticilerinin eleştiriye açıklık ve fikirlerde ayrıntılı düşünmede etkili oldukları görülmüştür.

- Katıldığı hizmetiçi eğitim faaliyeti sayısı değişkenine göre; düşünceleri düzene koyma alt boyutu bir kez katılanlar lehine, problem çözme, açık fikirlilik ve hoşgörü, kendini geliştirme ve akılcı düşünme alt boyutları 4 ve 4'ten fazla kez katılanlar lehine anlamlı bir farklılık gösterdiği görülmüştür.

Hizmetiçi eğitim faaliyeti açısından yola çıkarak; katıldığı hizmetiçi eğitim sayısının artması ve ilköğretim okulu yöneticilerinin üst düzey düşünme becerilerinin gelişimi arasında doğru bir orantı olduğu görülmektedir.

5.2 Öneriler

Araştırmada elde edilen bulgulara dayanarak, ilköğretim okullarındaki yöneticilerinin eleştirel düşünme gücüne ilişkin görüşlerini öğrenmek, eleştirel düşünme beceri düzeylerini ölçmek ve arttırmak amacıyla konuyla ilgili öneriler dört başlık altında şu şekilde sıralanmıştır:

1. Araştırma Kapsamı Yönünden

- Araştırma evreni yönünden İstanbul İli, Anadolu Yakası veya daha farklı bir çevrede, farklı gruplarda da değerlendirilebilir.
- Araştırma modeli yönünden nicel ve nitel çalışmanın iç içe olduğu bir çalışma yapılarak incelenebilir.

2. Okul Yöneticilerinin Eğitimi Yönünden

- Okul yöneticisi olmak isteyen bireylerin eleştirel düşünme gücü yeteneklerinin belli bir düzeyde olması beklenebilir.
- Okul yöneticileri için eleştirel düşünme konusu üzerine yapılan hizmetiçi eğitim faaliyetlerinin kalitesi yükseltilebilir ve yöneticilerin katılımı artırılabilir.

3. Üniversite-Okul ilişkisi Yönünden

- Üniversitelerle İlköğretim okulları arasında eleştirel düşünme çalışmaları kapsamında işbirliği yapılabilir.
- Konuyla ilgili yurt dışı programlar incelenebilir, bu alandaki gelişmelerden haberdar olunabilmesi sağlanabilir.
- Eğitim fakültelerinde eleştirel düşünme gücünü artıracak ders ve etkinlikler yapılabilir.

4. Araştırmacılar Yönünden

- Okul yöneticilerinin eleştirel düşünme gücünün ölçüldüğü bir araştırma yapılabilir.
- Okul yöneticilerinin eleştirel düşünme gücü ile okul başarısı arasındaki ilişki incelenebilir.

KAYNAKÇA

- Akbıyık, C., (2002). *Eleştirel Düşünme Eğilimleri Ve Akademik Başarı*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans tezi, Ankara Hacettepe Üniversitesi.
- Akinoğlu, O., (2001). *Eleştirel Düşünme Becerilerini Temel Alan Fen Bilgisi Öğretiminin Öğrenme Ürünlerine Etkisi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi.
- Akinoğlu, O., (2001). *Bir Eğitim Değeri Olarak Eleştirel Düşünme*. Marmara Üniversitesi, Atatürk Eğitim Fakültesi, Değerler Eğitimi Dergisi. 1 (3), 7-26.
- Bassham, G., Irwin, W., Nardone, H., Wallace, J. M. , (2002). *Critical Thinking, A Student's Introduction*. Fourth edition, 1-7.
- Başaran, İ. E., (1996). *Eğitim Yönetimi*. Ankara: Yargıcı.
- Bennis, W., (2003). *Bir Lider Olabilmek*. (Çeviren; Utku Teksöz), Sistem Yayıncılık, İstanbul.
- Beyer, K., (1991). *Barry Teaching Thinking Skills: A Handbook For Elementary School Teachers*. Boston, USA: Allynand Bacon.
- Bursalıoğlu, Z., (2000). *Okul Yönetiminde Yeni Yapı Ve Davranış*. Pegem A Yayıncılık, Ankara.
- Cüceloğlu, D., (1995). *İyi Düşün Doğru Karar Ver*. Sistem Yayıncılık, İstanbul.
- Çelikkaya, H., (1997). *Eğitime Giriş*. Alfa Basım Yayım Dağıtım, İstanbul.
- Çıkrıkçı, N., (1992). *Watson-Glaser Eleştirel Akıl Yürütme Gücü Ölçeğinin Lise Öğrencileri Üzerindeki Ön Deneme Uygulaması*. A.Ü. Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, Cilt: 25, Sayı: 2, 559-596.
- Demirel, Ö., (2002). *Kuramdan Uygulamaya Eğitimde Program Geliştirme*. Pegem Yayıncılık, Ankara.
- Derelioğlu, Y., (2004) *Üniversite Öğrencilerinde Eleştirel Düşünme İle Denetim Odağı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Yayımlanmamış doktora tezi, Marmara Üniversitesi.
- Doğanay, A., Ünal, F., (2006) *Eleştirel Düşünme Becerilerinin Öğretimi*. İçinde: A. Şimşek

(Ed.), *İçerik Türlerine Dayalı Öğretim*. Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.

Ennis, H. Robert. (1986). *A Taxonomy Of Critical Thinking Skills: Theory And Practice*. New York, Freeman.

Erdoğan, İ., (2000). *Okul Yönetimi Ve Öğretim Liderliği*. Sistem Yayıncılık, İstanbul.

ERG, (2008). *Düşünme Gücü: Soran Ve Sorgulayan Gençlik İçin Öğretmen Destek Projesi*. <http://erg.sabanciuniv.edu/dusunmegucuprojesi>, 27 Ocak 2011.

Gibson, C., (1998). *Teaching Strategies (Orlich Harder Collection: A Guide To Better Instruction)*. Fifth Edition, USA, 306-315.

Güven, M., Kürüm, D., (2006). *Öğrenme Stilleri Ve Eleştirel Düşünme Arasındaki İlişkiye Genel Bir Bakış*. Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Dergisi- Sayı 1, Eskişehir.

Karasar, N., (1994). *Bilimsel Araştırma Yöntemi: Kavramlar, İlkeler, Teknikler*. 6. Basım, Ankara.

Kaya, Y. K., (1996). *Eğitim Yönetimi Kuram Ve Türkiye'deki Uygulama*. 6. baskı, Bilim Yayınevi, Ankara.

Kaya, H. (1997). *Üniversite Öğrencilerinde Eleştirel Akıl Yürütme Gücü*. Yayımlanmamış Doktora tezi, İstanbul Üniversitesi.

Kazancı, O., (1989). *Eğitimde Eleştirci Düşünme Ve Öğretimi*. Kazancı Hukuk Yayınları, Ankara.

Kökdemir, D., (2001). *Psikolojiye Giriş Ve Genel Psikoloji Derslerinin İçeriğinin Değiştirilmesi Hakkında Bir Eleştirel Yaklaşım*. Türk Psikologlar Derneği Türk Psikoloji Bülteni, 1-3.

Kürüm, D., (2002). *Öğretmen Adaylarının Eleştirel Düşünme Gücü*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Anadolu Üniversitesi.

Mckee, J. S., (1988). *Impediments To Implementing Critical Thinking*. Social Education. 52, 444-446.

Munzur, F., (1999). *Türk Dili Ve Edebiyatı Ders Kitaplarında Eleştirel Düşünme Eğitimi Üzerine Bir Değerlendirme (Edebiyat 1 ve 2 Örnekleri)*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans

Tezi, Ankara Üniversitesi.

Murphy, J., Elliot, S., Goldring, E., Porter, A., (2007). **Leadership For Learning: A Research-Based Model And Taxonomy Of Behaviors**. School Leadership and Management, 27, (2), 179-201.

Norris, P. S., (1985). **Synthesis Of Research On Critical Thinking Educational Leadership**. 42, 40-45.

Özdemir, S., Sezgin, F., (2002). **Etkili Okullar Ve Öğretim Liderliği**. Kırgızistan Türkiye Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 3, 266-282.

Özdemir, S., (2005). **Üniversite Öğrencilerinin Eleştirel Düşünme Becerilerinin Çeşitli Değişkenler Açısından Değerlendirilmesi**. Türk Eğitim Bilimleri Dergisi, Cilt: 3, Sayı: 3.

Özden, Y., (2008). **Öğrenme Ve Öğretme**. Pegem Yayınevi, 9. Baskı, Ankara.

Özden, Y., (2002). **Eğitimde Yeni Değerler**. Pegem Yayınevi, 5. Baskı, Ankara.

Palut, B., (2003). **İlköğretim Birinci Ve İkinci Kademe Öğretmenlerinin Kişisel Ve Öğretmen Rolündeki Düşünme Stillerinin İncelenmesi**. Yayınlanmamış doktora tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Pamay, C., Üstün Gökay Z., (2009). Ekşi, H. (Ed.). **Amerikan Psikoloji Derneği Yayın Kılavuzu**. 5. Basımın Türkçesi, Kaknüs Yayınları.

Presseisen, B. Z., (2001). **Thinking Skills: Meanings And Models, Revisited**. Costa, A. L. (Edt.), **Developing Minds: A Resource Book For Teaching Thinking**. (s. 47-57). Alexandria, VA: Association for Supervision and Curriculum Development.

Royalty, J., (1995). **The Generalizability Of Critical Thinking: Paranormal Beliefs Versus Statistical Reasoning**. The Journal of Genetic Psychology. 156, 477-488.

Saban, A., (2001). **Çoklu Zekâ Teorisi Ve Eğitim**. Nobel Yayınları, Ankara.

Sadak, G., Şahin, Y., Yıldız, M., **Eleştirel Düşünme**. Anadolu Öğretmen Liseleri I. Ulusal Eğitim kongresi Bildirileri, 2010, İstanbul.

Şahinel, S., (2002), **Eleştirel Düşünme**. Pegem A Yayıncılık, Ankara.

Sevinç, M., (2003), *Erken Çocuklukta Gelişim Ve Eğitimde Yeni Yaklaşımlar*.Morpa Kültür Yayınları, İstanbul.

Şişman,M., (2002). *Eğitimde Mükemmellik Arayışı*. Pegama Yayıncılık, Ankara.

Tezcan, M., (1996) *Eğitim Sosyolojisi*. (10. Baskı). BilimYayınları, Ankara.

TöremenF., Kolay Y., (2003) *İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Sahip Olması Gereken Yeterlikler*. <http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/160/toremen-kolay.htm> 11 Şubat 2011

Türk Dil Kurumu *Türkçe Sözlük*. Ankara, 1983.

Uysal, A., (1998). *Sosyal Bilimler Öğretim Yöntemlerinin Eleştirci Düşünme Gücünün Geliştirilmesindeki Rolü*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi.

Varış, F., (1996). *Eğitimde Program Geliştirme*. AlkımYayınları, Ankara.

Yıldırım, R., (1999) *Öğrenmeyi Öğrenmek*. 4. Baskı. SistemYayıncılık, İstanbul.

EKLER

EK 1

**T.C.
İSTANBUL VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü**

Sayı : B.08.4.MEM.4.34.00.18.580/ 18792
Konu : Anket.
Elif AYAZ.

11.12.2011

YEDİTEPE ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE

İlgi : a) 20/01/2011 tarih ve 469 sayılı yazınız.
b) Valilik Makamının 10/02/2011 tarih ve 18281 sayılı Oluru.
c) Millî Eğitim Bakanlığı Eğitim Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı'nın
Okul ve Kurumlarda Yapılacak Araştırma ve Araştırma Desteğine Yönelik izin ve
Uygulama Yönergesi.

Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Yönetimi ve Denetimi Yüksek Lisans Programı öğrencisi Elif AYAZ'ın, ilimizde ekte isimleri belirtilen okullarda uygulanmak üzere "Okul Yöneticilerini Eleştirel Düşünme Becerileri İle Kişisel Özellikleri Arasındaki İlişki" konulu anket çalışmasını yapma isteği ilgi (b) Valilik Oluru ile uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi, gereğinin ilgi (b) Valilik Oluru doğrultusunda, gerekli duyurunun anketçi tarafından yapılmasını, işlem bittikten sonra 2 (iki) hafta içinde sonuçtan Müdürlüğümüz Kültür Bölümüne rapor halinde bilgi verilmesini arz ederim.

Mustafa USLU
Müdür a.
Müdür Yardımcısı V.

EKLER:

- 1- İlgi (b) Valilik Oluru.
- 2- Anket soruları.

İstanbul İl Millî Eğitim Müdürlüğü (Kültür Bölümü)
Büyük Postahane Sk. No: 70 Sirkeci - Fatih / İSTANBUL
Tel (Santral): (0 212) 5192853 – 54 – 55 / 339, 340, 341
Direkt: (0212) 4550677
E-Posta : kultur34@mcb.gov.tr
Elektronik Ağ: <http://istanbul.meb.gov.tr>

EK 2

T.C.
İSTANBUL VALİLİĞİ
İl Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : B.08.4.MEM.4.34.00.18.580/ 18218

10.12/2011

Konu : Anket.

Elif AYAZ.

VALİLİK MAKAMINA

- İlgi** : a) Yeditepe Üniversitesi Rektörlüğünün 20/01/2011 tarih ve 469 sayılı yazısı.
b) Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı Okul ve Kurumlarda Yapılacak Araştırma ve Araştırma Desteğine Yönelik İzin ve Uygulama Yönergesi.
c) Milli Eğitim Bakanlığı Eğitim Araştırma Geliştirme Dairesi Başkanlığı'nın 11/04/2007 tarih ve 1950 sayılı emri.
d) Milli Eğitim Müdürlüğü Anket Komisyonu'nun 04/02/2011 tarihli tutanağı.

Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Yönetimi ve Denetimi Yüksek Lisans Programı öğrencisi Elif AYAZ'ın, ilimizde ekte isimleri belirtilen okullarda uygulanmak üzere "Okul Yöneticilerini Eleştirel Düşünme Becerileri İle Kişisel Özellikleri Arasındaki İlişki" konulu anket çalışmasını yapma istekleri hakkındaki ilgi (a) yazı ve ekleri Müdürlüğümüzce incelenmiştir.

Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Yönetimi ve Denetimi Yüksek Lisans Programı öğrencisi Elif AYAZ'ın, ilimizde ekte isimleri belirtilen okullarda uygulanmak üzere "Okul Yöneticilerini Eleştirel Düşünme Becerileri İle Kişisel Özellikleri Arasındaki İlişki" konulu anket çalışmasını yapması, bilimsel amaç dışında kullanılmaması koşuluyla, okul idarelerinin denetim, gözetim ve sorumluluğunda, ilgi (c) Bakanlık Emri esasları dahilinde uygulanması, sonuçtan Müdürlüğümüze rapor halinde (CD formatında) bilgi verilmesi kaydıyla Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamınızca da uygun görüldüğü takdirde Olurlarınıza arz ederim.

Dr. Muhammet YILDIZ
Milli Eğitim Müdürü

EKLER:

1- İlgi yazı örneği ve ekleri.

OLUR
02/02/2011

Harun KAYA
Vali a.
Vali Yardımcısı

EK 3

ANKET FORMU

Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Anabilim dalında yürüttüğüm “İlköğretim Okullarındaki Yöneticilerin Eleştirel Düşünme Gücü Üzerine Bir Araştırma” konulu yüksek lisans tezim için iki bölümden oluşan bir anket hazırlanarak aşağıda sunulmuştur.

Anketin ilk kısmı kişisel bilgi toplama, ikinci kısmı ise eleştirel düşünme niteliklerini kapsamaktadır. Verilen cevapların geçerli ve güvenilir olması için kişisel kimliği belirten herhangi bir soruya yer verilmemiştir. Anketten elde edilen veriler yüksek lisans tezi dışında kullanılmayacaktır.

Bu çalışma için vakit ayırmanız ve araştırmama sağladığınız katkı için teşekkür ederim.

Elif AYAZ

Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü

Eğitim Yönetimi ve Denetimi Anabilim Dalı Öğrencisi

KİŞİSEL BİLGİ FORMU

Aşağıda kişisel bilgi toplamak üzere düzenlenmiş sorular yer almaktadır. Size uygun gelen seçeneği (X) işareti koyarak belirtiniz.

1.Yaşınız

a-20-25 yaş **b**-26-31 yaş **c**-32-37 yaş **d**-38 yaş ve üzeri

2.Cinsiyetiniz

a-Kadın **b**-Erkek

3.Öğrenim durumunuz?

a-Meslek Lisesi **b**-Ön Lisans **c**-Lisans **d**-Yüksek Lisans-Doktora

4. Mezun olduğunuz bölüm?

a-Fen Bilimleri b-Matematik Bilimleri c-Sosyal Bilimler

5. Bugüne dek yaşamınızı en çok hangi tür yerleşim biriminde sürdürdünüz?

a-Köy b-Kasaba c-İlçe d-İl

6. Çalıştığınız kurum?

a-Devlet b-Özel

7. Çalıştığınız kurumdaki pozisyonunuz?

a-Müdür b-Müdür Yardımcısı

8. Yönetici olarak çalışma yılınız?

a-1 yıldan az b-1-5 yıl c-6-10 yıl d-11-15 yıl e-16 yıldan fazla

9. Çalıştığınız kurum velilerinin sosyoekonomik durumu?

a-Üst b-Orta c-Alt

10. Yönetim, Karar Verme ve Eleştirel Düşünme ile ilgili olarak hizmet içi eğitim, kurs ve seminer programlarına kaç kere katıldınız?

a-Hiç katılmadım b-1 c-2 d-3 e-4 ve 4'ten fazla

ELEŞTİREL DÜŞÜNME ÖLÇEĞİ

Aşağıda çeşitli kişisel özelliklere ilişkin farklı ifadeler verilmiştir. Her ifadeyi okuyarak, bunun kendiniz için ne kadar uygun olduğunu ifadenin sağ yanındaki boşlukta belirtiniz. Doğru ya da yanlış cevabı yoktur. Lütfen hiçbir ifadeyi boş bırakmayınız, size en uygun gelen cevabı işaretleyiniz.

	Hemen hiçbir	Nadiren	Bazen	Çoğu	Hemen her zaman
1. Eleştirilmekten rahatsız olurum.					
2. Farklı dünya görüşlerine karşı açık fikirli olmak benim için çok önemlidir.					
3. Karşımdaki kişileri anlayabilmek için kendimi onların yerine koymakta zorlanırım.					
4. Olaylar hakkında yeni teoriler üretmekten hoşlanırım.					
5. Özellikle zor konuları öğrenmeye istek duyarım.					
6. Düşüncelerimde esnek olmak benim için zordur.					
7. Kendi görüşümden farklı görüşleri de dikkate alırım.					
8. Yanlış düşüncelerimi düzeltmekte zorlanırım.					
9. Güncel haberleri genellikle farklı çok sayıda kaynaktan (gazete, TV kanalı, radyo) izlemeye çalışırım.					
10. Bilgilerin gerçekliğini sorgulamadan hemen inanırım.					
11. Her şeyin nasıl işlediğini anlamaya çalışmaktan hoşlanırım.					
12. Karmaşık problemleri çözmeye çalışmak benim için çok can sıkıcıdır.					
13. Okuduğum bir şey hakkında yargıda bulunmadan önce iyice anlamak isterim.					
14. Benim için ne kadar zor olursa olsun olaylar üzerinde gerçekçi bir şekilde düşünmeye çalışırım.					
15. Ayrıntılara karşı çok dikkatli değilim.					
16. Haberleri izlerken doğruluğu üzerine düşünürüm.					

17. Bir araştırma yaparken çok sayıda kaynak kullanmaya özen gösteririm.					
18. Bir yanlış yaptığımda özür dilemek bana çok zor gelir.					
19. Güncel olayları yakından takip ederim.					
20. Farklı fikirleri dinlemek hoşuma gider.					
21. Bir sorunu daha net anlayabilmek için uygun soruları bulmakta zorlanırım.					
22. Gazetede bir haber okuduğumda, bir yandan da okuduğumun gerçekliğini sorgularım.					
23. Fikirlerimi savunmakta zorlanırım.					
24. Çoğunlukla aynı fikirde olmadığımda bundan rahatsız olurum.					
25. Bir sorunu çözerken birden fazla yöntem kullanmayı severim.					
26. Düşüncelerimi doğru kelime ve cümlelerle karşıdakilere aktarmakta zorlanırım.					
27. Televizyondaki bazı programların izleyicileri nasıl etkilediği hakkında düşünürüm.					
28. Kurumumda birçok yöneticinin yapamadığı şeyler yaptım.					
29. Okumaktan hoşlanırım.					
30. Hata yaptığımda bunu rahatlıkla kabul edemem.					
31. Davranışlarımı etkileyen duygu ve düşüncelerimi ayırt etmek benim için çok zordur.					
32. Birisi hakkında karar vermekte oldukça temkinli davranırım.					
33. Bir konudaki güçlükler ve engeller beni asla yıldırmaz.					
34. Önemli bir karar vermeden önce, konu hakkında toplayabileceğim tüm bilgileri toplamaya çalışırım.					
35. Olaylara değişik açıdan bakmakta zorlanırım.					
36. Bir sorunla karşılaştığımda, öncelikle sorunu çok iyi araştırmakla işe başlarım.					
37. Bir konu üzerine çalışırken, nerede yavaşlamam ve dikkatlice düşünmem gerektiğini kavrayamıyorum.					
38. Merak ettiğim konularda araştırma yaparım.					
39. Bir karara varmamda etkili olan değerlerin farkındayım.					

40. Düşüncelerimi kolaylıkla düzene sokamam.					
41. Duygularımın farkındayım.					
42. Kendi düşünce ve eylemlerimdeki çelişkileri dürüst bir şekilde kabul edebilirim.					
43. Gazetede okuduğum köşe yazıları üzerine düşünürüm.					
44. Bir konu üzerinde çalışırken kendi yaptığım hataları yakalayabilirim.					
45. Bir soruya cevap verirken çok dikkatlice düşünmüyorum.					
46. Düşüncelerimi duygularımdan ayırmakta zorlanırım.					
47. Televizyonda izlediğim programların üzerimdeki etkisini sorgularım.					
48. Kendi zayıf yönlerimin farkında değilim.					
49. Değişik ülke ve kültürlerdeki insanların farklı bakış açıları ve düşünme yolları olduğuna inanmaktayım.					
50. Bir düşünceyi anlatırken uygun örnekleri bulmakta zorlanırım.					
51. Hayatımda çoğunlukla mantıksal kararlar doğrultusunda hareket ederim.					
52. Kendi değerlerime aykırı gelen fikirlere karşı hoşgörülü olamıyorum.					
53. Zor problemleri çözmeye uğraşmak benim için gereksizdir.					
54. Mutsuz olduğumda, bunu etkileyen düşüncelerimi değiştirmek için çaba gösteririm.					
55. Benden farklı düşüncede olan kişilerin düşüncelerini anlamaya çalışırım.					

EK 4

FAKTÖRLER

Alt test 1: Düşünceleri düzene koyma

Bir sorunu daha net anlayabilmek için uygun soruları bulmakta zorlanırım.

Fikirlerimi savunmakta zorlanırım.

Düşüncelerimi doğru kelime ve cümlelerle karşımdakilere aktarmakta zorlanırım.

Bir konu üzerine çalışırken, nerede yavaşlamam ve dikkatlice düşünmem gerektiğini kavrayamıyorum.

Düşüncelerimi kolaylıkla düzene sokamam.

Bir konu üzerinde çalışırken kendi yaptığım hataları yakalayabilirim.

Düşüncelerimi duygularımdan ayırmakta zorlanırım.

Bir düşünceyi anlatırken uygun örnekleri bulmakta zorlanırım.

Alt test 2: Bilgileri sorgulama

Güncel haberleri genellikle farklı çok sayıda kaynaktan (gazete, TV kanalı, radyo) izlemeye çalışırım.

Bilgilerin gerçekliğini sorgulamadan hemen inanırım.

Haberleri izlerken doğruluğu üzerine düşünürüm.

Gazetede bir haber okuduğumda, bir yandan da okuduğumun gerçekliğini sorgularım.

Güncel olayları yakından takip ederim.

Televizyondaki bazı programların izleyicileri nasıl etkilediği hakkında düşünürüm.

Gazetede okuduğum köşe yazıları üzerine düşünürüm.

Televizyonda izlediğim programların üzerimdeki etkisini sorgularım.

Alt test 3: Duygu, düşünce ve değerlerin farkındalık

Bir karara varmamda etkili olan değerlerin farkındayım.

Duygularımın farkındayım.

Kendi düşünce ve eylemlerimdeki çelişkileri dürüst bir şekilde kabul edebilirim.

Kendi zayıf yönlerimin farkında değilim.

Mutsuz olduğumda, bunu etkileyen düşüncelerimi değiştirmek için çaba gösteririm.

Alt test 4: Problem çözme

Olaylar hakkında yeni teoriler üretmekten hoşlanırım.

Özellikle zor konuları öğrenmeye istek duyarım.

Her şeyin nasıl işlediğini anlamaya çalışmaktan hoşlanırım.

Karmaşık problemleri çözmeye çalışmak benim için çok can sıkıcıdır.

Bir sorunu çözerken birden fazla yöntem kullanmayı severim.

Bir konudaki güçlükler ve engeller beni asla yıldırmaz.

Zor problemleri çözmeye uğraşmak benim için gereksizdir.

Alt test 5: Açık fikirlilik ve hoşgörü

Farklı dünya görüşlerine karşı açık fikirli olmak benim için çok önemlidir.

Kendi görüşümden farklı görüşleri de dikkate alırım.

Farklı fikirleri dinlemek hoşuma gider.

Değişik ülke ve kültürlerdeki insanların farklı bakış açıları ve düşünme yolları olduğuna inanmaktayım.

Kendi değerlerime aykırı gelen fikirlere karşı hoşgörülü olamıyorum.

Benden farklı düşüncede olan kişilerin düşüncelerini anlamaya çalışırım.

Alt test 6: Eşduyum (Düşüncede esneklik)

Karşımdaki kişileri anlayabilmek için kendimi onların yerine koymakta zorlanırım.

Düşüncelerimde esnek olmak benim için zordur.

Yanlış düşüncelerimi düzeltmekte zorlanırım.

Birisi hakkında karar vermekte oldukça temkinli davranırım.

Davranışlarımı etkileyen duygu ve düşüncelerimi ayırt etmek benim için çok zordur.
Olaylara değişik açıdan bakmakta zorlanırım.

Alt test 7: Kendini geliştirme

Bir araştırma yaparken çok sayıda kaynak kullanmaya özen gösteririm.

Okumaktan hoşlanırım.

Önemli bir karar vermeden önce, konu hakkında toplayabileceğim tüm bilgileri toplamaya çalışırım.

Merak ettiğim konularda araştırma yaparım.

Bir sorunla karşılaştığımda, öncelikle sorunu çok iyi araştırmakla işe başlarım.

Kurumumda birçok yöneticinin yapamadığı şeyler yaptım.

Alt test 8: Eleştiriye açıklık

Eleştirilmekten rahatsız olurum.

Bir yanlış yaptığımda özür dilemek bana çok zor gelir.

Çoğunlukla aynı fikirde olmadığımda bundan rahatsız olurum.

Hata yaptığımda bunu rahatlıkla kabul edemem.

Alt test 9: Fikirlerde ayrıntıya dikkat

Okuduğum bir şey hakkında yargıda bulunmadan önce iyice anlamak isterim.

Ayrıntılara karşı çok dikkatli değilim.

Bir soruya cevap verirken çok dikkatlice düşünmüyorum.

Alt test 10: Akılcı düşünme

Benim için ne kadar zor olursa olsun olaylar üzerinde gerçekçi bir şekilde düşünmeye çalışırım.

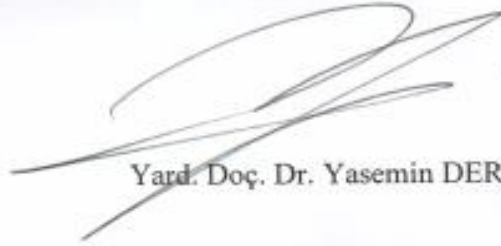
Hayatımda çoğunlukla mantıksal kararlar doğrultusunda hareket ederim.

30.12.2010

İLGİLİ MAKAMA;

Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bilim Dalı'nda 2004 senesinde tamamlamış olduğum; "Üniversite Öğrencilerinde Eleştirel Düşünme İle Denetim Odağı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi" konulu doktora tezimde hazırlamış olduğum **Eleştirel Düşünme Ölçeği**'nin Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Yüksek Lisans Programında öğrenci olan Elif AYAZ'ın tez çalışmasında ölçek olarak kullanmasında hiçbir sakınca yoktur.

Bilgilerinize saygılarımla arz ederim.

Yard. Doç. Dr. Yasemin DERELİOĞLU

İstanbul Üniversitesi
Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi
Okul Öncesi Eğitimi Ana Bilim Dalı Başkanı